॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ

ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦੇਵਤਾਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਨਲ਼ਵਗ੍ਗੋ

੧. ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਂ

੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – '''ਕਥਂ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਓਘਮਤਰੀ'ਤਿ? 'ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਾਯੂਹਂ ਓਘਮਤਰਿ'ਨ੍ਤਿ। 'ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਨਾਯੂਹਂ ਓਘਮਤਰੀ'ਤਿ? 'ਯਦਾਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ ਤਦਾਸ੍ਸੁ ਸਂਸੀਦਾਮਿ ; ਯਦਾਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯੂਹਾਮਿ ਤਦਾਸ੍ਸੁ ਨਿਬ੍ਬੁਯ੍ਹਾਮਿ [ਨਿਵੁਯ੍ਹਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)]। ਏਵਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਨਾਯੂਹਂ ਓਘਮਤਰਿ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਵਤ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਂ।
ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਨਾਯੂਹਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ – ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਨਿਮੋਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਂ

੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਜਾਨਾਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਮੋਕ੍ਖਂ ਵਿਵੇਕ''ਨ੍ਤਿ?

''ਜਾਨਾਮਿ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਮੋਕ੍ਖਂ ਵਿਵੇਕ''ਨ੍ਤਿ।

''ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਜਾਨਾਸਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਮੋਕ੍ਖਂ ਵਿਵੇਕ''ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨਨ੍ਦੀਭਵਪਰਿਕ੍ਖਯਾ [ਨਨ੍ਦਿਭਵਪਰਿਕ੍ਖਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)], ਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਯਾ, ਵੇਦਨਾਨੰ ਨਿਰੋਧਾ ਉਪਸਮਾ – ਏਵੰ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਜਾਨਾਮਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਮੋਕ੍ਖੰ ਵਿਵੇਕ’’ਨ੍ਤਿ।

੩. ਉਪਨੀਯਸੁਤ੍ਤੰ

੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ । ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਉਪਨੀਯਤਿ ਜੀਵਿਤਮਪ੍ਪਮਾਯੁ,
ਜਰੂਪਨੀਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਖਾਵਹਾਨੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਉਪਨੀਯਤਿ ਜੀਵਿਤਮਪ੍ਪਮਾਯੁ,
ਜਰੂਪਨੀਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਲੋਕਾਮਿਸੰ ਪਜਹੇ ਸਨ੍ਤਿਪੇਕ੍ਖੋ’’ਤਿ॥

੪. ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ । ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ,
ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਜਹਨ੍ਤਿ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਖਾਵਹਾਨੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ,
ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੰ ਜਹਨ੍ਤਿ।
ਏਤੰ ਭਯੰ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਲੋਕਾਮਿਸੰ ਪਜਹੇ ਸਨ੍ਤਿਪੇਕ੍ਖੋ’’ਤਿ॥

੫. ਕਤਿਛਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੰ

੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ । ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਕਤਿ ਛਿਨ੍ਦੇ ਕਤਿ ਜਹੇ, ਕਤਿ ਚੁਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵਯੇ।
ਕਤਿ ਸਙ੍ਗਾਤਿਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਓਘਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦੇ ਪਞ੍ਚ ਜਹੇ, ਪਞ੍ਚ ਚੁਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵਯੇ।
ਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਤਿਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਓਘਤਿਣ੍ਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੬. ਜਾਗਰਸੁਤ੍ਤਂ

੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਕਤਿ ਜਾਗਰਤਂ ਸੁਤ੍ਤਾ, ਕਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਜਾਗਰਾ।
ਕਤਿਭਿ [ਕਤੀਹਿ (ਸੀ॰)] ਰਜਮਾਦੇਤਿ, ਕਤਿਭਿ [ਕਤੀਹਿ (ਸੀ॰)] ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਚ ਜਾਗਰਤਂ ਸੁਤ੍ਤਾ, ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਜਾਗਰਾ।
ਪਞ੍ਚਭਿ [ਪਞ੍ਚਹਿ (ਸੀ॰)] ਰਜਮਾਦੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਭਿ [ਪਞ੍ਚਹਿ (ਸੀ॰)] ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

੭. ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਨੀਯਰੇ [ਨਿਯ੍ਯਰੇ (ਕ॰)]।
ਸੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਨਪ੍ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਕਾਲੋ ਤੇਸਂ ਪਬੁਜ੍ਝਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਨ ਨੀਯਰੇ।
ਤੇ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮੇ ਸਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

੮. ਸੁਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ

੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਨੀਯਰੇ।
ਸੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਨਪ੍ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਕਾਲੋ ਤੇਸਂ ਪਬੁਜ੍ਝਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਨ ਨੀਯਰੇ।
ਤੇ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮੇ ਸਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਮਾਨਕਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ਮਾਨਕਾਮਸ੍ਸ ਦਮੋ ਇਧਤ੍ਥਿ,
ਨ ਮੋਨਮਤ੍ਥਿ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ।
ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਂ ਪਮਤ੍ਤੋ,
ਨ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਾਰ’’ਨ੍ਤਿ॥
‘‘ਮਾਨਂ ਪਹਾਯ ਸੁਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ,
ਸੁਚੇਤਸੋ ਸਬ੍ਬਧਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ।
ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ,

ਸ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਾਰ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੦. ਅਰਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ । ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾਨੰ, ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੰ।
ਏਕਭਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨੰ, ਕੇਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਸੀਦਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਤੀਤੰ ਨਾਨੁਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਨਪ੍ਪਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਨਾਗਤੰ।
ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੋ ਪਸੀਦਤਿ’’॥

‘‘ਅਨਾਗਤਪ੍ਪਜਪ੍ਪਾਯ, ਅਤੀਤਸ੍ਸਾਨੁਸੋਚਨਾ।
ਏਤੇਨ ਬਾਲਾ ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਲ਼ੋਵ ਹਰਿਤੋ ਲੁਤੋ’’ਤਿ॥

ਨਲ਼ਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਓਘੰ ਨਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਪਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਤਿਛਿਨ੍ਦਿ ਚ।
ਜਾਗਰੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ, ਸੁਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ ਮਾਨਕਾਮਿਨਾ।
ਅਰਞ੍ਞੇ ਦਸਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

੨. ਨਨ੍ਦਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਨ੍ਦਨਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਤਾਵਤਿੰਸਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਨਨ੍ਦਨੇ ਵਨੇ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤਾ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰਿਯਮਾਨਾ [ਪਰਿਚਾਰਿਯਮਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)] ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ਤੇ ਸੁਖੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਨ੍ਦਨੰ।
ਆਵਾਸੰ ਨਰਦੇਵਾਨੰ, ਤਿਦਸਾਨੰ ਯਸਸ੍ਸਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ਤ੍ਵੰ ਬਾਲੇ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਯਥਾ ਅਰਹਤੰ ਵਚੋ।
ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾ [ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)], ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ।
ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਵੂਪਸਮੋ ਸੁਖੋ’’ਤਿ॥

੨. ਨਤ੍ਥਿਪੁਤ੍ਤਸਮਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮਾ,
ਗੋਮਾ [ਗੋਮਿਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਗੋਹਿ ਤਥੇਵ ਨਨ੍ਦਤਿ।
ਉਪਧੀਹਿ ਨਰਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦਨਾ,
ਨ ਹਿ ਸੋ ਨਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਨਿਰੂਪਧੀ''ਤਿ॥

''ਸੋਚਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮਾ,
ਗੋਮਾ ਗੋਹਿ ਤਥੇਵ ਸੋਚਤਿ।
ਉਪਧੀਹਿ ਨਰਸ੍ਸ ਸੋਚਨਾ,
ਨ ਹਿ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਯੋ ਨਿਰੂਪਧੀ''ਤਿ॥

੩. ਨਤ੍ਥਿਪੁਤ੍ਤਸਮਸੁਤ੍ਤੰ

੧੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਤ੍ਤਸਮੰ ਪੇਮੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਗੋਸਮਿਤੰ ਧਨੰ।
ਨਤ੍ਥਿ ਸੂਰਿਯਸਮਾ [ਸੁਰਿਯਸਮਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਆਭਾ, ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਮਾ ਸਰਾ''ਤਿ॥

''ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਸਮੰ ਪੇਮੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਧਞ੍ਞਸਮੰ ਧਨੰ।
ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮਾ ਆਭਾ, ਵੁਟ੍ਠਿ ਵੇ ਪਰਮਾ ਸਰਾ''ਤਿ॥

੪. ਖਤ੍ਤਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪. ''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਦ੍ਵਿਪਦੰ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ [ਬਲਿਵਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਬਲਿਬਦ੍ਦੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)] ਚਤੁਪ੍ਪਦੰ।

ਕੋਮਾਰੀ ਸੇਟ੍ਠਾ ਭਰਿਯਾਨੰ, ਯੋ ਚ ਪੁਤ੍ਤਾਨ ਪੁਬ੍ਬਜੋ''ਤਿ॥

''ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦ੍ਵਿਪਦੰ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਆਜਾਨੀਯੋ ਚਤੁਪ੍ਪਦੰ।
ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਸੇਟ੍ਠਾ ਭਰਿਯਾਨੰ, ਯੋ ਚ ਪੁਤ੍ਤਾਨਮਸ੍ਸਵੋ''ਤਿ॥

੫. ਸਣਮਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੧੫. ''ਠਿਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ [ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕੇ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਕਾਲੇ, ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਸੁ।

ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੰ [ਮਹਾਰਞ੍ਞੰ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)], ਤੰ ਭਯੰ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਠਿਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ, ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਸੁ।
ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੰ, ਸਾ ਰਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਨਿਦ੍ਦਾਤਨ੍ਦੀਸੁਤ੍ਤੰ

੧੬. ''ਨਿਦ੍ਦਾ ਤਨ੍ਦੀ ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ [ਤਨ੍ਦਿ ਵਿਜਮ੍ਭਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਅਰਤੀ ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋ।

ਏਤੇਨ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਇਧ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਨਿਦ੍ਦਂ ਤਨ੍ਦਿਂ ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਂ, ਅਰਤਿਂ ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦਂ।
ਵੀਰਿਯੇਨ [ਵਿਰਿਯੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਨਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

੭. ਦੁਕ੍ਕਰਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭. ''ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਦੁਤ੍ਤਿਤਿਕ੍ਖਞ੍ਚ, ਅਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਂ।

ਬਹੂਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਾਧਾ, ਯਤ੍ਥ ਬਾਲੋ ਵਿਸੀਦਤੀ''ਤਿ॥

''ਕਤਿਹਂ ਚਰੇਯ੍ਯ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਚੇ ਨ ਨਿਵਾਰਯੇ।
ਪਦੇ ਪਦੇ ਵਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਵਸਾਨੁਗੋ''ਤਿ॥

''ਕੁਮ੍ਮੋਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸਕੇ ਕਪਾਲੇ,
ਸਮੋਦਹਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕੇ।
ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞਮਹੇਠਯਾਨੋ,
ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨੂਪਵਦੇਯ੍ਯ ਕਞ੍ਚੀ''ਤਿ॥

੮. ਹਿਰੀਸੁਤ੍ਤੰ

੧੮. ''ਹਿਰੀਨਿਸੇਧੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਕੋਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਯੋ ਨਿਨ੍ਦਂ ਅਪਬੋਧਤਿ [ਅਪਬੋਧੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਅਸ੍ਸੋ ਭਦ੍ਰੋ ਕਸਾਮਿਵਾ''ਤਿ॥

''ਹਿਰੀਨਿਸੇਧਾ ਤਨੁਯਾ, ਯੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਸਦਾ ਸਤਾ।
ਅਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਸਮੇ ਸਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਕੁਟਿਕਾਸੁਤ੍ਤੰ

੧੯. ''ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਕੁਟਿਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਚ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਲਾਵਕਾ।
ਕਚ੍ਚਿ ਸਨ੍ਤਾਨਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਚ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤੋਸਿ ਬਨ੍ਧਨਾ''ਤਿ॥

''ਤਗ੍ਘ ਮੇ ਕੁਟਿਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਗ੍ਘ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਲਾਵਕਾ।
ਤਗ੍ਘ ਸਨ੍ਤਾਨਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਗ੍ਘ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਾ''ਤਿ॥

''ਕਿਨ੍ਤਾਹਂ ਕੁਟਿਕਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਬ੍ਰੂਮਿ ਕੁਲਾਵਕਂ।

ਕਿਂ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾਨਕਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਕਿਨ੍ਨਾਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਮਾਤਰਂ ਕੁਟਿਕਂ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਭਰਿਯਂ ਬ੍ਰੂਸਿ ਕੁਲਾਵਕਂ।
ਪੁਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਾਨਕੇ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਤਣ੍ਹਂ ਮੇ ਬ੍ਰੂਸਿ ਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਾਹੁ ਤੇ ਕੁਟਿਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਾਹੁ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਲਾਵਕਾ।
ਸਾਹੁ ਸਨ੍ਤਾਨਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਾਹੁ ਮੁਤ੍ਤੋਸਿ ਬਨ੍ਧਨਾ''ਤਿ॥

੧੦. ਸਮਿਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਤਪੋਦਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਯੇਨ ਤਪੋਦਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਤਪੋਦੇ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਤਪੋਦਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸਂ ਠਿਤਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਮਿਦ੍ਧਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਸਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨ ਹਿ ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਭਿਕ੍ਖਸਿ।
ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮਾ ਤਂ ਕਾਲੋ ਉਪਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

''ਕਾਲਂ ਵੋਹਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਛਨ੍ਨੋ ਕਾਲੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਤਸ੍ਮਾ ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਮਿ, ਮਾ ਮਂ ਕਾਲੋ ਉਪਚ੍ਚਗਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਪਥਵਿਯਂ [ਪਠਵਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਮਿਦ੍ਧਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਦਹਰੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੁਸੁ ਕਾਲ਼ਕੇਸੋ, ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ, ਅਨਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਾਵੀ ਕਾਮੇਸੁ। ਭੁਞ੍ਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ; ਮਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵੀ''ਤਿ।

''ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵਾਮਿ। ਕਾਲਿਕਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵਾਮਿ। ਕਾਲਿਕਾ ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ; ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਾਲਿਕਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ? ਕਥਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ?

''ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨਵੋ ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਧੁਨਾਗਤੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ। ਨ ਤਾਹਂ [ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੁਂ। ਅਯਂ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਤਪੋਦਾਰਾਮੇ। ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛ। ਯਥਾ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ।

''ਨ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਕਰੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ , ਅਞ੍ਞਾਹਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ। ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ।

‘‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਇਧਾਹੰ , ਭਨ੍ਤੇ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਯੇਨ ਤਪੋਦਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁੰ। ਤਪੋਦੇ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿੰ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਤਪੋਦੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸੰ ਠਿਤਾ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਸਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨ ਹਿ ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਭਿਕ੍ਖਸਿ।
ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮਾ ਤੰ ਕਾਲੋ ਉਪਚ੍ਚਗਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿੰ –

‘‘ਕਾਲੰ ਵੋਹੰ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਛਨ੍ਨੋ ਕਾਲੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਤਸ੍ਮਾ ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਮਿ, ਮਾ ਮੰ ਕਾਲੋ ਉਪਚ੍ਚਗਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਦਹਰੋ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸੁਸੁ ਕਾਲ਼ਕੇਸੋ, ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ, ਅਨਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਾਵੀ ਕਾਮੇਸੁ। ਭੁਞ੍ਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ; ਮਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – ‘ਨ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵਾਮਿ; ਕਾਲਿਕਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵਾਮਿ। ਕਾਲਿਕਾ ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ; ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਾਲਿਕਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ; ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ? ਕਥੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’ਤਿ? ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ , ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – ‘ਅਹੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨਵੋ ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਧੁਨਾਗਤੋ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ, ਨ ਤਾਹੰ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੁੰ। ਅਯੰ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਤਪੋਦਾਰਾਮੇ। ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛ। ਯਥਾ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਨੰ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਨ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਕਰੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁੰ, ਅਞ੍ਞਾਹਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ। ਸਚੇ ਖੋ, ਤ੍ਵੰ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ’ਤਿ। ਸਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਵਤਾਯ ਸਚ੍ਚੰ ਵਚਨੰ, ਇਧੇਵ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਅਵਿਦੂਰੇ’’ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਮਿਦ੍ਧਿੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪੁਚ੍ਛ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਚ੍ਛ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਮਹੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਂ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਯੋਗਮਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ॥

‘‘ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਅਕ੍ਖਾਤਾਰਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ।
ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ, ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜਾ ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ।
ਸਚੇ ਵਿਜਾਨਾਸਿ ਵਦੇਹਿ ਯਕ੍ਖਾ’’ਤਿ [ਯਕ੍ਖੀਤਿ (ਪੀ॰ ਕ॰)]॥

‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਭਾਸਤੁ ਯਥਾਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀ ਉਦ ਵਾ [ਅਥਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਹੀਨੋ,
ਯੋ ਮਞ੍ਞਤੀ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ [ਸੋਪਿ ਵਦੇਥ (ਕ॰)] ਤੇਨ।
ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ,
ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।
ਸਚੇ ਵਿਜਾਨਾਸਿ ਵਦੇਹਿ ਯਕ੍ਖਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਮਸ੍ਸਾਪਿ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਭਾਸਤੁ ਯਥਾਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਹਾਸਿ ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਵਿਮਾਨਮਜ੍ਝਗਾ, ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ [ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਤਣ੍ਹਂ ਇਧ ਨਾਮਰੂਪੇ।
ਤਂ ਛਿਨ੍ਨਗਨ੍ਥਂ ਅਨਿਘਂ ਨਿਰਾਸਂ, ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਨਾਜ੍ਝਗਮੁਂ।
ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਧ ਵਾ ਹੁਰਂ ਵਾ, ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਬਨਿਵੇਸਨੇਸੁ।
ਸਚੇ ਵਿਜਾਨਾਸਿ ਵਦੇਹਿ ਯਕ੍ਖਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ –

‘‘ਪਾਪਂ ਨ ਕਯਿਰਾ ਵਚਸਾ ਮਨਸਾ,
ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਸਤਿਮਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,
ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਸੇਵੇਥ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਨਨ੍ਦਨਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਨਨ੍ਦਨਾ ਨਨ੍ਦਤਿ ਚੇਵ, ਨਤ੍ਥਿਪੁਤ੍ਤਸਮੇਨ ਚ।
ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸਣਮਾਨੋ ਚ, ਨਿਦ੍ਦਾਤਨ੍ਦੀ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਂ।
ਹਿਰੀ ਕੁਟਿਕਾ ਨਵਮੋ, ਦਸਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਨਾਤਿ॥

੩. ਸਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਓਮਟ੍ਠੋ, ਡਯ੍ਹਮਾਨੋਵ [ਡਯ੍ਹਮਾਨੇਵ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਮਤ੍ਥਕੇ।
ਕਾਮਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਓਮਟ੍ਠੋ, ਡਯ੍ਹਮਾਨੋਵ ਮਤ੍ਥਕੇ।
ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ’’ਤਿ॥

੨. ਫੁਸਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨. ‘‘ਨਾਫੁਸਨ੍ਤਂ ਫੁਸਤਿ ਚ, ਫੁਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤਤੋ ਫੁਸੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਫੁਸਨ੍ਤਂ ਫੁਸਤਿ, ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਪਦੋਸਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯੋ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਤਿ,
ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਅਨਙ੍ਗਣਸ੍ਸ।
ਤਮੇਵ ਬਾਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਪਾਪਂ,
ਸੁਖੁਮੋ ਰਜੋ ਪਟਿਵਾਤਂਵ ਖਿਤ੍ਤੋ’’ਤਿ॥

੩. ਜਟਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩. ‘‘ਅਨ੍ਤੋ ਜਟਾ ਬਹਿ ਜਟਾ, ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ।
ਤਂ ਤਂ ਗੋਤਮ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯਂ।
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਂ॥

‘‘ਯੇਸਂ ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਰਾਜਿਤਾ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ ਵਿਜਟਿਤਾ ਜਟਾ॥

‘‘ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਪਟਿਘਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਚ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਛਿਜ੍ਜਤੇ [ਵਿਜਟੇ (ਕ॰)] ਜਟਾ’’ਤਿ॥

੪. ਮਨੋਨਿਵਾਰਣਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪. ‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਮਨੋ ਨਿਵਾਰਯੇ,

ਨ ਦੁਕ੍ਖਮੇਤਿ ਨਂ ਤਤੋ ਤਤੋ।

ਸ ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਨੋ ਨਿਵਾਰਯੇ,
ਸ ਸਬ੍ਬਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤਿ''॥

''ਨ ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਨੋ ਨਿਵਾਰਯੇ,
ਨ ਮਨੋ ਸਂਯਤਤ੍ਤੁਮਾਗਤਂ।
ਯਤੋ ਯਤੋ ਚ ਪਾਪਕਂ,
ਤਤੋ ਤਤੋ ਮਨੋ ਨਿਵਾਰਯੇ''ਤਿ॥

੫. ਅਰਹਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫. ''ਯੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਕਤਾਵੀ,
ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਾਰੀ।
ਅਹਂ ਵਦਾਮੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ,
ਮਮਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

''ਯੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਕਤਾਵੀ,
ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਾਰੀ।
ਅਹਂ ਵਦਾਮੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ,
ਮਮਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ।
ਲੋਕੇ ਸਮਞ੍ਞਂ ਕੁਸਲੋ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ,
ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਸੋ [ਸ (?)] ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

''ਯੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਕਤਾਵੀ,
ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਾਰੀ।
ਮਾਨਂ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਉਪਗਮ੍ਮ ਭਿਕ੍ਖੁ,
ਅਹਂ ਵਦਾਮੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ।
ਮਮਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

''ਪਹੀਨਮਾਨਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ,
ਵਿਧੂਪਿਤਾ ਮਾਨਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ।
ਸ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਮਞ੍ਞਤਂ [ਮਾਨਨਂ (ਸੀ॰), ਮਞ੍ਞੀਤਂ (?)] ਸੁਮੇਧੋ,
ਅਹਂ ਵਦਾਮੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ॥

''ਮਮਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਸੋ ਵਦੇਯ੍ਯ।
ਲੋਕੇ ਸਮਞ੍ਞਂ ਕੁਸਲੋ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ।
ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨ ਸੋ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੬. ਪਜ੍ਜੋਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬. ‘‘ਕਤਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਪਜ੍ਜੋਤਾ, ਯੇਹਿ ਲੋਕੋ ਪਕਾਸਤਿ [ਪਭਾਸਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰)]।
ਭਗਵਨ੍ਤੁਂ [ਭਵਨ੍ਤੁਂ (ਕ॰)] ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਜ੍ਜੋਤਾ, ਪਞ੍ਚਮੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਦਿਵਾ ਤਪਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ, ਰਤ੍ਤਿਮਾਭਾਤਿ ਚਨ੍ਦਿਮਾ॥

‘‘ਅਥ ਅਗ੍ਗਿ ਦਿਵਾਰਤ੍ਤਿਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਤਿ।
ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਪਤਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਏਸਾ ਆਭਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ’’ਤਿ॥

੭. ਸਰਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭. ‘‘ਕੁਤੋ ਸਰਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ।
ਕਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਯਤ੍ਥ ਆਪੋ ਚ ਪਥਵੀ, ਤੇਜੋ ਵਾਯੋ ਨ ਗਾਧਤਿ।
ਅਤੋ ਸਰਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਂ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ।
ਏਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

੮. ਮਹਦ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੮. ‘‘ਮਹਦ੍ਧਨਾ ਮਹਾਭੋਗਾ, ਰਟ੍ਠਵਨ੍ਤੋਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ।
ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਭਿਗਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਲਙ੍ਕਤਾ॥

‘‘ਤੇਸੁ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਜਾਤੇਸੁ, ਭਵਸੋਤਾਨੁਸਾਰਿਸੁ।
ਕੇਧ ਤਣ੍ਹਂ [ਰੋਧਤਣ੍ਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਗੇਧਤਣ੍ਹਂ (ਕ॰)] ਪਜਹਿਂਸੁ [ਪਵਾਹਿਂਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਕੇ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਸ੍ਸੁਕਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਪਸੁਂ ਵਿਯਂ।
ਹਿਤ੍ਵਾ ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਞ੍ਚ ਵਿਰਾਜਿਯ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਸ੍ਸੁਕਾ’’ਤਿ॥

੯. ਚਤੁਚਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੯. ‘‘ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰਂ, ਪੁਣ੍ਣਂ ਲੋਭੇਨ ਸਂਯੁਤਂ।
ਪਙ੍ਕਜਾਤਂ ਮਹਾਵੀਰ, ਕਥਂ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਛੇਤ੍ਵਾ ਨਦ੍ਧਿਂ ਵਰਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਇਚ੍ਛਾ ਲੋਭਞ੍ਚ ਪਾਪਕਂ।
ਸਮੂਲਂ ਤਣ੍ਹਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਏਵਂ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

੧੦. ਏਣਿਜਙ੍ਘਸੁਤ੍ਤਂ

੩੦. ‘‘ਏਣਿਜਙ੍ਘੰ ਕਿਸੰ ਵੀਰੰ, ਅਪ੍ਪਾਹਾਰੰ ਅਲੋਲੁਪੰ।
ਸੀਹੰ ਵੇਕਚਰੰ ਨਾਗੰ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੰ।
ਉਪਸਙ੍ਕਮ੍ਮ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਕਥੰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਲੋਕੇ, ਮਨੋਛਟ੍ਠਾ ਪਵੇਦਿਤਾ।
ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੰ ਵਿਰਾਜੇਤ੍ਵਾ, ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਸਤ੍ਤਿਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਫੁਸਤਿ ਚੇਵ, ਜਟਾ ਮਨੋਨਿਵਾਰਣਾ।
ਅਰਹਨ੍ਤੇਨ ਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਸਰਾ ਮਹਦ੍ਧਨੇਨ ਚ।
ਚਤੁਚਕ੍ਕੇਨ ਨਵਮੰ, ਏਣਿਜਙ੍ਘੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੪. ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਬ੍ਭਿਸੁਤ੍ਤੰ

੩੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ [ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਥ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਯੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਪਞ੍ਞਾ ਲਬ੍ਭਤਿ [ਪਞ੍ਞੰ ਲਭਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਨਾਞ੍ਞਤੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸੋਕਮਜ੍ਝੇ ਨ ਸੋਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਞਾਤਿਮਜ੍ਝੇ ਵਿਰੋਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਸਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਸਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਤ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸਾਤਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਗਵਾ, ਸੁਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵੋ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਅਪਿ ਚ ਮਮਪਿ ਸੁਣਾਥ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਸਤਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੂਤਿ।

੨. ਮਚ੍ਛਰਿਸੁਤ੍ਤਂ

੩੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਮਚ੍ਛੇਰਾ ਚ ਪਮਾਦਾ ਚ, ਏਵਂ ਦਾਨਂ ਨ ਦੀਯਤਿ [ਦਿਯ੍ਯਤਿ (ਕ॰)]।
ਪੁਞ੍ਞਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ, ਦੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ ਵਿਜਾਨਤਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਯਸ੍ਸੇਵ ਭੀਤੋ ਨ ਦਦਾਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ, ਤਦੇਵਾਦਦਤੋ ਭਯਂ।
ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਚ ਪਿਪਾਸਾ ਚ, ਯਸ੍ਸ ਭਾਯਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ।
ਤਮੇਵ ਬਾਲਂ ਫੁਸਤਿ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਹਿ ਚ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਮਚ੍ਛੇਰਂ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨਂ ਮਲਾਭਿਭੂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਤੇ ਮਤੇਸੁ ਨ ਮੀਯਨ੍ਤਿ, ਪਨ੍ਥਾਨਂਵ ਸਹਬ੍ਬਜਂ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਮਿਂ ਯੇ ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨਨ੍ਤਨੋ॥

''ਅਪ੍ਪਸ੍ਮੇਕੇ ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਨੇਕੇ ਨ ਦਿਚ੍ਛਰੇ।
ਅਪ੍ਪਸ੍ਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਸਮਂ ਮਿਤਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਦੁਦ੍ਦਦਂ ਦਦਮਾਨਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਮ੍ਮ ਕੁਬ੍ਬਤਂ।
ਅਸਨ੍ਤੋ ਨਾਨੁਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਸਤਂ ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਰਨ੍ਵਯੋ [ਦੁਰਨ੍ਨਯੋ (ਸੀ॰)]॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਞ੍ਚ ਅਸਤਂ [ਅਸਤਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਨਾਨਾ ਹੋਤਿ ਇਤੋ ਗਤਿ।
ਅਸਨ੍ਤੋ ਨਿਰਯਂ ਯਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗਪਰਾਯਨਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਗਵਾ, ਸੁਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ?

''ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵੋ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ; ਅਪਿ ਚ ਮਮਪਿ ਸੁਣਾਥ –

''ਧਮ੍ਮਂ ਚਰੇ ਯੋਪਿ ਸਮੁਞ੍ਜਕਂ ਚਰੇ,
ਦਾਰਞ੍ਚ ਪੋਸਂ ਦਦਮਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਂ।
ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਯਾਗਿਨਂ,
ਕਲਮ੍ਪਿ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਤੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕੇਨੇਸ ਯਞ੍ਞੋ ਵਿਪੁਲੋ ਮਹਗ੍ਗਤੋ,
ਸਮੇਨ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨ ਅਗ੍ਘਮੇਤਿ।
ਕਥਂ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੀਹਲਪੋਤ੍ਥਕੇ ਨਤ੍ਥਿ] ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਯਾਗਿਨਂ,
ਕਲਮ੍ਪਿ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਤੇ''ਤਿ॥

''ਦਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ,
ਛੇਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਅਥ ਸੋਚਯਿਤ੍ਵਾ।
ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ ਸਦਣ੍ਡਾ,
ਸਮੇਨ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨ ਅਗ੍ਘਮੇਤਿ॥

''ਏਵਂ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਯਾਗਿਨਂ।
ਕਲਮ੍ਪਿ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਤੇ''ਤਿ॥

੩. ਸਾਧੁਸੁਤ੍ਤਂ

੩੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨਂ।
ਮਚ੍ਛੇਰਾ ਚ ਪਮਾਦਾ ਚ, ਏਵਂ ਦਾਨਂ ਨ ਦੀਯਤਿ।
ਪੁਞ੍ਞਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ, ਦੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ ਵਿਜਾਨਤਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨਂ।
ਅਪਿ ਚ ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ''॥

''ਅਪ੍ਪਸ੍ਮੇਕੇ ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਨੇਕੇ ਨ ਦਿਚ੍ਛਰੇ।
ਅਪ੍ਪਸ੍ਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਸਮਂ ਮਿਤਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨਂ; ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ।
ਅਪਿ ਚ ਸਦ੍ਧਾਯਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ''॥

''ਦਾਨਞ੍ਚ ਯੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਮਾਨਮਾਹੁ,
ਅਪ੍ਪਾਪਿ ਸਨ੍ਤਾ ਬਹੁਕੇ ਜਿਨਨ੍ਤਿ।
ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਸਦ੍ਦਹਾਨੋ ਦਦਾਤਿ,
ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸੁਖੀ ਪਰਤ੍ਥਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨਂ; ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ।
ਸਦ੍ਧਾਯਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ; ਅਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ''॥

''ਯੋ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਦਾਤਿ ਦਾਨਂ,
ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਾਧਿਗਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁ।
ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸੋ ਵੇਤਰਣਿਂ ਯਮਸ੍ਸ,
ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ ਉਪੇਤਿ ਮਚ੍ਚੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨਂ; ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ।
ਸਦ੍ਧਾਯਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ; ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨਂ।

ਅਪਿ ਚ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨੰ''॥

''ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਦਾਨੰ ਸੁਗਤਪ੍ਪਸਤ੍ਥੰ,
ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਇਧ ਜੀਵਲੋਕੇ।
ਏਤੇਸੁ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾਨਿ,
ਬੀਜਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯਥਾ ਸੁਖੇਤ੍ਤੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦਾਨੰ; ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨੰ।
ਸਦ੍ਧਾਯਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨੰ; ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨੰ।
ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਸਾਹੁ ਦਾਨੰ; ਅਪਿ ਚ ਪਾਣੇਸੁਪਿ ਸਾਧੁ ਸੰਯਮੋ''॥

''ਯੋ ਪਾਣਭੂਤਾਨਿ [ਪਾਣਭੂਤੇਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਹੇਠਯੰ ਚਰੰ,
ਪਰੂਪਵਾਦਾ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪੰ।
ਭੀਰੁੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸੂਰੰ,
ਭਯਾ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਗਵਾ, ਸੁਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ?

''ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਵੋ ਸੁਭਾਸਿਤੰ ਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਅਪਿ ਚ ਮਮਪਿ ਸੁਣਾਥ –

''ਸਦ੍ਧਾ ਹਿ ਦਾਨੰ ਬਹੁਧਾ ਪਸਤ੍ਥੰ,
ਦਾਨਾ ਚ ਖੋ ਧਮ੍ਮਪਦੰਵ ਸੇਯ੍ਯੋ।
ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਤਰੇ ਚ ਸਨ੍ਤੋ,
ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵਜ੍ਝਗਮੁੰ ਸਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ॥

੪. ਨਸਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੩੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾ ਮਨੁਜੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾ,
ਸਨ੍ਤੀਧ ਕਮਨੀਯਾਨਿ ਯੇਸੁ [ਕਾਮੇਸੁ (ਕ॰)] ਬਦ੍ਧੋ।
ਯੇਸੁ ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਪੁਨਾਗਮਨੰ,
ਅਨਾਗਨ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸੋ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

‘‘ਛਨ੍ਨਜਂ ਅਘਂ ਛਨ੍ਨਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ।
ਛਨ੍ਨਵ਼ਿਨਯਾ ਅਘਵ਼ਿਨਯੋ।
ਅਘਵ਼ਿਨਯਾ ਦੁਕ੍ਖਵ਼ਿਨਯੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਨ ਤੇ ਕਾਮਾ ਯਾਨਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਲੋਕੇ,
ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਮੋ।
ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਤਥੇਵ਼ ਲੋਕੇ,
ਅਥੇਤ੍ਥ ਧੀਰਾ ਵ਼ਿਨਯਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਂ॥

‘‘ਕੋਧਂ ਜਹੇ ਵ਼ਿਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਮਾਨਂ,
ਸਂਯੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।
ਤਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿਮਸਜ੍ਜਮਾਨਂ,
ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਨਾਨੁਪਤਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ॥

‘‘ਪਹਾਸਿ ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਵ਼ਿਮਾਨਮਜ੍ਝਗਾ [ਨ ਚ ਮਾਨਮਜ੍ਝਗਾ (ਕ॰ ਸੀ॰), ਨ ਵ਼ਿਮਾਨਮਾਗਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)],
ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ ਇਧ ਨਾਮਰੂਪੇ।
ਤਂ ਛਿਨ੍ਨਗਨ੍ਥਂ ਅਨਿਘਂ ਨਿਰਾਸਂ,
ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਨਾਜ੍ਝਗਮੁਂ।
ਦੇਵ਼ਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਧ ਵ਼ਾ ਹੁਰਂ ਵ਼ਾ,
ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵ਼ਾ ਸਬ੍ਬਨਿਵ਼ੇਸਨੇਸੂ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਂ ਚੇ ਹਿ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖੁਂ ਤਥਾਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ (ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਘਰਾਜਾ),
ਦੇਵ਼ਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਧ ਵ਼ਾ ਹੁਰਂ ਵ਼ਾ।
ਨਰੁੱਤਮਂ ਅਤ੍ਥਚਰਂ ਨਰਾਨਂ,
ਯੇ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਿਯਾ ਤੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਪਸਂਸਿਯਾ ਤੇਪਿ ਭਵ਼ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ (ਮੋਘਰਾਜਾਤਿ ਭਗਵ਼ਾ),
ਯੇ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਥਾਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਂ।
ਅਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਵ਼ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ,
ਸਙ੍ਗਾਤਿਗਾ ਤੇਪਿ ਭਵ਼ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ॥

੫. ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਿਸੁੱਤਂ

੩੫. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵ਼ਾ ਸਾਵ਼ਤ੍ਥਿਯਂ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵ਼ਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਿਕਾ ਦੇਵ਼ਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵ਼ਣ੍ਣਾ ਕੇਵ਼ਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵ਼ਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਯੇਨ ਭਗਵ਼ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ੇਹਾਸਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਵ਼ੇਹਾਸਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵ਼ਤਾ ਭਗਵ਼ਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਨ੍ਤਮਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯੋ ਪਵ਼ੇਦਯੇ।

ਨਿਕਚ੍ਚ ਕਿਤਵਸ੍ਸੇਵ, ਭੁਤ੍ਤੰ ਥੇਯ੍ਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤੰ॥

''ਯਞ੍ਹਿ ਕਯਿਰਾ ਤਞ੍ਹਿ ਵਦੇ, ਯੰ ਨ ਕਯਿਰਾ ਨ ਤੰ ਵਦੇ।
ਅਕਰੋਨ੍ਤੰ ਭਾਸਮਾਨਾਨੰ, ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥

''ਨ ਯਿਦੰ ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਨ, ਏਕਨ੍ਤਸਵਨੇਨ ਵਾ।
ਅਨੁਕ੍ਕਮਿਤਵੇ ਸਕ੍ਕਾ, ਯਾਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਦਲ੍ਹਾ।
ਯਾਯ ਧੀਰਾ ਪਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਝਾਯਿਨੋ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਾ॥

''ਨ ਵੇ ਧੀਰਾ ਪਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਪਰਿਯਾਯੰ।
ਅਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਧੀਰਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਅਚ੍ਚਯੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਚਗਮਾ ਯਥਾਬਾਲੰ ਯਥਾਮੂਲ੍ਹੰ ਯਥਾਅਕੁਸਲੰ [ਯਥਾਬਾਲਾ ਯਥਾਮੂਲ੍ਹਾ ਯਥਾਅਕੁਸਲਾ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)], ਯਾ ਮਯੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬੰ ਅਮਞ੍ਞਿਮ੍ਹਾ। ਤਾਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚ੍ਚਯੰ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਆਯਤਿਂ ਸੰਵਰਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਿਤੰ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿਯੋ ਵੇਹਾਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛੁੰ। ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਅਚ੍ਚਯੰ ਦੇਸਯਨ੍ਤੀਨੰ, ਯੋ ਚੇ ਨ ਪਟਿਗਣ੍ਹਤਿ।
ਕੋਪਨ੍ਤਰੋ ਦੋਸਗਰੁ, ਸ ਵੇਰੰ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

''ਅਚ੍ਚਯੋ ਚੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜੇਥ, ਨੋਚਿਧਾਪਗਤੰ [ਨੋਚੀਧ ਅਪਹਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਨੋਚਿਧਾਪਕਤੰ (?)] ਸਿਯਾ।
ਵੇਰਾਨਿ ਨ ਚ ਸਮ੍ਮੇਯ੍ਯੁੰ, ਕੇਨੀਧ [ਵੇਰਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਮੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੇਨਿਧ (ਸੀ॰)] ਕੁਸਲੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ॥

''ਕਸ੍ਸਚ੍ਚਯਾ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਅਪਾਗਤੰ।
ਕੋ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਾਦਿ, ਕੋ ਚ ਧੀਰੋ [ਕੋਧ ਧੀਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਸਦਾ ਸਤੋ''ਤਿ॥

''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੋ।
ਤਸ੍ਸਚ੍ਚਯਾ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਅਪਾਗਤੰ।
ਸੋ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਾਦਿ, ਸੋਵ [ਸੋਧ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਧੀਰੋ ਸਦਾ ਸਤੋ''ਤਿ॥

''ਅਚ੍ਚਯੰ ਦੇਸਯਨ੍ਤੀਨੰ, ਯੋ ਚੇ ਨ ਪਟਿਗਣ੍ਹਤਿ।
ਕੋਪਨ੍ਤਰੋ ਦੋਸਗਰੁ, ਸ ਵੇਰੰ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਤਿ।
ਤੰ ਵੇਰੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਾਮਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਵੋਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਸਦ੍ਧਾਸੁਤ੍ਤੰ

੩੬. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ

ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਸਦ੍ਧਾ ਦੁਤਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹੋਤਿ,
ਨੋ ਚੇ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤਿ।
ਯਸੋ ਚ ਕਿਤ੍ਤੀ ਚ ਤਤ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ,
ਸਗ੍ਗਞ੍ਚ ਸੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਰੀਰਂ ਵਿਹਾਯਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਕੋਧਂ ਜਹੇ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਮਾਨਂ,
ਸਂਯੋਜਨਂ ਸਬ੍ਬਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ।
ਤਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿਮਸਜ੍ਜਮਾਨਂ,
ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਨਾਨੁਪਤਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਾ''ਤਿ॥

''ਪਮਾਦਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਬਾਲਾ ਦੁਮ੍ਮੇਧਿਨੋ ਜਨਾ।
ਅਪ੍ਪਮਾਦਞ੍ਚ ਮੇਧਾਵੀ, ਧਨਂ ਸੇਟ੍ਠਂਵ ਰਕ੍ਖਤਿ॥

''ਮਾ ਪਮਾਦਮਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ, ਮਾ ਕਾਮਰਤਿ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹਿ ਝਾਯਨ੍ਤੋ, ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਪਰਮਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥

੭. ਸਮਯਸੁਤ੍ਤਂ

੩੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਵਨੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ; ਦਸਹਿ ਚ ਲੋਕਧਾਤੂਹਿ ਦੇਵਤਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਅਥ ਖੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਵਨੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ; ਦਸਹਿ ਚ ਲੋਕਧਾਤੂਹਿ ਦੇਵਤਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਮ੍ਪਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਗਾਥਂ [ਪਚ੍ਚੇਕਗਾਥਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਭਾਸੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ – ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਮਹਾਸਮਯੋ ਪਵਨਸ੍ਮਿਂ, ਦੇਵਕਾਯਾ ਸਮਾਗਤਾ।
ਆਗਤਮ੍ਹ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਯਂ, ਦਕ੍ਖਿਤਾਯੇ ਅਪਰਾਜਿਤਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਸਮਾਦਹਂਸੁ, ਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨੋ ਉਜੁਕਂ ਅਕਂਸੁ [ਉਜੁਕਮਕਂਸੁ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]।
ਸਾਰਥੀਵ ਨੇਤ੍ਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਛੇਤ੍ਵਾ ਖੀਲਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਪਲਿਘਂ, ਇਨ੍ਦਖੀਲਂ ਊਹਚ੍ਚ ਮਨੇਜਾ।
ਤੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾ ਵਿਮਲਾ, ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ ਸੁਦਨ੍ਤਾ ਸੁਸੁਨਾਗਾ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ, ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਂ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ”ਤਿ॥

੮. ਸਕਲਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਮਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ [ਸਕ੍ਖਲਿਕਾਯ (ਕ॰)] ਖਤੋ ਹੋਤਿ। ਭੁਸਾ ਸੁਦਂ ਭਗਵਤੋ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ [ਤਿਪ੍ਪਾ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ; ਤਾ ਸੁਦਂ ਭਗਵਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦਂ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ।

ਅਥ ਖੋ ਸਤ੍ਤਸਤਾ ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਮਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – “ਨਾਗੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਨਾਗਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – “ਸੀਹੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਸੀਹਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – “ਆਜਾਨੀਯੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਆਜਾਨੀਯਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – “ਨਿਸਭੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਨਿਸਭਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – “ਧੋਰਯ੍ਹੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਧੋਰਯ੍ਹਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ”ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – ''ਦਨ੍ਤੋ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਦਨ੍ਤਵਤਾ ਚ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – ''ਪਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਚਾਭਿਨਤਂ ਨ ਚਾਪਨਤਂ ਨ ਚ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤਂ [ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਵਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਵਾਵਤਂ (ਕ॰)]। ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪੁਰਿਸਨਾਗਂ ਪੁਰਿਸਸੀਹਂ ਪੁਰਿਸਆਜਾਨੀਯਂ ਪੁਰਿਸਨਿਸਭਂ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹਂ ਪੁਰਿਸਦਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ ਕਿਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਦਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ।

''ਪਞ੍ਚਵੇਦਾ ਸਤਂ ਸਮਂ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚਰਂ।
ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਹੀਨਤ੍ਥਰੂਪਾ ਨ ਪਾਰਙ੍ਗਮਾ ਤੇ॥

''ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਨ੍ਨਾ ਵਤਸੀਲਬਦ੍ਧਾ, ਲੂਖਂ ਤਪਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਚਰਨ੍ਤਾ।
ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਹੀਨਤ੍ਥਰੂਪਾ ਨ ਪਾਰਙ੍ਗਮਾ ਤੇ॥

''ਨ ਮਾਨਕਾਮਸ੍ਸ ਦਮੋ ਇਧਤ੍ਥਿ, ਨ ਮੋਨਮਤ੍ਥਿ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ।
ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਂ ਪਮਤ੍ਤੋ, ਨ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਮਾਨਂ ਪਹਾਯ ਸੁਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਸੁਚੇਤਸੋ ਸਬ੍ਬਧਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ।
ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਸ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਪਠਮਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਧੀਤੁਸੁਤ੍ਤਂ

੩੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਅਥ ਖੋ ਕੋਕਨਦਾ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਮਹਾਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਕੋਕਨਦਾ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਅਗ੍ਗਂ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ।
ਕੋਕਨਦਾਹਮਸ੍ਮਿ ਅਭਿਵਨ੍ਦੇ, ਕੋਕਨਦਾ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ॥

''ਸੁਤਮੇਵ ਪੁਰੇ ਆਸਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾਨੁਬੁਦ੍ਧੋ।
ਸਾਹਂ ਦਾਨਿ ਸਕ੍ਖਿ ਜਾਨਾਮਿ, ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਸਯਤੋ ਸੁਗਤਸ੍ਸ॥

''ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਵਿਗਰਹਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧਾ।
ਉਪੇਨ੍ਤਿ ਰੋਰੁਵਂ ਘੋਰਂ, ਚਿਰਰਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ॥

''ਯੇ ਚ ਖੋ ਅਰਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮੇਨ ਉਪੇਤਾ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦੇਵਕਾਯ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੦. ਦੁਤਿਯਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਧੀਤੁਸੁਤ੍ਤਂ

੪੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਅਥ ਖੋ ਚੂਲ਼ਕੋਕਨਦਾ [ਚੁਲ੍ਲਕੋਕਨਦਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਮਹਾਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਚੂਲ਼ਕੋਕਨਦਾ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਇਧਾਗਮਾ ਵਿਜ੍ਜੁਪਭਾਸਵਣ੍ਣਾ, ਕੋਕਨਦਾ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧੀਤਾ।
ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨਾ, ਗਾਥਾਚਿਮਾ ਅਤ੍ਥਵਤੀ ਅਭਾਸਿ॥

''ਬਹੁਨਾਪਿ ਖੋ ਤਂ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਾਦਿਸੋ ਧਮ੍ਮੋ।
ਸਂਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ [ਸਂਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਲਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਵਤਾ ਮੇ ਮਨਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਂ॥

''ਪਾਪਂ ਨ ਕਯਿਰਾ ਵਚਸਾ ਮਨਸਾ,
ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਸਤਿਮਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,
ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਸੇਵੇਥ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਤੁਲ੍ਲਪਕਾਯਿਕਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਬ੍ਭਿਮਚ੍ਛਰਿਨਾ ਸਾਧੁ, ਨ ਸਨ੍ਤੁਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਿਨੋ।
ਸਦ੍ਧਾ ਸਮਯੋ ਸਕਲਿਕਂ, ਉਭੋ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨਧੀਤਰੋਤਿ॥

੫. ਆਦਿਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਦਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੪੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਆਦਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਗਾਰਸ੍ਮਿਂ, ਯਂ ਨੀਹਰਤਿ ਭਾਜਨਂ।
ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਚ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਡਯ੍ਹਤਿ॥

''ਏਵਂ ਆਦਿਤ੍ਤਕੋ ਲੋਕੋ, ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚ।
ਨੀਹਰੇਥੇਵ ਦਾਨੇਨ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਸੁਨੀਹਤਂ॥

''ਦਿਨ੍ਨਂ ਸੁਖਫਲਂ ਹੋਤਿ, ਨਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਤਂ ਤਥਾ।
ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ, ਅਗ੍ਗਿ ਡਹਤਿ ਨਸ੍ਸਤਿ॥

''ਅਥ ਅਨ੍ਨੇਨ ਜਹਤਿ, ਸਰੀਰੰ ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੰ।
ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਮੇਧਾਵੀ, ਭੁਞ੍ਜੇਥ ਚ ਦਦੇਥ ਚ।
ਦਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਤ੍ਵਾ ਚ ਯਥਾਨੁਭਾਵੰ।
ਅਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਸਗ੍ਗਮੁਪੇਤਿ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੨. ਕਿੰਦਦਸੁਤ੍ਤੰ

੪੨. ''ਕਿੰਦਦੋ ਬਲਦੋ ਹੋਤਿ, ਕਿੰਦਦੋ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਦੋ।
ਕਿੰਦਦੋ ਸੁਖਦੋ ਹੋਤਿ, ਕਿੰਦਦੋ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦੋ।
ਕੋ ਚ ਸਬ੍ਬਦਦੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਮੇ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ''ਤਿ॥

''ਅਨ੍ਨਦੋ ਬਲਦੋ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਥਦੋ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਦੋ।
ਯਾਨਦੋ ਸੁਖਦੋ ਹੋਤਿ, ਦੀਪਦੋ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦੋ॥

''ਸੋ ਚ ਸਬ੍ਬਦਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਦਦਾਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯੰ।
ਅਮਤੰ ਦਦੋ ਚ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਧਮ੍ਮਮਨੁਸਾਸਤੀ''ਤਿ॥

੩. ਅਨ੍ਨਸੁਤ੍ਤੰ

੪੩. ''ਅਨ੍ਨਮੇਵਾਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਉਭਯੇ ਦੇਵਮਾਨੁਸਾ।
ਅਥ ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਯੰ ਅਨ੍ਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥

''ਯੇ ਨੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਤਮੇਵ ਅਨ੍ਨੰ ਭਜਤਿ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਹਿ ਚ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਮਚ੍ਛੇਰੰ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨੰ ਮਲਾਭਿਭੂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਏਕਮੂਲਸੁਤ੍ਤੰ

੪੪. ''ਏਕਮੂਲੰ ਦ੍ਵਿਰਾਵਟ੍ਟੰ, ਤਿਮਲੰ ਪਞ੍ਚਪਤ੍ਥਰੰ।
ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਦ੍ਵਾਦਸਾਵਟ੍ਟੰ, ਪਾਤਾਲੰ ਅਤਰੀ ਇਸੀ''ਤਿ॥

੫. ਅਨੋਮਸੁਤ੍ਤੰ

੪੫. ''ਅਨੋਮਨਾਮੰ ਨਿਪੁਣਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿੰ, ਪਞ੍ਞਾਦਦੰ ਕਾਮਾਲਯੇ ਅਸਤ੍ਤੰ।
ਤੰ ਪਸ੍ਸਥ ਸਬ੍ਬਵਿਦੁੰ ਸੁਮੇਧੰ, ਅਰਿਯੇ ਪਥੇ ਕਮਮਾਨੰ ਮਹੇਸਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਅਚ੍ਛਰਾਸੁਤ੍ਤੰ

੪੬. ‘‘ਅਚ੍ਛਰਾਗਣਸਙ੍ਘੁਟ੍ਠਂ, ਪਿਸਾਚਗਣਸੇਵਿਤਂ।
ਵਨਨ੍ਤਂ ਮੋਹਨਂ ਨਾਮ, ਕਥਂ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਉਜੁਕੋ ਨਾਮ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਭਯਾ ਨਾਮ ਸਾ ਦਿਸਾ।
ਰਥੋ ਅਕੂਜਨੋ ਨਾਮ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇਹਿ ਸਂਯੁਤੋ॥

‘‘ਹਿਰੀ ਤਸ੍ਸ ਅਪਾਲਮ੍ਬੋ, ਸਤਜਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਣਂ।
ਧਮ੍ਮਾਹਂ ਸਾਰਥਿਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਜਵਂ॥

‘‘ਯਸ੍ਸ ਏਤਾਦਿਸਂ ਯਾਨਂ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ।
ਸ ਵੇ ਏਤੇਨ ਯਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥

੭. ਵਨਰੋਪਸੁਤ੍ਤਂ

੪੭. ‘‘ਕੇਸਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਕੇ ਜਨਾ ਸਗ੍ਗਗਾਮਿਨੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਆਰਾਮਰੋਪਾ ਵਨਰੋਪਾ, ਯੇ ਜਨਾ ਸੇਤੁਕਾਰਕਾ।
ਪਪਞ੍ਚ ਉਦਪਾਨਞ੍ਚ, ਯੇ ਦਦਨ੍ਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯਂ॥

‘‘ਤੇਸਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਜਨਾ ਸਗ੍ਗਗਾਮਿਨੋ’’ਤਿ॥

੮. ਜੇਤਵਨਸੁਤ੍ਤਂ

੪੮. ‘‘ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਂ ਜੇਤਵਨਂ, ਇਸਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ।
ਆਵੁਤ੍ਥਂ [ਆਵੁਟ੍ਠਂ (ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ, ਪੀਤਿਸਞ੍ਜਨਨਂ ਮਮ॥

‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਏਤੇਨ ਮਚ੍ਚਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਧਨੇਨ ਵਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ।
ਯੋਨਿਸੋ ਵਿਚਿਨੇ ਧਮ੍ਮਂ, ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲੇਨ ਉਪਸਮੇਨ ਚ।
ਯੋਪਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਤਾਵਪਰਮੋ ਸਿਯਾ’’ਤਿ॥

੯. ਮਚ੍ਛਰਿਸੁਤ੍ਤਂ

੪੯. ‘‘ਯੇਧ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਲੋਕੇ, ਕਦਰਿਯਾ ਪਰਿਭਾਸਕਾ।

ਅਵ੍ਵੇਸਂ ਦਦਮਾਨਾਨਂ, ਅਨੁਰਾਯਕਰਾ ਨਰਾ॥

‘‘ਕੀਦਿਸੋ ਤੇਸਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ ਚ ਕੀਦਿਸੋ।
ਭਗਵਨ੍ਤੁਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯੇਧ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਲੋਕੇ, ਕਦਰਿਯਾ ਪਰਿਭਾਸਕਾ।
ਅਵ੍ਵੇਸਂ ਦਦਮਾਨਾਨਂ, ਅਨੁਰਾਯਕਰਾ ਨਰਾ॥

‘‘ਨਿਰਯਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ, ਯਮਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਰੇ।
ਸਚੇ ਏਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਜਾਯਰੇ ਕੁਲੇ॥

‘‘ਚੋਲ਼ਂ ਪਿਣ੍ਡੋ ਰਤੀ ਖਿਡ੍ਡਾ, ਯਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।
ਪਰਤੋ ਆਸੀਸਰੇ [ਆਸਿਂਸਰੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਬਾਲਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇਸ ਵਿਪਾਕੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ [ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਦੁਗ੍ਗਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਤਿਹੇਤਂ ਵਿਜਾਨਾਮ, ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਗੋਤਮ।
ਯੇਧ ਲਦ੍ਧਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਵਦਞ੍ਞੂ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰਾ॥

‘‘ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮੇ ਚ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਾ।
ਕੀਦਿਸੋ ਤੇਸਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ ਚ ਕੀਦਿਸੋ।
ਭਗਵਨ੍ਤੁਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯੇਧ ਲਦ੍ਧਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਵਦਞ੍ਞੂ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰਾ।
ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮੇ ਚ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਾ।
ਏਤੇ ਸਗ੍ਗਾ [ਸਗ੍ਗੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਕਾਸਨ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਉਪਪਜ੍ਜਰੇ॥

‘‘ਸਚੇ ਏਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਅਡ੍ਢੇ ਆਜਾਯਰੇ ਕੁਲੇ।
ਚੋਲ਼ਂ ਪਿਣ੍ਡੋ ਰਤੀ ਖਿਡ੍ਡਾ, ਯਤ੍ਥਾਕਿਚ੍ਛੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਪਰਸਮ੍ਭਤੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ, ਵਸਵਤ੍ਤੀਵ ਮੋਦਰੇ।
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇਸ ਵਿਪਾਕੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ ਸੁਗ੍ਗਤੀ’’ਤਿ॥

੧੦. ਘਟੀਕਾਰਸੁਤ੍ਤਂ

੫੦. ‘‘ਅਵਿਹਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾਸੇ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਰਾਗਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਕੇ ਚ ਤੇ ਅਤਰੁਂ ਪਙ੍ਕਂ [ਸਙ੍ਗਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਂ ਸੁਦੁਤ੍ਤਰਂ।
ਕੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦਿਬ੍ਬਯੋਗਂ ਉਪਚ੍ਚਗੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

“ਉਪਕੋ ਪਲਗਣ੍ਡੋ ਚ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿ ਚ ਤੇ ਤਯੋ।
ਭਦ੍ਦਿਯੋ ਖਣ੍ਡਦੇਵੋ ਚ, ਬਾਹੁਰਗ੍ਗਿ ਚ ਸਿਙ੍ਗਿਯੋ [ਬਹੁਦਨ੍ਤੀ ਚ ਪਿਙ੍ਗਯੋ (ਸੀ॰)]।
ਤੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦਿਬ੍ਬਯੋਗਂ ਉਪਚ੍ਚਗੁ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਕੁਸਲੀ ਭਾਸਸੀ ਤੇਸਂ, ਮਾਰਪਾਸਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ।
ਕਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਗਵਤਾ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵ ਸਾਸਨਾ।
ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨਂ॥

“ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਤਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ ਇਧਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਭਾਸਸੀ ਵਾਚਂ, ਦੁਬ੍ਬਿਜਾਨਂ ਸੁਦੁਬ੍ਬੁਧਂ।
ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਵਾਚਂ ਭਾਸਸਿ ਈਦਿਸ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਪੁਰੇ ਆਸਿਂ, ਵੇਕਲ਼ਿਙ੍ਗੇ [ਵੇਹਲ਼ਿਙ੍ਗੇ (ਸੀ॰), ਵੇਭਲ਼ਿਙ੍ਗੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਘਟੀਕਰੋ।
ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਆਸਿਂ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕੋ॥

“ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨਿਰਾਮਿਸੋ।
ਅਹੁਵਾ ਤੇ ਸਗਾਮੇਯ੍ਯੋ, ਅਹੁਵਾ ਤੇ ਪੁਰੇ ਸਖਾ॥

“ਸੋਹਮੇਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਰਾਗਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖੀਣੇ, ਤਿਣ੍ਣੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ”ਨ੍ਤਿ॥

“ਏਵਮੇਤਂ ਤਦਾ ਆਸਿ, ਯਥਾ ਭਾਸਸਿ ਭਗ੍ਗਵ।
ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਪੁਰੇ ਆਸਿ, ਵੇਕਲ਼ਿਙ੍ਗੇ ਘਟੀਕਰੋ।
ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਆਸਿ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕੋ॥

“ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨਿਰਾਮਿਸੋ।
ਅਹੁਵਾ ਮੇ ਸਗਾਮੇਯ੍ਯੋ, ਅਹੁਵਾ ਮੇ ਪੁਰੇ ਸਖਾ”ਤਿ॥

“ਏਵਮੇਤਂ ਪੁਰਾਣਾਨਂ, ਸਹਾਯਾਨਂ ਅਹੁ ਸਙ੍ਗਮੋ।
ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਰੀਰਨ੍ਤਿਮਧਾਰਿਨ”ਨ੍ਤਿ॥

ਆਦਿਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਕਿਂਦਦਂ ਅਨ੍ਨਂ, ਏਕਮੂਲਅਨੋਮਿਯਂ।

ਅਚ੍ਛਰਾਵਨਰੋਪਜੇਤੰ, ਮਚ੍ਛਰੇਨ ਘਟੀਕਰੋਤਿ॥

੬. ਜਰਾਵੱਗੋ

੧. ਜਰਾਸੁਤੁੰ

੫੧. ''ਕਿੰਸੁ ਯਾਵ ਜਰਾ ਸਾਧੁ, ਕਿੰਸੁ ਸਾਧੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ।
ਕਿੰਸੁ ਨਰਾਨੰ ਰਤਨੰ, ਕਿੰਸੁ ਚੋਰੇਹਿ ਦੂਹਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸੀਲੰ ਯਾਵ ਜਰਾ ਸਾਧੁ, ਸਦ੍ਧਾ ਸਾਧੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਪਞ੍ਞਾ ਨਰਾਨੰ ਰਤਨੰ, ਪੁਞ੍ਞੰ ਚੋਰੇਹਿ ਦੂਹਰ''ਨ੍ਤਿ॥

੨. ਅਜਰਸਾਸੁਤੁੰ

੫੨. ''ਕਿੰਸੁ ਅਜਰਸਾ ਸਾਧੁ, ਕਿੰਸੁ ਸਾਧੁ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੰ।
ਕਿੰਸੁ ਨਰਾਨੰ ਰਤਨੰ, ਕਿੰਸੁ ਚੋਰੇਹ੍ਯਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸੀਲੰ ਅਜਰਸਾ ਸਾਧੁ, ਸਦ੍ਧਾ ਸਾਧੁ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਪਞ੍ਞਾ ਨਰਾਨੰ ਰਤਨੰ, ਪੁਞ੍ਞੰ ਚੋਰੇਹ੍ਯਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ॥

੩. ਮਿਤ੍ਤੁਸੁਤੁੰ

੫੩. ''ਕਿੰਸੁ ਪਵਸਤੋ [ਪਥਵਤੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਮਿਤ੍ਤੁੰ, ਕਿੰਸੁ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸਕੇ ਘਰੇ।
ਕਿੰ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਅਤ੍ਥਜਾਤਸ੍ਸ, ਕਿੰ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਤ੍ਥੋ ਪਵਸਤੋ ਮਿਤ੍ਤੁੰ, ਮਾਤਾ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸਕੇ ਘਰੇ।
ਸਹਾਯੋ ਅਤ੍ਥਜਾਤਸ੍ਸ, ਹੋਤਿ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ।
ਸਯੰਕਤਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ, ਤੰ ਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਵਤ੍ਥੁਸੁਤੁੰ

੫੪. ''ਕਿੰਸੁ ਵਤ੍ਥੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਕਿੰਸੂਧ ਪਰਮੋ ਸਖਾ।
ਕਿੰਸੁ ਭੂਤਾ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਣਾ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤਾ''ਤਿ [ਪਥਵਿੰ ਸਿਤਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)]॥

''ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਭਰਿਯਾ ਚ [ਭਰਿਯਾਵ (ਸੀ॰), ਭਰਿਯਾ (ਸਜਾ॰ ਕੰ॰)] ਪਰਮੋ ਸਖਾ।
ਵੁਟ੍ਠਿੰ ਭੂਤਾ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਣਾ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤਾ''ਤਿ॥

੫. ਪਠਮਜਨਸੁਤੁੰ

੫੫. ''ਕਿੰਸੁ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸੰ, ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਕਿੰਸੁ ਸੰਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਕਿੰਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ''ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਸਤ੍ਤੋ ਸਂਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਦੁਤਿਯਜਨਸੁਤ੍ਤਂ

੫੬. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਕਿਂਸੁ ਸਂਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਕਿਸ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਸਤ੍ਤੋ ਸਂਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੭. ਤਤਿਯਜਨਸੁਤ੍ਤਂ

੫੭. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਕਿਂਸੁ ਸਂਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਪਰਾਯਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਤਣ੍ਹਾ ਜਨੇਤਿ ਪੁਰਿਸਂ, ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਸਤ੍ਤੋ ਸਂਸਾਰਮਾਪਾਦਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਾਯਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੮. ਉਪ੍ਪਥਸੁਤ੍ਤਂ

੫੮. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਉਪ੍ਪਥੋ ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਕਿਂਸੁ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਕ੍ਖਯੋ।
ਕਿਂ ਮਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਸਿਨਾਨਮਨੋਦਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਥੋ ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਵਯੋ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਕ੍ਖਯੋ।
ਇਤ੍ਥੀ ਮਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਸਜ੍ਜਤੇ ਪਜਾ।
ਤਪੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ, ਤਂ ਸਿਨਾਨਮਨੋਦਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੫੯. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਦੁਤਿਯਾ [ਦੁਤਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਚੇਨਂ ਪਸਾਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸ ਚਾਭਿਰਤੋ ਮਚ੍ਚੋ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਦੁਤਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਨਂ ਪਸਾਸਤਿ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਰਤੋ ਮਚ੍ਚੋ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੧੦. ਕਵਿਸੁਤ੍ਤਂ

੬੦. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਨਿਦਾਨਂ ਗਾਥਾਨਂ, ਕਿਂਸੁ ਤਾਸਂ ਵਿਯਞ੍ਜਨਂ।
ਕਿਂਸੁ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਗਾਥਾ, ਕਿਂਸੁ ਗਾਥਾਨਮਾਸਯੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਛਨ੍ਦੋ ਨਿਦਾਨਂ ਗਾਥਾਨਂ, ਅਕ੍ਖਰਾ ਤਾਸਂ ਵ੍ਯਿਞ੍ਜਨਂ।
ਨਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਗਾਥਾ, ਕਵ੍ਿ ਗਾਥਾਨਮਾਸਯੋ’’ਤਿ॥

ਜਰਾਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਜਰਾ ਅਜਰਸਾ ਮਿਤ੍ਤਂ, ਵਤ੍ਥੁ ਤੀਣਿ ਜਨਾਨਿ ਚ।
ਉਪ੍ਪਥੋ ਚ ਦੁਤਿਯੋ ਚ, ਕਵ੍ਿਨਾ ਪੂਰਿਤੋ ਵਗ੍ਗੋਤਿ॥

੭. ਅਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੬੧. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਸਬ੍ਬਂ ਅਦ੍ਧਭਵ੍ਿ [ਅਨ੍ਵਭਵ੍ਿ (ਸੀ॰)], ਕਿਸ੍ਮਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵ੍ਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ [ਵਸਮਦ੍ਧਗੂ (ਕ॰)]॥

‘‘ਨਾਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਦ੍ਧਭਵ੍ਿ, ਨਾਮਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵ੍ਿਜ੍ਜਤਿ।
ਨਾਮਸ੍ਸ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ॥

੨. ਚਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੬੨. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ॥

‘‘ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ।
ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ॥

੩. ਤਣ੍ਹਾਸੁਤ੍ਤਂ

੬੩. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਣ੍ਹਾਯ ਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਸਮਨ੍ਵਗੂ’’ਤਿ॥

੪. ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਂ

੬੪. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਸਂਯੋਜਨੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵ੍ਿਚਾਰਣਂ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਵ੍ਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵ੍ੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਨਨ੍ਦੀਸੰਯੋਜਨੋ [ਨਨ੍ਦਿਸੰਯੋਜਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਲੋਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਇਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੫. ਬਨ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤਂ

੬੫. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਬਨ੍ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਨਨ੍ਦੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਂ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਬਨ੍ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਅਤ੍ਤਹਤਸੁਤ੍ਤਂ

੬੬. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕੋ, ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
ਕੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਧੂਪਾਯਿਤੋ ਸਦਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਮਚ੍ਚੁਨਾਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕੋ, ਜਰਾਯ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਇਚ੍ਛਾਧੂਪਾਯਿਤੋ ਸਦਾ’’ਤਿ॥

੭. ਉਡ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੬੭. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਉਡ੍ਡਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਿਹਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਡ੍ਡਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਜਰਾਯ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਪਿਹਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਲੋਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿ॥

੮. ਪਿਹਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੬੮. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਿਹਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।
ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਉਡ੍ਡਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਪਿਹਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਲੋਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।
ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਡ੍ਡਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਜਰਾਯ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ’’ਤਿ॥

੯. ਇਚ੍ਛਾਸੁਤ੍ਤਂ

੬੯. ‘‘ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਬਜ੍ਝਤੀ ਲੋਕੋ, ਕਿਸ੍ਸ ਵਿਨਯਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਬਨ੍ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਇਚ੍ਛਾਯ ਬਜ੍ਝਤੀ ਲੋਕੋ, ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਚ੍ਛਾਯ ਵਿੱਪਹਾਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਂ

੭੦. ''ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਕਿਸ੍ਸ ਲੋਕੋ ਉਪਾਦਾਯ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੋ ਵਿਹਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ॥

''ਛਸੁ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਛਸੁ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਸਨ੍ਥਵਂ।
ਛਨ੍ਨਮੇਵ ਉਪਾਦਾਯ, ਛਸੁ ਲੋਕੋ ਵਿਹਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ॥

ਅਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ [ਅਨ੍ਵਵਗ੍ਗੋ (ਸੀ॰)] ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਨਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਚ, ਸਂਯੋਜਨਞ੍ਚ ਬਨ੍ਧਨਾ।
ਅਬ੍ਭਾਹਤੁਡ੍ਡਿਤੋ ਪਿਹਿਤੋ, ਇਚ੍ਛਾ ਲੋਕੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੮. ਛੇਤ੍ਵਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਛੇਤ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਂ

੭੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ [ਝਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰), ਘਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵਧਂ ਰੋਚੇਸਿ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ॥

''ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਸਮੂਲਸ੍ਸ, ਮਧੁਰਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦੇਵਤੇ।
ਵਧਂ ਅਰਿਯਾ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥

੨. ਰਥਸੁਤ੍ਤਂ

੭੨. ''ਕਿਂਸੁ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਿਂਸੁ ਪਞ੍ਞਾਣਮਗ੍ਗਿਨੋ।
ਕਿਂਸੁ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਿਂਸੁ ਪਞ੍ਞਾਣਮਿਤ੍ਥਿਯਾ''ਤਿ॥

''ਧਜੋ ਰਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਧੂਮੋ ਪਞ੍ਞਾਣਮਗ੍ਗਿਨੋ।
ਰਾਜਾ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਭਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਣਮਿਤ੍ਥਿਯਾ''ਤਿ॥

੩. ਵਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੭੩. ''ਕਿਂਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਕਿਂਸੁ ਸੁਚਿਣ੍ਣੋ ਸੁਖਮਾਵਹਤਿ।

ਕਿਂਸੁ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ [ਸਾਧੁਤਰਂ (ਕ॰)] ਰਸਾਨਂ, ਕਥਂਜੀਵਿਂ [ਕਿਂਸੁਜੀਵਿਂ (ਕ॰)] ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣੋ ਸੁਖਮਾਵਹਤਿ।
ਸਚ੍ਚਂ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ ਰਸਾਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਵੁਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਂ

੭੪. ''ਕਿਂਸੁ ਉਪ੍ਪਤਤਂ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਕਿਂਸੁ ਨਿਪਤਤਂ ਵਰਂ।
ਕਿਂਸੁ ਪਵਜਮਾਨਾਨਂ, ਕਿਂਸੁ ਪਵਦਤਂ ਵਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਬੀਜਂ ਉਪ੍ਪਤਤਂ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਵੁਟ੍ਠਿ ਨਿਪਤਤਂ ਵਰਾ।
ਗਾਵੋ ਪਵਜਮਾਨਾਨਂ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਪਵਦਤਂ ਵਰੋਤਿ॥

''ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਤਤਂ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਪਤਤਂ ਵਰਾ।
ਸਙ੍ਘੋ ਪਵਜਮਾਨਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਵਦਤਂ ਵਰੋ''ਤਿ॥

੫. ਭੀਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੭੫. ''ਕਿਂਸੂਧ ਭੀਤਾ ਜਨਤਾ ਅਨੇਕਾ,
ਮਗ੍ਗੋ ਚਨੇਕਾਯਤਨਪ੍ਪਵੁਤ੍ਤੋ।
ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਗੋਤਮ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞ,
ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਠਿਤੋ ਪਰਲੋਕਂ ਨ ਭਾਯੇ''ਤਿ॥

''ਵਾਚਂ ਮਨਞ੍ਚ ਪਣਿਧਾਯ ਸਮ੍ਮਾ,
ਕਾਯੇਨ ਪਾਪਾਨਿ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ।
ਬਵ੍ਹਨ੍ਨਪਾਨਂ ਘਰਮਾਵਸਨ੍ਤੋ,
ਸਦ੍ਧੋ ਮੁਦੂ ਸਂਵਿਭਾਗੀ ਵਦਞ੍ਞੂ।
ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਚਤੂਸੁ,
ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਰਲੋਕਂ ਨ ਭਾਯੇ''ਤਿ॥

੬. ਨਜੀਰਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੭੬. ''ਕਿਂ ਜੀਰਤਿ ਕਿਂ ਨ ਜੀਰਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਉਪ੍ਪਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਕਿਂਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਕਿਂਸੁ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਕ੍ਖਯੋ।
ਕਿਂ ਮਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਸਿਨਾਨਮਨੋਦਕਂ॥

''ਕਤਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਤਂ [ਚਿਤ੍ਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਰੂਪਂ ਜੀਰਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਨ ਜੀਰਤਿ।

ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਥੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ॥

''ਲੋਭੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਵਯੋ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਕ੍ਖਯੋ।
ਇਤ੍ਥੀ ਮਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਸਜ੍ਜਤੇ ਪਜਾ।
ਤਪੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚ, ਤਂ ਸਿਨਾਨਮਨੋਦਕਂ॥

''ਛ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਿੱਤਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।
ਆਲਸਜਞ੍ਚ [ਆਲਸ੍ਸਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਮਾਦੋ ਚ, ਅਨੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਸਂਯਮੋ।
ਨਿਦ੍ਦਾ ਤਨ੍ਦੀ [ਤਨ੍ਦਿ (ਸੀ॰)] ਚ ਤੇ ਛਿਦ੍ਦੇ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਂ ਵਿਵਜ੍ਜਯੇ''ਤਿ॥

੭. ਇਸ੍ਸਰਿਯਸੁੱਤਂ

੭੭. ''ਕਿਂਸੁ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਲੋਕੇ, ਕਿਂਸੁ ਭਣ੍ਡਾਨਮੁੱਤਮਂ।
ਕਿਂਸੁ ਸਤ੍ਥਮਲਂ ਲੋਕੇ, ਕਿਂਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਬ੍ਬੁਦਂ॥

''ਕਿਂਸੁ ਹਰਨ੍ਤਂ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਹਰਨ੍ਤੋ ਪਨ ਕੋ ਪਿਯੋ।
ਕਿਂਸੁ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਯਨ੍ਤਂ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥

''ਵਸੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਲੋਕੇ, ਇਤ੍ਥੀ ਭਣ੍ਡਾਨਮੁੱਤਮਂ।
ਕੋਧੋ ਸਤ੍ਥਮਲਂ ਲੋਕੇ, ਚੋਰਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਮਬ੍ਬੁਦਾ॥

''ਚੋਰਂ ਹਰਨ੍ਤਂ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਹਰਨ੍ਤੋ ਸਮਣੋ ਪਿਯੋ।
ਸਮਣਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਯਨ੍ਤਂ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥

੮. ਕਾਮਸੁੱਤਂ

੭੮. ''ਕਿਮਤ੍ਥਕਾਮੋ ਨ ਦਦੇ, ਕਿਂ ਮੱਚੋ ਨ ਪਰਿੱਚਜੇ।
ਕਿਂਸੁ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਪਾਪਿਕਂ ਨ ਚ ਮੋਚਯੇ''ਤਿ॥

''ਅੱਤਾਨਂ ਨ ਦਦੇ ਪੋਸੋ, ਅੱਤਾਨਂ ਨ ਪਰਿੱਚਜੇ।
ਵਾਚਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਪਾਪਿਕਞ੍ਚ ਨ ਮੋਚਯੇ''ਤਿ॥

੯. ਪਾਥੇਯ੍ਯਸੁੱਤਂ

੭੯. ''ਕਿਂਸੁ ਬਨ੍ਧਤਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਕਿਂਸੁ ਭੋਗਾਨਮਾਸਯੋ।
ਕਿਂਸੁ ਨਰਂ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਦੁਜ੍ਜਹਂ।
ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਬਦ੍ਧਾ ਪੁਥੂ ਸੱਤਾ, ਪਾਸੇਨ ਸਕੁਣੀ ਯਥਾ''ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਧਾ ਬਨ੍ਧਤਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਸਿਰੀ ਭੋਗਾਨਮਾਸਯੋ।
ਇੱਛਾ ਨਰਂ ਪਰਿਕਸ੍ਸਤਿ, ਇੱਛਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਦੁਜ੍ਜਹਾ।

ਇਚ੍ਛਾਬਦ੍ਧਾ ਪੁਥੂ ਸਤ੍ਤਾ, ਪਾਸੇਨ ਸਕੁਣੀ ਯਥਾ’’ਤਿ॥

੧੦. ਪਜ੍ਜੋਤਸੁਤ੍ਤਂ

੮੦. ‘‘ਕਿਂਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਕਿਂਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਜਾਗਰੋ।
ਕਿਂਸੁ ਕਮ੍ਮੇ ਸਜੀਵਾਨਂ, ਕਿਮਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥੋ॥

‘‘ਕਿਂਸੁ ਅਲਸਂ ਅਨਲਸਞ੍ਚ [ਕਿਂ ਆਲਸਜਾਨਾਲਸਜਞ੍ਚ (ਕ॰)], ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂਵ ਪੋਸਤਿ।
ਕਿਂ ਭੂਤਾ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਣਾ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਸਤਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਜਾਗਰੋ।
ਗਾਵੋ ਕਮ੍ਮੇ ਸਜੀਵਾਨਂ, ਸੀਤਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥੋ॥

‘‘ਵੁਟ੍ਠਿ ਅਲਸਂ ਅਨਲਸਞ੍ਚ, ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂਵ ਪੋਸਤਿ।
ਵੁਟ੍ਠਿਂ ਭੂਤਾ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਣਾ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤਾ’’ਤਿ॥

੧੧. ਅਰਣਸੁਤ੍ਤਂ

੮੧. ‘‘ਕੇਸੂਧ ਅਰਣਾ ਲੋਕੇ, ਕੇਸਂ ਵੁਸਿਤਂ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ।
ਕੇਧ ਇਚ੍ਛਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਕੇਸਂ ਭੋਜਿਸ੍ਸਿਯਂ ਸਦਾ॥

‘‘ਕਿਂਸੁ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭਾਤਾ, ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ।
ਕਿਂਸੁ ਇਧ ਜਾਤਿਹੀਨਂ, ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਮਣੀਧ ਅਰਣਾ ਲੋਕੇ, ਸਮਣਾਨਂ ਵੁਸਿਤਂ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ।
ਸਮਣਾ ਇਚ੍ਛਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਮਣਾਨਂ ਭੋਜਿਸ੍ਸਿਯਂ ਸਦਾ॥

‘‘ਸਮਣਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭਾਤਾ, ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ।
ਸਮਣੀਧ ਜਾਤਿਹੀਨਂ, ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਛੇਤ੍ਵਾਵਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਛੇਤ੍ਵਾ ਰਥਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਵੁਟ੍ਠਿ ਭੀਤਾ ਨਜੀਰਤਿ।
ਇਸ੍ਸਰਂ ਕਾਮਂ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਪਜ੍ਜੋਤੋ ਅਰਣੇਨ ਚਾਤਿ॥

ਦੇਵਤਾਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

੨. ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਕਸ੍ਸਪਸੁਤ੍ਤੰ

੮੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਭਗਵਾ ਪਕਾਸੇਸਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਸਾਸ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ ਕਸ੍ਸਪ, ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਭਾਤੂ''ਤਿ।

''ਸੁਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਸਮਣੂਪਾਸਨਸ੍ਸ ਚ।
ਏਕਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਰਹੋ, ਚਿਤ੍ਤਵੂਪਸਮਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਕਸ੍ਸਪੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ; ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਦੁਤਿਯਕਸ੍ਸਪਸੁਤ੍ਤੰ

੮੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਯਾ ਝਾਯੀ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ,
ਆਕਙ੍ਖੇ ਚੇ ਹਦਯਸ੍ਸਾਨੁਪਤ੍ਤਿੰ।
ਲੋਕਸ੍ਸ ਞਤ੍ਵਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞ੍ਚ,
ਸੁਚੇਤਸੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਦਾਨਿਸੰਸੋ''ਤਿ॥

੩. ਮਾਘਸੁਤ੍ਤੰ

੮੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ । ਅਥ ਖੋ ਮਾਘੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ । ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਮਾਘੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਿੰਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖੰ ਸੇਤਿ, ਕਿੰਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵਧੰ ਰੋਚੇਸਿ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ॥

''ਕੋਧੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖੰ ਸੇਤਿ, ਕੋਧੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਸਮੂਲਸ੍ਸ, ਮਧੁਰਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਤ੍ਰਭੂ।
ਵਧੰ ਅਰਿਯਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥

੪. ਮਾਗਧਸੁਤ੍ਤਂ

੮੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਮਾਗਧੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਤਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਪਜ੍ਜੋਤਾ, ਯੇਹਿ ਲੋਕੋ ਪਕਾਸਤਿ।
ਭਵਨ੍ਤਂ ਪੁਟ੍ਠੁਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਜ੍ਜੋਤਾ, ਪਞ੍ਚਮੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਦਿਵਾ ਤਪਤਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ, ਰਤ੍ਤਿਮਾਭਾਤਿ ਚਨ੍ਦਿਮਾ॥

‘‘ਅਥ ਅਗ੍ਗਿ ਦਿਵਾਰਤ੍ਤਿਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਤਿ।
ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਪਤਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਏਸਾ ਆਭਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ’’ਤਿ॥

੫. ਦਾਮਲਿਸੁਤ੍ਤਂ

੮੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਦਾਮਲਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਦਾਮਲਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਕਰਣੀਯਮੇਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ, ਪਧਾਨਂ ਅਕਿਲਾਸੁਨਾ।
ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਨ ਤੇਨਾਸੀਸਤੇ ਭਵ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਚ੍ਚਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ (ਦਾਮਲੀਤਿ ਭਗਵਾ),
ਕਤਕਿਚ੍ਚੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ॥

‘‘ਯਾਵ ਨ ਗਾਧਂ ਲਭਤਿ ਨਦੀਸੁ,
ਆਯੂਹਤਿ ਸਬ੍ਬਗਤ੍ਤੇਭਿ ਜਨ੍ਤੁ।
ਗਾਧਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾਨ ਥਲੇ ਠਿਤੋ ਯੋ,
ਨਾਯੂਹਤੀ ਪਾਰਗਤੋ ਹਿ ਸੋਵ [ਸੋਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਹੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਸੋ (?)]॥

‘‘ਏਸੂਪਮਾ ਦਾਮਲਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ,
ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਨਿਪਕਸ੍ਸ ਝਾਯਿਨੋ।
ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਜਾਤਿਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ,
ਨਾਯੂਹਤੀ ਪਾਰਗਤੋ ਹਿ ਸੋ’’ਤਿ [ਹੋਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

੬. ਕਾਮਦਸੁਤ੍ਤਂ

੮੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਕਾਮਦੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਭਗਵਾ, ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਂ ਭਗਵਾ’’ਤਿ।

‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਵਾਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ (ਕਾਮਦਾਤਿ ਭਗਵਾ),

ਸੇਖਾ ਸੀਲਸਮਾਹਿਤਾ।
ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਗਾਰਿਯੁਪੇਤਸ੍ਸ,
ਤੁਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਸੁਖਾਵਹਾ''ਤਿ॥

''ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਭਗਵ◌ਾ ਯਦਿਦਂ ਤੁਟ੍ਠੀ''ਤਿ।

''ਦੁਲ੍ਲਭਂ ਵ◌ਾਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ (ਕਾਮਦਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ),
ਚਿਤ੍ਤਵ◌ੂਪਸਮੇ ਰਤਾ।
ਯੇਸਂ ਦਿਵ◌ਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ,
ਭਾਵਨਾਯ ਰਤੋ ਮਨੋ''ਤਿ॥

''ਦੁਸ੍ਸਮਾਦਹਂ ਭਗਵ◌ਾ ਯਦਿਦਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

''ਦੁਸ੍ਸਮਾਦਹਂ ਵ◌ਾਪਿ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤਿ (ਕਾਮਦਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ),
ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੂਪਸਮੇ ਰਤਾ।
ਤੇ ਛੇਤ੍ਵ◌ਾ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਜਾਲਂ,
ਅਰਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਾਮਦਾ''ਤਿ॥

''ਦੁਗ੍ਗਮੋ ਭਗਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ।

''ਦੁਗ੍ਗਮੇ ਵ◌ਿਸਮੇ ਵ◌ਾਪਿ, ਅਰਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਾਮਦ।
ਅਨਰਿਯਾ ਵ◌ਿਸਮੇ ਮਗ੍ਗੇ, ਪਪਤਨ੍ਤਿ ਅਵ◌ਂਸਿਰਾ।
ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਵ◌ਿਸਮੇ ਸਮਾ''ਤਿ॥

੭. ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਂ

੮੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਵਤ ਓਕਾਸਂ, ਅਵ◌ਿਨ੍ਦਿ ਭੂਰਿਮੇਧਸੋ।
ਯੋ ਝਾਨਮਬੁਜ੍ਝਿ [ਝਾਨਮਬੁਧਾ (ਕ॰ ਸੀ॰), ਝਾਨਮਬੁਦ੍ਧਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਟਿਲੀਨਨਿਸਭੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

''ਸਮ੍ਬਾਧੇ ਵ◌ਾਪਿ ਵ◌ਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ (ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ),
ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਯੇ ਸਤਿਂ ਪਚ੍ਚਲਤ੍ਥਂਸੁ,
ਸਮ੍ਮਾ ਤੇ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ''ਤਿ॥

੮. ਤਾਯਨਸੁਤ੍ਤਂ

੮੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਤਾਯਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ

ਤਾਯਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

“ਛਿਨ੍ਦ ਸੋਤੰ ਪਰਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਕਾਮੇ ਪਨੁਦ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਨਪ੍ਪਹਾਯ ਮੁਨੀ ਕਾਮੇ, ਨੇਕਤ੍ਤਮੁਪਪਜ੍ਜਤਿ॥

“ਕਯਿਰਾ ਚੇ ਕਯਿਰਾਥੇਨੰ, ਦਲ੍ਹਮੇਨੰ ਪਰਕ੍ਕਮੇ।
ਸਿਥਿਲੋ ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜੋ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਆਕਿਰਤੇ ਰਜੰ॥

“ਅਕਤੰ ਦੁਕ੍ਕਟੰ [ਦੁਕ੍ਕਤੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸੇਯ੍ਯੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਤਪਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ।
ਕਤਞ੍ਚ ਸੁਕਤੰ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਨੁਤਪ੍ਪਤਿ॥

“ਕੁਸੋ ਯਥਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਹਤ੍ਥਮੇਵਾਨੁਕਨ੍ਤਤਿ।
ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਦੁਪ੍ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ, ਨਿਰਯਾਯੂਪਕਡ੍ਢਤਿ॥

“ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਥਿਲੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਯੰ ਵਤੰ।
ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਨ ਤੰ ਹੋਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲ”ਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਤਾਯਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ; ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – “ਇਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਤਾਯਨੋ ਨਾਮ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

“ਛਿਨ੍ਦ ਸੋਤੰ ਪਰਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਕਾਮੇ ਪਨੁਦ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਨਪ੍ਪਹਾਯ ਮੁਨੀ ਕਾਮੇ, ਨੇਕਤ੍ਤਮੁਪਪਜ੍ਜਤਿ॥

“ਕਯਿਰਾ ਚੇ ਕਯਿਰਾਥੇਨੰ, ਦਲ੍ਹਮੇਨੰ ਪਰਕ੍ਕਮੇ।
ਸਿਥਿਲੋ ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜੋ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਆਕਿਰਤੇ ਰਜੰ॥

“ਅਕਤੰ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਤਪਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ।
ਕਤਞ੍ਚ ਸੁਕਤੰ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਨੁਤਪ੍ਪਤਿ॥

“ਕੁਸੋ ਯਥਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਹਤ੍ਥਮੇਵਾਨੁਕਨ੍ਤਤਿ।
ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਦੁਪ੍ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ, ਨਿਰਯਾਯੂਪਕਡ੍ਢਤਿ॥

“ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਥਿਲੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਯੰ ਵਤੰ।
ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਨ ਤੰ ਹੋਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲ”ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨਗਾਥਾ; ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨਗਾਥਾ; ਧਾਰੇਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨਗਾਥਾ। ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਯਨਗਾਥਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾ’’ਤਿ।

੯. ਚਨ੍ਦਿਮਸੁਤ੍ਤਂ

੯੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਹੁਨਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧ ਵੀਰਤ੍ਥੁ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਸਿ ਸਬ੍ਬਧਿ।
ਸਮ੍ਬਾਧਪਟਿਪਨ੍ਨੋਸ੍ਮਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਰਣਂ ਭਵਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਚਨ੍ਦਿਮਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਹੁਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਤਥਾਗਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ, ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਸਰਣਂ ਗਤੋ।
ਰਾਹੁ ਚਨ੍ਦਂ ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ, ਬੁਦ੍ਧਾ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਰਾਹੁ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਿਮਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਯੇਨ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਖੋ ਰਾਹੁਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਸਨ੍ਤਰਮਾਨੋਵ, ਰਾਹੁ ਚਨ੍ਦਂ ਪਮੁਞ੍ਚਸਿ।
ਸਂਵਿਗ੍ਗਰੂਪੋ ਆਗਮ੍ਮ, ਕਿਂ ਨੁ ਭੀਤੋਵ ਤਿਟ੍ਠਸੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੇ ਫਲੇ ਮੁਦ੍ਧਾ, ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਨ ਸੁਖਂ ਲਭੇ।
ਬੁਦ੍ਧਗਾਥਾਭਿਗੀਤੋਮ੍ਹਿ, ਨੋ ਚੇ ਮੁਞ੍ਚੇਯ ਚਨ੍ਦਿਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੦. ਸੂਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੯੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੂਰਿਯੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਹੁਨਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੂਰਿਯੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧ ਵੀਰਤ੍ਥੁ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਸਿ ਸਬ੍ਬਧਿ।
ਸਮ੍ਬਾਧਪਟਿਪਨ੍ਨੋਸ੍ਮਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਰਣਂ ਭਵਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸੂਰਿਯਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਹੁਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਤਥਾਗਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ, ਸੂਰਿਯੋ ਸਰਣਂ ਗਤੋ।
ਰਾਹੁ ਸੂਰਿਯਂ [ਸੁਰਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਮੁਞ੍ਚਸ੍ਸੁ, ਬੁਦ੍ਧਾ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕਾ॥

``ਯੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਤਮਸਿ ਪਭਙ੍ਕਰੋ,
ਵੇਰੋਚਨੋ ਮਣ੍ਡਲੀ ਉਗ੍ਗਤੇਜੋ।
ਮਾ ਰਾਹੁ ਗਿਲੀ ਚਰਮਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ,
ਪਜਂ ਮਮਂ ਰਾਹੁ ਪਮੁਞ੍ਚ ਸੂਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਰਾਹੁ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸੂਰਿਯਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਯੇਨ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਖੋ ਰਾਹੁਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

``ਕਿਂ ਨੁ ਸਨ੍ਤਰਮਾਨੋਵ, ਰਾਹੁ ਸੂਰਿਯਂ ਪਮੁਞ੍ਚਸਿ।
ਸਂਵਿਗ੍ਗਰੂਪੋ ਆਗਮ੍ਮ, ਕਿਂ ਨੁ ਭੀਤੋਵ ਤਿਟ੍ਠਸੀ''ਤਿ॥

``ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੇ ਫਲੇ ਮੁਦ੍ਧਾ, ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਨ ਸੁਖਂ ਲਭੇ।
ਬੁਦ੍ਧਗਾਥਾਭਿਗੀਤੋਮ੍ਹਿ, ਨੋ ਚੇ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ ਸੂਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ॥

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍ਵੇ ਕਸ੍ਸਪਾ ਚ ਮਾਘੋ ਚ, ਮਾਗਧੋ ਦਾਮਲਿ ਕਾਮਦੋ।
ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡੋ ਤਾਯਨੋ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੨. ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚਨ੍ਦਿਮਸਸੁਤ੍ਤਂ

੯੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੋ [ਚਨ੍ਦਿਮਾਸੋ (ਕ॰)] ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

``ਤੇ ਹਿ ਸੋਤ੍ਥਿਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਚ੍ਛੇ ਵਾਮਕਸੇ ਮਗਾ।
ਝਾਨਾਨਿ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ, ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕਾ ਸਤਾ''ਤਿ॥

``ਤੇ ਹਿ ਪਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਛੇਤ੍ਵਾ ਜਾਲਂਵ ਅਮ੍ਬੁਜੋ।
ਝਾਨਾਨਿ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਰਣਞ੍ਜਹਾ''ਤਿ॥

੨. ਵੇਣ੍ਡੁਸੁਤ੍ਤਂ

੯੩. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਵੇਣ੍ਡੁ [ਵੇਨ੍ਹੁ (ਸੀ॰)] ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਸੁਖਿਤਾਵ ਤੇ [ਸੁਖਿਤਾ ਵਤ ਤੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਮਨੁਜਾ, ਸੁਗਤਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਯ।
ਯੁਞ੍ਜਂ [ਯੁਜ੍ਜ (ਸੀ॰), ਯੁਞ੍ਜ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਗੋਤਮਸਾਸਨੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਨੁ ਸਿਕ੍ਖਰੇ''ਤਿ॥

''ਯੇ ਮੇ ਪਵੁਤ੍ਤੇ ਸਿਟ੍ਠਿਪਦੇ [ਸਟ੍ਠਿਪਦੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] (ਵੇਣ੍ਡੂਤਿ ਭਗਵਾ),
ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਝਾਯਿਨੋ।
ਕਾਲੇ ਤੇ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਾ,
ਨ ਮਚ੍ਚੁਵਸਗਾ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ॥

੩. ਦੀਘਲਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਂ

੯੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਦੀਘਲਟ੍ਠਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਦੀਘਲਟ੍ਠਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਯਾ ਝਾਯੀ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ,
ਆਕਙ੍ਖੇ ਚੇ ਹਦਯਸ੍ਸਾਨੁਪਤ੍ਤਿਂ।
ਲੋਕਸ੍ਸ ਞਤ੍ਵਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞ੍ਚ,
ਸੁਚੇਤਸੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਦਾਨਿਸਂਸੋ''ਤਿ॥

੪. ਨਨ੍ਦਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯੫. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਨਨ੍ਦਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਗੋਤਮ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞ,
ਅਨਾਵਟਂ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ।
ਕਥਂਵਿਧਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਕਥਂਵਿਧਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਕਥਂਵਿਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮਤਿਚ੍ਚ ਇਰਿਯਤਿ,
ਕਥਂਵਿਧਂ ਦੇਵਤਾ ਪੂਜਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

''ਯੋ ਸੀਲਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋ,
ਸਮਾਹਿਤੋ ਝਾਨਰਤੋ ਸਤੀਮਾ।
ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੋਕਾ ਵਿਗਤਾ ਪਹੀਨਾ,
ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਾਰੀ॥

''ਤਥਾਵਿਧਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਤਥਾਵਿਧਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਤਥਾਵਿਧੋ ਦੁਕ੍ਖਮਤਿਚ੍ਚ ਇਰਿਯਤਿ,
ਤਥਾਵਿਧਂ ਦੇਵਤਾ ਪੂਜਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੫. ਚਨ੍ਦਨਸੁਤ੍ਤੰ

੯੬. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਚਨ੍ਦਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਥੰਸੁ [ਕੋਸੁਧ (ਸੀ॰)] ਤਰਤਿ ਓਘੰ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਮਤਨ੍ਦਿਤੋ।
ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਅਨਾਲਮ੍ਬੇ, ਕੋ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਨ ਸੀਦਤੀ''ਤਿ॥

''ਸਬ੍ਬਦਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤੋ।
ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਓਘੰ ਤਰਤਿ ਦੁਤ੍ਤਰੰ॥

''ਵਿਰਤੋ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ, ਰੂਪਸੰਯੋਜਨਾਤਿਗੋ।
ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋ, ਸੋ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਨ ਸੀਦਤੀ''ਤਿ॥

੬. ਵਾਸੁਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੯੭. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਵਾਸੁਦਤ੍ਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਓਮਟ੍ਠੋ, ਡਯ੍ਹਮਾਨੋਵ [ਡਯ੍ਹਮਾਨੇਵ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਮਤ੍ਥਕੇ।
ਕਾਮਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ॥

''ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਯ ਓਮਟ੍ਠੋ, ਡਯ੍ਹਮਾਨੋਵ ਮਤ੍ਥਕੇ।
ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ''ਤਿ॥

੭. ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤੰ

੯੮. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨਿਚ੍ਚੰ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤਮਿਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗਮਿਦੰ [ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗਿਦੰ (ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ)] ਮਨੋ।
ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਛੇਸੁ [ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ (ਬਹੂਸੁ)], ਅਥੋ ਉਪ੍ਪਤਿਤੇਸੁ ਚ।
ਸਚੇ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੁਤ੍ਰਸ੍ਤੰ, ਤੰ ਮੇ ਅਕ੍ਖਾਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ''ਤਿ॥

''ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਾ ਤਪਸਾ [ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਤਪਸਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)], ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾ।
ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

੮. ਕਕੁਧਸੁਤ੍ਤੰ

੯੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਕੇਤੇ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਜਨਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਅਥ ਖੋ ਕਕੁਧੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਅਞ੍ਜਨਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਕਕੁਧੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਨ੍ਦਸਿ, ਸਮਣਾ''ਤਿ? ''ਕਿੰ ਲਦ੍ਧਾ,

ਆਵੁਸੋ''ਤਿ? ''ਤੇਨ ਹਿ, ਸਮਣ, ਸੋਚਸੀ''ਤਿ? ''ਕਿਂ ਜੀਯਿਤ੍ਥ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿ? ''ਤੇਨ ਹਿ, ਸਮਣ, ਨੇਵ ਨਨ੍ਦਸਿ ਨ ਚ [ਨੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਸੋਚਸੀ''ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ।

''ਕਚ੍ਚਿ ਤ੍ਵਂ ਅਨਘੋ [ਅਨਿਘੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਚ੍ਚਿ ਨਨ੍ਦੀ [ਨਨ੍ਦਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਚ੍ਚਿ ਤਂ ਏਕਮਾਸੀਨਂ, ਅਰਤੀ ਨਾਭਿਕੀਰਤੀ''ਤਿ॥

''ਅਨਘੋ ਵੇ ਅਹਂ ਯਕ੍ਖ, ਅਥੋ ਨਨ੍ਦੀ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਅਥੋ ਮਂ ਏਕਮਾਸੀਨਂ, ਅਰਤੀ ਨਾਭਿਕੀਰਤੀ''ਤਿ॥

''ਕਥਂ ਤ੍ਵਂ ਅਨਘੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਥਂ ਨਨ੍ਦੀ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਕਥਂ ਤਂ ਏਕਮਾਸੀਨਂ, ਅਰਤੀ ਨਾਭਿਕੀਰਤੀ''ਤਿ॥

''ਅਘਜਾਤਸ੍ਸ ਵੇ ਨਨ੍ਦੀ, ਨਨ੍ਦੀਜਾਤਸ੍ਸ ਵੇ ਅਘਂ।
ਅਨਨ੍ਦੀ ਅਨਘੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਹਿ ਆਵੁਸੋ''ਤਿ॥

''ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਵਤ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਂ।
ਅਨਨ੍ਦਿਂ ਅਨਘਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਉਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੦. ਰਾਜਗਹਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਉਤ੍ਤਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਉਪਨੀਯਤਿ ਜੀਵਿਤਮਪ੍ਪਮਾਯੁ,
ਜਰੂਪਨੀਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਖਾਵਹਾਨੀ''ਤਿ॥

''ਉਪਨੀਯਤਿ ਜੀਵਿਤਮਪ੍ਪਮਾਯੁ,
ਜਰੂਪਨੀਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਲੋਕਾਮਿਸਂ ਪਜਹੇ ਸਨ੍ਤਿਪੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ॥

੧੦. ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੧. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਂ ਜੇਤਵਨਂ, ਇਸਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ।
ਆਵੁਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ, ਪੀਤਿਸਞ੍ਜਨਨਂ ਮਮ॥

''ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮਂ।

ਏਤੇਨ ਮਚ੍ਚਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਧਨੇਨ ਵਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ।
ਯੋਨਿਸੋ ਵਿਚਿਨੇ ਧਮ੍ਮਂ, ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲੇਨ ਉਪਸਮੇਨ ਚ।
ਯੋਪਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਤਾਵਪਰਮੋ ਸਿਯਾ’’ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਂ ਜੇਤਵਨਂ, ਇਸਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ।
ਆਵੁਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ, ਪੀਤਿਸਞ੍ਜਨਨਂ ਮਮ॥

‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਏਤੇਨ ਮਚ੍ਚਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਧਨੇਨ ਵਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ।
ਯੋਨਿਸੋ ਵਿਚਿਨੇ ਧਮ੍ਮਂ, ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲੇਨ ਉਪਸਮੇਨ ਚ।
ਯੋਪਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਤਾਵਪਰਮੋ ਸਿਯਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸੋ ਹਿ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਆਨਨ੍ਦ, ਯਾਵਤਕਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਕ੍ਕਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਤਂ ਤਯਾ। ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਹਿ ਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ।

ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਚਨ੍ਦਿਮਸੋ [ਚਨ੍ਦਿਮਾਸੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਚ ਵੇਣ੍ਡੁ [ਵੇਨ੍ਹੁ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਚ, ਦੀਘਲਟ੍ਠਿ ਚ ਨਨ੍ਦਨੋ।
ਚਨ੍ਦਨੋ ਵਾਸੁਦਤ੍ਤੋ ਚ, ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਕਕੁਧੇਨ ਚ।
ਉਤ੍ਤਰੋ ਨਵਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦਸਮੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਤਿ॥

੩. ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਿਵਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਿਵੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਿਵੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਯੋ॥

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਪਞ੍ਞਾ ਲਬ੍ਭਤਿ ਨਾਞ੍ਞਤੋ॥

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸੋਕਮਜ੍ਝੇ ਨ ਸੋਚਤਿ॥

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਞਾਤਿਮਜ੍ਝੇ ਵਿਰੋਚਤਿ॥

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿੰ॥

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਤ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸਾਤਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਿਵੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ, ਸਬ੍ਭਿ ਕੁਬ੍ਬੇਥ ਸਨ੍ਥਵੰ।
ਸਤੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੨. ਖੇਮਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੩. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਖੇਮੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਚਰਨ੍ਤਿ ਬਾਲਾ ਦੁਮ੍ਮੇਧਾ, ਅਮਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ।
ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਪਾਪਕੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਯੰ ਹੋਤਿ ਕਟੁਕਪ੍ਫਲੰ॥

‘‘ਨ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਸਾਧੁ, ਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤਪ੍ਪਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖੋ ਰੋਦਂ, ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ॥

‘‘ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਸਾਧੁ, ਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਨੁਤਪ੍ਪਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਪਤੀਤੋ ਸੁਮਨੋ, ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ॥

‘‘ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ [ਪਟਿਗਚ੍ਚੇਵ (ਸੀ॰)] ਤਂ ਕਯਿਰਾ, ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ਹਿਤਮਤ੍ਤਨੋ।
ਨ ਸਾਕਟਿਕਚਿਨ੍ਤਾਯ, ਮਨ੍ਤਾ ਧੀਰੋ ਪਰਕ੍ਕਮੇ॥

‘‘ਯਥਾ ਸਾਕਟਿਕੋ ਮਟ੍ਠਂ [ਪਨ੍ਥਂ (ਸੀ॰), ਪਸਤ੍ਥਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਸਮਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਥਂ।
ਵਿਸਮਂ ਮਗ੍ਗਮਾਰੁਯ੍ਹ, ਅਕ੍ਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਵ ਝਾਯਤਿ॥

‘‘ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਅਧਮ੍ਮਮਨੁਵਤ੍ਤਿਯ।
ਮਨ੍ਦੋ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਕ੍ਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਵ ਝਾਯਤੀ’’ਤਿ॥

੩. ਸੇਰੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੪. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸੇਰੀ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਨ੍ਨਮੇਵਾਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ , ਉਭਯੇ ਦੇਵਮਾਨੁਸਾ।
ਅਥ ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਯਂ ਅਨ੍ਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਯੇ ਨਂ ਦਦਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਤਮੇਵ ਅਨ੍ਨਂ ਭਜਤਿ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਹਿ ਚ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਮਚ੍ਛੇਰਂ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨਂ ਮਲਾਭਿਭੂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਯੇ ਨਂ ਦਦਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਤਮੇਵ ਅਨ੍ਨਂ ਭਜਤਿ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਹਿ ਚ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਮਚ੍ਛੇਰਂ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨਂ ਮਲਾਭਿਭੂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਿਰੀ [ਸੇਰੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿਂ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਦਾਨਂ ਦੀਯਿਤ੍ਥ ਸਮਣ-ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ-ਕਪਣਦ੍ਧਿਕ-ਵਨਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ [ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ (ਕ॰)] – ‘ਦੇਵਸ੍ਸ ਖੋ [ਦੇਵਸ੍ਸੇਵ ਖੋ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਦਾਨਂ ਦੀਯਤਿ; ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦਾਨਂ ਨ ਦੀਯਤਿ। ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਨਿ ਦਦੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ

ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋਸ੍ਮਿ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇ ਕਿਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਠਮੰ ਦ੍ਵਾਰੰ ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿੰ। ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਿਤ੍ਥ; ਮਮ ਦਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘ਦੇਵਸ੍ਸ ਖੋ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦਾਨੰ ਨ ਦੀਯਤਿ। ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਨਿ ਦਦੇਯਜਾਮ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯਜਾਮਾ’ਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋਸ੍ਮਿ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇ ਕਿਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ ? ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੁਤਿਯੰ ਦ੍ਵਾਰੰ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾਨੰ ਅਦਾਸਿੰ। ਤਤ੍ਥ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾਨੰ ਦਾਨੰ ਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਮਮ ਦਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਲਕਾਯੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਦੇਵਸ੍ਸ ਖੋ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾਨੰ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦਾਨੰ ਨ ਦੀਯਤਿ। ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਨਿ ਦਦੇਯਜਾਮ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯਜਾਮਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋਸ੍ਮਿ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇ ਕਿਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਤਤਿਯੰ ਦ੍ਵਾਰੰ ਬਲਕਾਯਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿੰ। ਤਤ੍ਥ ਬਲਕਾਯਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਮਮ ਦਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘ਦੇਵਸ੍ਸ ਖੋ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾਨੰ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਬਲਕਾਯਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤਿ; ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦਾਨੰ ਨ ਦੀਯਤਿ। ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਨਿ ਦਦੇਯਜਾਮ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯਜਾਮਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋਸ੍ਮਿ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇ ਕਿਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਦ੍ਵਾਰੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨੰ ਅਦਾਸਿੰ। ਤਤ੍ਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨੰ ਦਾਨੰ ਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਮਮ ਦਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘ਨ ਖੋ ਦਾਨਿ ਦੇਵਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਦਾਨੰ ਦੀਯਤੀ’ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇ ਪੁਰਿਸੇ ਏਤਦਵੋਚੰ – ‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਣੇ, ਯੋ ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਆਯੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢੰ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੇ ਪਵੇਸੇਥ, ਉਪਡ੍ਢੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਦਾਨੰ ਦੇਥ ਸਮਣ-ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ-ਕਪਣਦ੍ਧਿਕ-ਵਨਿਬ੍ਬਕ-ਯਾਚਕਾਨ’ਨ੍ਤਿ । ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਕਤਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞਾਨੰ ਏਵੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਕਤਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਾਮਿ – ਏਤ੍ਤਕੰ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕੋ ਪੁਞ੍ਞਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕੰ ਸਗ੍ਗੇ ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ। ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਯੇ ਨੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।
ਤਮੇਵ ਅਨ੍ਨੰ ਭਜਤਿ, ਅਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਹਿ ਚ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯਜ ਮਚ੍ਛੇਰੰ, ਦਜ੍ਜਾ ਦਾਨੰ ਮਲਾਭਿਭੂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਘਟੀਕਾਰਸੁਤ੍ਤੰ

੧੦੫. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਘਟੀਕਾਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਵਿਹੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾਸੇ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਰਾਗਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਕੇ ਚ ਤੇ ਅਤਰੁਂ ਪਙ੍ਕਂ, ਮਚ੍ਚੁਧੇਯਜਂ ਸੁਦੁਤ੍ਤਰਂ।
ਕੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦਿਬ੍ਬਯੋਗਂ ਉਪਚ੍ਚੁਗੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਉਪਕੋ ਪਲਗਣ੍ਡੋ [ਫਲਗਣ੍ਡੋ (ਕ॰)] ਚ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿ ਚ ਤੇ ਤਯੋ।
ਭਦ੍ਦਿਯੋ ਖਣ੍ਡਦੇਵੋ ਚ, ਬਾਹੁਰਗ੍ਗਿ ਚ ਸਙ੍ਗਿਯੋ [ਬਾਹੁਦਨ੍ਤੀ ਚ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਤੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦਿਬ੍ਬਯੋਗਂ ਉਪਚ੍ਚੁਗੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਕੁਸਲੀ ਭਾਸਸੀ ਤੇਸਂ, ਮਾਰਪਾਸਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ।
ਕਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਗਵਤਾ, ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਵ ਸਾਸਨਾ।
ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨਂ॥

‘‘ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਤਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ ਇਧਞ੍ਞਾਯ, ਅਚ੍ਛਿਦੁਂ ਭਵਬਨ੍ਧਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਭਾਸਸੀ ਵਾਚਂ, ਦੁਬ੍ਬਿਜਾਨਂ ਸੁਦੁਬ੍ਬੁਧਂ।
ਕਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਵਾਚਂ ਭਾਸਸਿ ਈਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਪੁਰੇ ਆਸਿਂ, ਵੇਕਲਿਙ੍ਗੇ ਘਟੀਕਰੋ।
ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਆਸਿਂ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕੋ॥

‘‘ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨਿਰਾਮਿਸੋ।
ਅਹੁਵਾ ਤੇ ਸਗਾਮੇਯਜੋ, ਅਹੁਵਾ ਤੇ ਪੁਰੇ ਸਖਾ॥

‘‘ਸੋਹਮੇਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਰਾਗਦੋਸਪਰਿਕ੍ਖੀਣੇ, ਤਿਣ੍ਣੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਏਵਮੇਤਂ ਤਦਾ ਆਸਿ, ਯਥਾ ਭਾਸਸਿ ਭਗ੍ਗਵ।
ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਪੁਰੇ ਆਸਿ, ਵੇਕਲਿਙ੍ਗੇ ਘਟੀਕਰੋ॥

‘‘ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਆਸਿ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕੋ।
ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨਿਰਾਮਿਸੋ।
ਅਹੁਵਾ ਮੇ ਸਗਾਮੇਯਜੋ, ਅਹੁਵਾ ਮੇ ਪੁਰੇ ਸਖਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਏਵਮੇਤਂ ਪੁਰਾਣਾਨਂ, ਸਹਾਯਾਨਂ ਅਹੁ ਸਙ੍ਗਮੋ।
ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਰੀਰਨ੍ਤਿਮਧਾਰਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫. ਜਨ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੬. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇ ਅਰਞ੍ਞਕੁਟਿਕਾਯ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲਾ ਚਪਲਾ ਮੁਖਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨੋ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ।

ਅਥ ਖੋ ਜਨ੍ਤੁ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਸੁਖਜੀਵਿਨੋ ਪੁਰੇ ਆਸੁਂ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਗੋਤਮਸਾਵਕਾ।
ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਪਿਣ੍ਡਮੇਸਨਾ [ਪਿਣ੍ਡਮੇਸਾਨਾ (?)], ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਸਯਨਾਸਨਂ।
ਲੋਕੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਅਕਂਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਦੁਪ੍ਪੋਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਗਾਮੇ ਗਾਮਣਿਕਾ ਵਿਯ।
ਭੁਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਰਾਗਾਰੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ॥

‘‘ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਵਦਾਮਹਂ [ਵਨ੍ਦਾਮਹਂ (ਕ॰)]।
ਅਪਵਿਦ੍ਧਾ ਅਨਾਥਾ ਤੇ, ਯਥਾ ਪੇਤਾ ਤਥੇਵ ਤੇ [ਤਥੇਵ ਚ (ਸੀ॰)]॥

‘‘ਯੇ ਖੋ ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਂ।
ਯੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨਮੋ ਤੇਸਂ ਕਰੋਮਹ’’ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਰੋਹਿਤਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਰੋਹਿਤਸ੍ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਯਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ [ਨ ਜਿਯ੍ਯਤਿ ਨ ਮਿਯ੍ਯਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਞਾਤੁਂ ਵਾ ਦਟ੍ਠੁਂ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ – ‘ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ’ਤਿ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੋਹਿਤਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਇਸਿ ਅਹੋਸਿਂ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਵੇਹਾਸਙ੍ਗਮੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪੋ ਜਵੋ ਅਹੋਸਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ [ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਟੀਕਾ ਚ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਚ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ] ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਕਤਯੋਗ੍ਗੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਲਹੁਕੇਨ ਅਸਨੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਿਰਿਯਂ ਤਾਲਚ੍ਛਾਯਂ ਅਤਿਪਾਤੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪੋ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੋ ਅਹੋਸਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦਾ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪਂ ਇਚ੍ਛਾਗਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ – ‘ਅਹਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਸੋ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਰੂਪੇਨ ਜਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਵਰੂਪੇਨ ਚ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਅਸਿਤ-ਪੀਤ-ਖਾਯਿਤ-ਸਾਯਿਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਚ੍ਚਾਰ-ਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਪਟਿਵਿਨੋਦਨਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵੀ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ।

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ – ‘ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਂ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਞਾਤੇਯ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯਂ ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਪਿ ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲ਼ੇਵਰੇ ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਸਮਨਕੇ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਲੋਕਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ।

‘‘ਗਮਨੇਨ ਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕੁਦਾਚਨਂ।
ਨ ਚ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਲੋਕਨ੍ਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪਮੋਚਨਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਵੇ ਲੋਕਵਿਦੂ ਸੁਮੇਧੋ,
ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ।
ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਂ ਸਮਿਤਾਵਿ ਞਤ੍ਵਾ,
ਨਾਸੀਸਤਿ ਲੋਕਮਿਮਂ ਪਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ॥

੭. ਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੮. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਨਨ੍ਦੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ,
ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਜਹਨ੍ਤਿ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਯਿਰਾਥ ਸੁਖਾਵਹਾਨੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ,
ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਜਹਨ੍ਤਿ।
ਏਤਂ ਭਯਂ ਮਰਣੇ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ,
ਲੋਕਾਮਿਸਂ ਪਜਹੇ ਸਨ੍ਤਿਪੇਕ੍ਖੋ’’ਤਿ॥

੮. ਨਨ੍ਦਿਵਿਸਾਲਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੯. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਨਨ੍ਦਿਵਿਸਾਲੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰਂ, ਪੁਣ੍ਣਂ ਲੋਭੇਨ ਸਂਯੁਤਂ।
ਪਙ੍ਕਜਾਤਂ ਮਹਾਵੀਰ, ਕਥਂ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਛੇਤ੍ਵਾ ਨਦ੍ਧਿਂ ਵਰਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਇਚ੍ਛਾਲੋਭਞ੍ਚ ਪਾਪਕਂ।
ਸਮੂਲਂ ਤਣ੍ਹਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਏਵਂ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

੯. ਸੁਸਿਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਤੁਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ? ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ । ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ [ਹਾਸੁਪਞ੍ਞੋ (ਸੀ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਵਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਚੋਦਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਾਪਗਰਹੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਮੇਤਂ , ਆਨਨ੍ਦ, ਏਵਮੇਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ! ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ? ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਵਤ੍ਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ । ਚੋਦਕੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਪਾਪਗਰਹੀ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਸੁਸਿਮੋ [ਸੁਸੀਮੋ (ਸੀ॰)] ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਮਹਤਿਯਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸੁਸਿਮੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਏਵਮੇਤਂ , ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤਂ, ਸੁਗਤ। ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ? ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੋਦਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਪਗਰਹੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ?

‘‘ਅਹਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂ, ਏਤਦੇਵ ਬਹੁਲਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਮਿ – ‘ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ; ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਵਤ੍ਤਾ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਚੋਦਕੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਪਾਪਗਰਹੀ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ । ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬਾਲਸ੍ਸ ਅਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦੰਸੇਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਣਿ ਵੇਲੁਰਿਯੋ ਸੁਭੋ ਜਾਤਿਮਾ ਅਟ੍ਠੰਸੋ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੋ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦੰਸੇਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਨਿਕ੍ਖੰ ਜਮ੍ਬੋਨਦੰ ਦਕ੍ਖਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤਉਕ੍ਕਾਮੁਖਸੁਕੁਸਲਸਮ੍ਪਹਟ੍ਠੰ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦੰਸੇਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸਰਦਸਮਯੇ ਵਿਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵੇ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਓਸਧਿਤਾਰਕਾ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦੰਸੇਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸਰਦਸਮਯੇ ਵਿਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵੇ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਨਭੰ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਕ੍ਕਮਾਨੋ [ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰), ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਮਮਾਨੋ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੫੮)] ਸਬ੍ਬੰ ਆਕਾਸਗਤੰ ਤਮਗਤੰ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤਿ ਚ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੁਸਿਮਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਪਰਿਸਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦੰਸੇਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੁਸਿਮੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਕੋਧਨੋ।
ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸੋਰਤੋ ਦਨ੍ਤੋ, ਸਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਾਭਤੋ ਇਸੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਸੁਸਿਮੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

''ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਕੋਧਨੋ।
ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸੋਰਤੋ ਦਨ੍ਤੋ, ਕਾਲੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਸੁਦਨ੍ਤੋ'' [ਕਾਲੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਤਕੋ ਸੁਦਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰), ਕਾਲੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਾਵਿਤੋ ਸੁਦਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਕਾਲੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਤਿਕੋ ਸੁਦਨ੍ਤੋ (ਪੀ॰)] ਤਿ॥

੧੦. ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਅਸਮੋ ਚ ਸਹਲਿ [ਸਹਲੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਨੀਕੋ [ਨਿਙ੍ਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਨਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਚ ਆਕੋਟਕੋ ਚ ਵੇਗਬ੍ਭਰਿ ਚ [ਵੇਟਮ੍ਬਰੀ ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਮਾਣਵਗਾਮਿਯੋ ਚ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਵੇਲੁਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਅਸਮੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪੂਰਣੰ ਕਸ੍ਸਪੰ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

“ਇਧ ਛਿਨ੍ਨਿਤਮਾਰਿਤੇ, ਹਤਜਾਨੀਸੁ ਕਸ੍ਸਪੋ।
ਨ ਪਾਪਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ।
ਸ ਵੇ ਵਿਸ੍ਸਾਸਮਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਅਰਹਤਿ ਮਾਨਨ”ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸਹਲਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਮਕ੍ਖਲਿਂ ਗੋਸਾਲਂ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਸੁਸਂਵੁਤਤ੍ਤੋ,
ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਕਲਹਂ ਜਨੇਨ।
ਸਮੋਸਵਜ੍ਜਾ ਵਿਰਤੋ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ,
ਨ ਹਿ ਨੂਨ ਤਾਦਿਸਂ ਕਰੋਤਿ [ਨ ਹ ਨੁਨ ਤਾਦੀ ਪਕਰੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਾਪ”ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਨੀਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਨਿਗਣ੍ਠਂ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਂ [ਨਾਥਪੁਤ੍ਤਂ (ਸੀ॰)] ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਚਾਤੁਯਾਮਸੁਸਂਵੁਤੋ।
ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਞ੍ਚ ਆਚਿਕ੍ਖਂ, ਨ ਹਿ ਨੂਨ ਕਿਬ੍ਬਿਸੀ ਸਿਯਾ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਆਕੋਟਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਪਕੁਧਕੋ ਕਾਤਿਯਾਨੋ ਨਿਗਣ੍ਠੋ,
ਯੇ ਚਾਪਿਮੇ ਮਕ੍ਖਲਿਪੂਰਣਾਸੇ।
ਗਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਸਾਮਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਾ,
ਨ ਹਿ ਨੂਨ ਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਦੂਰੇ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਵੇਗਬ੍ਭਰਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਆਕੋਟਕਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

“ਸਹਾਚਰਿਤੇਨ [ਸਹਾਰਵੇਨਾਪਿ (ਕ॰ ਸੀ॰), ਸਗਾਰਵੇਨਾਪਿ (ਪੀ॰)] ਛਵੋ ਸਿਗਾਲੋ [ਸਿਙ੍ਗਾਲੋ (ਕ॰)],
ਨ ਕੋਤ੍ਥੁਕੋ ਸੀਹਸਮੋ ਕਦਾਚਿ।
ਨਗ੍ਗੋ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਗਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾ,
ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਾਚਾਰੋ ਨ ਸਤਂ ਸਰਿਕ੍ਖੋ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਬੇਗਬ੍ਭਰਿਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

“ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਆਯੁਤ੍ਤਾ, ਪਾਲਯਂ ਪਵਿਵੇਕਿਯਂ।
ਰੂਪੇ ਚ ਯੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਸੇ, ਦੇਵਲੋਕਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ।
ਤੇ ਵੇ ਸਮ੍ਮਾਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ, ਪਰਲੋਕਾਯ ਮਾਤਿਯਾ”ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ, ‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ, ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

“ਯੇ ਕੇਚਿ ਰੂਪਾ ਇਧ ਵਾ ਹੁਰਂ ਵਾ,
ਯੇ ਚਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਸ੍ਮਿਂ ਪਭਾਸਵਣ੍ਣਾ।

ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਤੇ ਨਮੁਚਿਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ,
ਆਮਿਸੰਵ ਮਚ੍ਛਾਨੰ ਵਧਾਯ ਖਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਣਵਗਾਮਿਯੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਵਿਪੁਲੋ ਰਾਜਗਹੀਯਾਨੰ, ਗਿਰਿਸੇਟ੍ਠੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਸੇਤੋ ਹਿਮਵਤੰ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਅਘਗਾਮਿਨੰ॥

''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਉਦਧਿਨੰ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਾ [ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੰਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ (ਕ॰)]।
ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਗ੍ਗੋ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਸਿਵੋ ਖੇਮੋ ਚ ਸੇਰੀ ਚ, ਘਟੀ ਜਨ੍ਤੁ ਚ ਰੋਹਿਤੋ।
ਨਨ੍ਦੋ ਨਨ੍ਦਿਵਿਸਾਲੋ ਚ, ਸੁਸਿਮੋ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

੩. ਕੋਸਲਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦਹਰਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭਵਮ੍ਪਿ ਨੋ ਗੋਤਮੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ? ''ਯਞ੍ਹਿ ਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ, ਮਮੇਵ [ਮਮੰ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਹਞ੍ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ।

''ਯੇਪਿ ਤੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਙ੍ਘਿਨੋ ਗਣਿਨੋ ਗਣਾਚਰਿਯਾ ਞਾਤਾ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ, ਮਕ੍ਖਲਿ ਗੋਸਾਲੋ, ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਞ੍ਚਯੋ ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ, ਪਕੁਧੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ, ਅਜਿਤੋ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ; ਤੇਪਿ ਮਯਾ 'ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਥਾ'ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਾ ਸਮਾਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਦਹਰੋ ਚੇਵ ਜਾਤਿਯਾ ਨਵੋ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾ''ਤਿ?

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰਾਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਹਰਾਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬੋ। ਉਰਗੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬੋ। ਅਗ੍ਗਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬੋ। ਭਿਕ੍ਖੁ, ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ, ਦਹਰੋਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਹਰਾਤਿ ਨ ਉਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਹਰਾਤਿ ਨ ਪਰਿਭੋਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

''ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਅਭਿਜਾਤੰ ਯਸਸ੍ਸਿਨੰ।
ਦਹਰੋਤਿ ਨਾਵਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਨੰ ਪਰਿਭਵੇ ਨਰੋ॥

''ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ ਮਨੁਜਿਨ੍ਦੋ, ਰਜ੍ਜੰ ਲਦ੍ਧਾਨ ਖਤ੍ਤਿਯੋ।
ਸੋ ਕੁਦ੍ਧੋ ਰਾਜਦਣ੍ਡੇਨ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਕਮਤੇ ਭੁਸੰ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਰਕ੍ਖੰ ਜੀਵਿਤਮਤ੍ਤਨੋ॥

''ਗਾਮੇ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਰਞ੍ਞੇ, ਯਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸੇ ਭੁਜਙ੍ਗਮੰ।
ਦਹਰੋਤਿ ਨਾਵਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਨੰ ਪਰਿਭਵੇ ਨਰੋ॥

''ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ, ਉਰਗੋ ਚਰਤਿ ਤੇਜਸੀ [ਤੇਜਸਾ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਤੇਜਸਿ (ਪੀ॰ ਕ॰)]।
ਸੋ ਆਸਜ੍ਜ ਡੰਸੇ ਬਾਲੰ, ਨਰੰ ਨਾਰਿਞ੍ਚ ਏਕਦਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਰਕ੍ਖੰ ਜੀਵਿਤਮਤ੍ਤਨੋ॥

‘‘ਪਹੂਤਭਕ੍ਖਂ ਜਾਲਿਨਂ, ਪਾਵਕਂ ਕਣ੍ਹਵਤ੍ਤਨਿਂ।
ਦਹਰੋਤਿ ਨਾਵਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਨਂ ਪਰਿਭਵੇ ਨਰੋ॥

‘‘ਲਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸੋ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਮਹਾ ਹੁਤ੍ਵਾਨ ਪਾਵਕੋ।
ਸੋ ਆਸਜ੍ਜ ਡਹੇ [ਦਹੇ] ਬਾਲਂ, ਨਰਂ ਨਾਰਿਞ੍ਚ ਏਕਦਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਰਕ੍ਖਂ ਜੀਵਿਤਮਤ੍ਤਨੋ॥

‘‘ਵਨਂ ਯਦਗ੍ਗਿ ਡਹਤਿ [ਦਹਤਿ (ਕ॰)], ਪਾਵਕੋ ਕਣ੍ਹਵਤ੍ਤਨੀ।
ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਰੋਹਾ, ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨਮਚ੍ਚਯੇ॥

‘‘ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਡਹਤਿ ਤੇਜਸਾ।
ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਦਾਯਾਦਾ ਵਿਨ੍ਦਰੇ ਧਨਂ।
ਅਨਪਚ੍ਚਾ ਅਦਾਯਾਦਾ, ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੂ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ।
ਭੁਜਙ੍ਗਮਂ ਪਾਵਕਞ੍ਚ, ਖਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਯਸਸ੍ਸਿਨਂ।
ਭਿਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਚਰੇ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ [ਨਿਕੁਜ੍ਜਿਤਂ (?)] ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ , ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ , ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ‘ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਭਗਵਤਾ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੨. ਪੁਰਿਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਦੋਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ । ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

‘‘ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਾਪਚੇਤਸਂ।
ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰਂਵ ਸਮ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ [ਸਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

੩. ਜਰਾਮਰਣਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਜਰਾਮਰਣਾ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਜਰਾਮਰਣਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾ ਅਡ੍ਢਾ ਮਹਦ੍ਧਨਾ ਮਹਾਭੋਗਾ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਜਰਾਮਰਣਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ...ਪੇ॰... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾ ਅਡ੍ਢਾ ਮਹਦ੍ਧਨਾ ਮਹਾਭੋਗਾ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਜਰਾਮਰਣਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਾਯਂ ਕਾਯੋ ਭੇਦਨਧਮ੍ਮੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

''ਜੀਰਨ੍ਤਿ ਵੇ ਰਾਜਰਥਾ ਸੁਚਿਤ੍ਤਾ,
ਅਥੋ ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਜਰਂ ਉਪੇਤਿ।
ਸਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਜਰਂ ਉਪੇਤਿ,
ਸਨ੍ਤੋ ਹਵੇ ਸਬ੍ਭਿ ਪਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੪. ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਕੇਸਂ ਨੁ ਖੋ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਕੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ'। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਪਿਯੋ ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ; ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਞ੍ਹਿ ਪਿਯੋ ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

''ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਪਿਯੋ ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਞ੍ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ; ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਞ੍ਹਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਪਿਯੋ ਪਿਯਸ੍ਸ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਪਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

''ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚੇ ਪਿਯਂ ਜਞ੍ਞਾ, ਨ ਨਂ ਪਾਪੇਨ ਸਂਯੁਜੇ।
ਨ ਹਿ ਤਂ ਸੁਲਭਂ ਹੋਤਿ, ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਕਟਕਾਰਿਨਾ॥

''ਅਨ੍ਤਕੇਨਾਧਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਜਹਤੋ ਮਾਨੁਸਂ ਭਵਂ।
ਕਿਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਕਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਞ੍ਚ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ।
ਕਿਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਗਂ ਹੋਤਿ, ਛਾਯਾਵ ਅਨਪਾਯਿਨੀ [ਅਨੁਪਾਯਿਨੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)]॥

‘‘ਉਭੋ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਾਪਞ੍ਚ, ਯਂ ਮਚ੍ਚੋ ਕੁਰੁਤੇ ਇਧ।
ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ [ਤਂਵ (?)] ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ।
ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ [ਤਂਵਸ੍ਸ (?)] ਅਨੁਗਂ ਹੋਤਿ, ਛਾਯਾਵ ਅਨਪਾਯਿਨੀ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਨਿਚਯਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫. ਅਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਧ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਕੇਸਂ ਨੁ ਖੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਕੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੋ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਸ੍ਸਕਾਯੋ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਰਥਕਾਯੋ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਵਾ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ; ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਬਾਹਿਰਾ ਹੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ, ਨੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਸ੍ਸਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨ ਰਥਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ , ਨ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ; ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਹੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ, ਨੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ ਬਾਹਿਰਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਬਾਹਿਰਾ ਹੇਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਕ੍ਖਾ, ਨੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਸ੍ਸਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨ ਰਥਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਨ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ; ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਹੇਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਕ੍ਖਾ, ਨੇਸਾ ਰਕ੍ਖਾ ਬਾਹਿਰਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

‘‘ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵਰੋ।
ਮਨਸਾ ਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ, ਸਾਧੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਵੁਤੋ ਲਜ੍ਜੀ, ਰਕ੍ਖਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੬. ਅਪ੍ਪਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਧ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਅਪ੍ਪਕਾ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਯੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚੇਵ ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਗੇਧਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਏਤੇਵ ਬਹੁਤਰਾ ਸਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਯੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਗੇਧਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਅਪ੍ਪਕਾ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚੇਵ ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਗੇਧਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਏਤੇਵ ਬਹੁਤਰਾ ਸਤ੍ਤਾ

ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵ੍ਾ ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਗੇਧਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਵ੍ਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵ੍ੋਚ...ਪੇ॰...

> ''ਸਾਰਤ੍ਤਾ ਕਾਮਭੋਗੇਸੁ, ਗਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ।
> ਅਤਿਸਾਰਂ ਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਮਿਗਾ ਕੂਟਂਵ ਓਡ੍ਡਿਤਂ।
> ਪਚ੍ਛਾਸਂ ਕਟੁਕਂ ਹੋਤਿ, ਵ੍ਿਪਾਕੋ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਕੋ''ਤਿ॥

੭. ਅਡ੍ਡਕਰਣਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚ – ''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਡ੍ਡਕਰਣੇ [ਅਤ੍ਥਕਰਣੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੇਪਿ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲੇਪਿ ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵ੍ਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਨ੍ਤੇ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਲਂ ਦਾਨਿ ਮੇ ਅਡ੍ਡਕਰਣੇਨ, ਭਦ੍ਰਮੁਖੋ ਦਾਨਿ ਅਡ੍ਡਕਰਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ।

''(ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ ਮਹਾਰਾਜ!) [( ) ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਯੇਪਿ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾ ਅਡ੍ਢਾ ਮਹਦ੍ਧਨਾ ਮਹਾਭੋਗਾ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾ ਪਹੂਤਵ੍ਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਾ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਂ ਤਂ ਭਵ੍ਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵ੍ੋਚ...ਪੇ॰...

> ''ਸਾਰਤ੍ਤਾ ਕਾਮਭੋਗੇਸੁ, ਗਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ।
> ਅਤਿਸਾਰਂ ਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਮਚ੍ਛਾ ਖਿਪ੍ਪਂਵ ਓਡ੍ਡਿਤਂ।
> ਪਚ੍ਛਾਸਂ ਕਟੁਕਂ ਹੋਤਿ, ਵ੍ਿਪਾਕੋ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਕੋ''ਤਿ॥

੮. ਮਲ੍ਲਿਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੧੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਦੇਵ੍ਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਮਲ੍ਲਿਕਂ ਦੇਵ੍ਿਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ, ਮਲ੍ਲਿਕੇ, ਕੋਚਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ''ਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ। ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ''ਤਿ? ''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਲ੍ਲਿਕੇ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵ੍ਾ ਯੇਨ ਭਗਵ੍ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ੍ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ੍ਾਦੇਤ੍ਵ੍ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚ – ''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਦੇਵ੍ਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤੋ ਮਲ੍ਲਿਕਂ ਦੇਵ੍ਿਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚਂ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ, ਮਲ੍ਲਿਕੇ, ਕੋਚਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ'ਤਿ? ਏਵ੍ਂ ਵ੍ੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਲ੍ਲਿਕਾ ਦੇਵ੍ੀ ਮਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ ਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕੋਚਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ। ਤੁਯ੍ਹਂ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ'ਤਿ? ਏਵ੍ਂ ਵ੍ੁਤ੍ਤਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਲ੍ਲਿਕਂ ਦੇਵ੍ਿਂ ਏਤਦਵ੍ੋਚਂ – 'ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਲ੍ਲਿਕੇ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਯਤਰੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵ੍ਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਵ੍ਿਦਿਤ੍ਵ੍ਾ ਤਾਯਂ ਵ੍ੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਪਰਿਗਮ੍ਮ ਚੇਤਸਾ,
ਨੇਵਜ੍ਝਗਾ ਪਿਯਤਰਮਤ੍ਤਨਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਏਵੰ ਪਿਯੋ ਪੁਥੁ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸੰ,
ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਹਿੰਸੇ ਪਰਮਤ੍ਤਕਾਮੋ''ਤਿ॥

੯. ਯਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਮਹਾਯਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਉਸਭਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਿਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਜਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਉਰਬ੍ਭਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ। ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਤੇਪਿ ਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ ਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ ਰੁਦਮਾਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਮਹਾਯਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਉਸਭਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਿਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਜਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਉਰਬ੍ਭਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ । ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਤੇਪਿ ਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ ਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ ਰੁਦਮਾਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਅਸ੍ਸਮੇਧੰ ਪੁਰਿਸਮੇਧੰ, ਸਮ੍ਮਾਪਾਸੰ ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੰ।
ਮਹਾਯਞ੍ਞਾ ਮਹਾਰਮ੍ਭਾ [ਵਾਜਪੇਯ੍ਯੁੰ। ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੰ ਮਹਾਰਮ੍ਭਾ (ਕ॰)], ਨ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾ॥

''ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਚ ਗਾਵੋ ਚ, ਵਿਵਿਧਾ ਯਤ੍ਥ ਹਞ੍ਞਰੇ।
ਨ ਤੰ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਯਞ੍ਞੰ, ਉਪਯਨ੍ਤਿ ਮਹੇਸਿਨੋ॥

''ਯੇ ਚ ਯਞ੍ਞਾ ਨਿਰਾਰਮ੍ਭਾ, ਯਜਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕੁਲੰ ਸਦਾ।
ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਚ ਗਾਵੋ ਚ, ਵਿਵਿਧਾ ਨੇਤ੍ਥ ਹਞ੍ਞਰੇ।
ਏਤੰ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਯਞ੍ਞੰ, ਉਪਯਨ੍ਤਿ ਮਹੇਸਿਨੋ॥

''ਏਤੰ ਯਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਏਸੋ ਯਞ੍ਞੋ ਮਹਪ੍ਫਲੋ।
ਏਤਞ੍ਹਿ ਯਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਯੋ।
ਯਞ੍ਞੋ ਚ ਵਿਪੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ ਚ ਦੇਵਤਾ''ਤਿ॥

੧੦. ਬਨ੍ਧਨਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨੧. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਮਹਾਜਨਕਾਯੋ ਬਨ੍ਧਾਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਰਜ੍ਜੂਹਿ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਨ੍ਦੂਹਿ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਹਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘‘ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਮਹਾਜਨਕਾਯੋ ਬਨ੍ਧਾਪਿਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਰਜ੍ਜੂਹਿ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਨ੍ਦੂਹਿ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਹੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ਤਂ ਦਲ੍ਹਂ ਬਨ੍ਧਨਮਾਹੁ ਧੀਰਾ,
ਯਦਾਯਸਂ ਦਾਰੁਜਂ ਪਬ੍ਬਜਞ੍ਚ।
ਸਾਰਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲੇਸੁ,
ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਯਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾ॥

‘‘ਏਤਂ ਦਲ੍ਹਂ ਬਨ੍ਧਨਮਾਹੁ ਧੀਰਾ,
ਓਹਾਰਿਨਂ ਸਿਥਿਲਂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਪਰਿਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ,
ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ ਕਾਮਸੁਖਂ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿ॥

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦਹਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਜਰਾ, ਪਿਯਂ ਅਤ੍ਤਾਨਰਕ੍ਖਿਤੋ।
ਅਪ੍ਪਕਾ ਅਡ੍ਡਕਰਣਂ, ਮਲ੍ਲਿਕਾ ਯਞ੍ਞਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ॥

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤ੍ਤਜਟਿਲਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਤ੍ਤ ਚ ਜਟਿਲਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਅਚੇਲਕਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਏਕਸਾਟਕਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਪਰੂਲ੍ਹਕਚ੍ਛਨਖਲੋਮਾ ਖਾਰਿਵਿਵਿਧਮਾਦਾਯ [ਖਾਰਿਵਿਧਂ ਆਦਾਯ (ਪੀ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੦ ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਪਿ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਂ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਚ ਜਟਿਲਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਅਚੇਲਕਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਏਕਸਾਟਕਾ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਨਾਮਂ ਸਾਵੇਸਿ – ‘‘ਰਾਜਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਜਟਿਲੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਅਚੇਲਕੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਏਕਸਾਟਕੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਸੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ

ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਏਤਦੵੋਚ – ‘‘ਯੇ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲੋਕੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ੵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ੵਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਏਤੇ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ’’ਤਿ।

‘‘ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ ਏਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਗਿਹਿਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਾ ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਾਧਸਯਨੰ ਅਜ੍ਝਾੵਸਨ੍ਤੇਨ ਕਾਸਿਕਚਨ੍ਦਨੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੇਨ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧੵਿਲੇਪਨੰ ਧਾਰਯਨ੍ਤੇਨ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ – ‘ਇਮੇ ੵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਇਮੇ ੵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸੰੵਾਸੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲੰ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਸੰੵੋਹਾਰੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੋਚੇਯ੍ਯੰ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਆਪਦਾਸੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਾਮੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ , ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨਾ’’ਤਿ।

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾੵ ਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗੵਤਾ – ‘ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ ਏਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਗਿਹਿਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਾ ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਾਧਸਯਨੰ ਅਜ੍ਝਾੵਸਨ੍ਤੇਨ ਕਾਸਿਕਚਨ੍ਦਨੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੇਨ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧੵਿਲੇਪਨੰ ਧਾਰਯਨ੍ਤੇਨ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ – ਇਮੇ ੵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਇਮੇ ੵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ’ਤਿ। ਸੰੵਾਸੇਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੀਲੰ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਸੰੵੋਹਾਰੇਨ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ , ਸੋਚੇਯ੍ਯੰ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਆਪਦਾਸੁ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਥਾਮੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨ। ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਞਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਨ ਇਤ੍ਤਰੰ; ਮਨਸਿਕਰੋਤਾ, ਨੋ ਅਮਨਸਿਕਰੋਤਾ; ਪਞ੍ਞੵਤਾ, ਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਨਾ’’ਤਿ।

‘‘ਏਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਮ ਪੁਰਿਸਾ ਚਰਾ ਓਚਰਕਾ ਜਨਪਦੰ ਓਚਰਿਤ੍ੵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਪਠਮੰ ਓਚਿਣ੍ਣੰ ਅਹੰ ਪਚ੍ਛਾ ਓਸਾਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ [ਓਯਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ (ਸੀ॰), ਓਹਯਿਸ੍ਸਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)]। ਇਦਾਨਿ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੰ ਰਜੋਜਲ੍ਲੰ ਪੵਾਹੇਤ੍ੵਾ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁੵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ ਓਦਾਤੵਤ੍ਥਾ [ਓਦਾਤੵਤ੍ਥੵਸਨਾ (ਸੀ॰)] ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗੵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ੵਿਦਿਤ੍ੵਾ ਤਾਯੰ ੵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ੵਣ੍ਣਰੂਪੇਨ ਨਰੋ ਸੁਜਾਨੋ,
ਨ ੵਿਸ੍ਸਸੇ ਇਤ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨੇਨ।
ਸੁਸਞ੍ਞਤਾਨਞ੍ਹਿ ੵਿਯਞ੍ਜਨੇਨ,
ਅਸਞ੍ਞਤਾ ਲੋਕਮਿਮੰ ਚਰਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪਤਿਰੂਪਕੋ ਮਤ੍ਤਿਕਾਕੁਣ੍ਡਲੋੵ,
ਲੋਹਡ੍ਢਮਾਸੋੵ ਸੁੵਣ੍ਣਛਨ੍ਨੋ।
ਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ [ਏਕੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰਿੵਾਰਛਨ੍ਨਾ,
ਅਨ੍ਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਾ ਬਹਿ ਸੋਭਮਾਨਾ’’ਤਿ॥

੨. ਪਞ੍ਚਰਾਜਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਪਸੇਨਦਿਪਮੁਖਾਨਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾਨਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਰੇਕਚ੍ਚੇ [ਤਤ੍ਰੇਕੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਰੂਪਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਸਦ੍ਦਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਗਨ੍ਧਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਰਸਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਰਾਜਾਨੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਤੇ ਰਾਜਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਯਾਮ, ਮਾਰਿਸਾ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ [ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]। ''ਏਵਂ, ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਰਾਜਾਨੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਪਸੇਨਦਿਪਮੁਖਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾਨਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ? ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਰੂਪਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਸਦ੍ਦਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਗਨ੍ਧਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਰਸਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ'ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ?

''ਮਨਾਪਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਤੇਵ [ਤੇ ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਯੇ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਰੂਪਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ [ਤੇ ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਰੂਪਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਚ ਯੋ ਰੂਪੇਹਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾ ਪਰਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਤੇਵ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸਦ੍ਦਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ ਸਦ੍ਦਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਚ ਯੋ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਦ੍ਦਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾ ਪਰਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਤੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਨ੍ਧਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ ਗਨ੍ਧਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਚ ਯੋ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਗਨ੍ਧਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਾ ਪਰਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਤੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਸਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ ਰਸਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਚ ਯੋ ਰਸੇਹਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਰਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਰਸਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਰਸਾ ਪਰਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਰਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਤੇਵ, ਮਹਾਰਾਜ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਵ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਚ ਯੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਪਰਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕੋ ਉਪਾਸਕੋ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਯੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ◌ੋਚ – ‘‘ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵ◌ਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕਾ’’ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ ਅਵ◌ੋਚ।

ਅਥ ਖੋ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕੋ ਉਪਾਸਕੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਦਨੁਰੂਪਾਯ ਗਾਥਾਯ ਅਭਿਤ੍ਥਵ◌ਿ –

‘‘ਪਦੁਮਂ ਯਥਾ ਕੋਕਨਦਂ ਸੁਗਨ੍ਧਂ,
ਪਾਤੋ ਸਿਯਾ ਫੁਲ੍ਲਮਵ◌ੀਤਗਨ੍ਧਂ।
ਅਙ੍ਗੀਰਸਂ ਪਸ੍ਸ ਵ◌ਿਰੋਚਮਾਨਂ,
ਤਪਨ੍ਤਮਾਦਿਚ੍ਚਮਿਵਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕਂ ਉਪਾਸਕਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੇਹਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ ਚਨ੍ਦਨਙ੍ਗਲਿਕੋ ਉਪਾਸਕੋ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸੀਤਿ।

੩. ਦੋਣਪਾਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੪ . ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਦੋਣਪਾਕਕੁਰਂ [ਦੋਣਪਾਕਸੁਦਂ (ਸੀ॰), ਦੋਣਪਾਕਂ ਸੁਦਂ (ਪੀ॰)] ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ੀ ਮਹਸ੍ਸਾਸੀ ਯੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵ◌ਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ਿਂ ਮਹਸ੍ਸਾਸਿਂ ਵ◌ਿਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਾਯਂ ਵ◌ੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਮਨੁਜਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤੀਮਤੋ,
ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧਭੋਜਨੇ।
ਤਨੁਕਸ੍ਸ [ਤਨੁ ਤਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਨਾ,
ਸਣਿਕਂ ਜੀਰਤਿ ਆਯੁਪਾਲਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਮਾਣਵ◌ੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨਂ ਮਾਣਵ◌ਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਹਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਤਾਤ ਸੁਦਸ੍ਸਨ, ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਮ ਭਤ੍ਤਾਭਿਹਾਰੇ (ਭਤ੍ਤਾਭਿਹਾਰੇ) [( ) ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਭਾਸ। ਅਹਞ੍ਚ ਤੇ ਦੇਵਸਿਕਂ ਕਹਾਪਣਸਤਂ (ਕਹਾਪਣਸਤਂ) [( ) ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨਿਚ੍ਚਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਵਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵ◌ਂ ਦੇਵ◌ਾ’’ਤਿ ਖੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਮਾਣਵ◌ੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵ◌ਾ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਾਭਿਹਾਰੇ ਸੁਦਂ ਭਾਸਤਿ –

‘‘ਮਨੁਜਸ੍ਸ ਸਦਾ ਸਤੀਮਤੋ,
ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧਭੋਜਨੇ।
ਤਨੁਕਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਨਾ,
ਸਣਿਕਂ ਜੀਰਤਿ ਆਯੁਪਾਲਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਨਾਲ਼ਿਕੋਦਨਪਰਮਤਾਯ [ਨਾਲ਼ਿਕੋਦਨਮਤ੍ਤਾਯ (ਕ॰)] ਸਣ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਸਲ਼ਿਖਿਤਗਤ੍ਤੋ ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਤਾਯਂ ੵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – ‘‘ਉਭਯੇਨ ੵਤ ਮਂ ਸੋ ਭਗੵਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਚੇੵ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਨ ਚਾ’’ਤਿ।

੪. ਪਠਮਸਙ੍ਗਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੫. ਸਾੵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ – ‘‘ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਮਮਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਤੋ ਯੇਨ ਕਾਸੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਾਗਧਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਂ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਚ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਚ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਪਰਾਜੇਸਿ। ਪਰਾਜਿਤੋ ਚ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਕਮੇੵ [ਸਙ੍ਗਾਮਾ (ਕ॰)] ਰਾਜਧਾਨਿਂ ਸਾੵਤ੍ਥਿਂ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸਿ [ਪਾਯਾਸਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।

ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿੵਾਸੇਤ੍ੵਾ ਪਤ੍ਤਚੀੵਰਮਾਦਾਯ ਸਾੵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪੵਿਸਿਂਸੁ। ਸਾੵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ੵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਭਗੵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਭਗੵਨ੍ਤਂ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗੵਨ੍ਤਂ ਏਤਦੵੋਚੁਂ –

‘‘ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ – ‘ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਮਮਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਤੋ ਯੇਨ ਕਾਸੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਾਗਧਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਂ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਚ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਚ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਪਰਾਜੇਸਿ। ਪਰਾਜਿਤੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਕਮੇੵ ਰਾਜਧਾਨਿਂ ਸਾੵਤ੍ਥਿਂ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਰਾਜਾ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪਾਪਸਹਾਯੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪੵਙ੍ਕੋ; ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪੵਙ੍ਕੋ। ਅਜ੍ਜੇੵ [ਅਜ੍ਜਤਙ੍ਘ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਅਜ੍ਜੇੵਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਭਿਕ੍ਖੵੇ , ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਇਮਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੇਤਿ ਪਰਾਜਿਤੋ’’ਤਿ। ਇਦਮੵੋਚ…ਪੇ॰…

‘‘ਜਯਂ ੵੇਰਂ ਪਸੵਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੇਤਿ ਪਰਾਜਿਤੋ।
ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਹਿਤ੍ੵਾ ਜਯਪਰਾਜਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫. ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗਾਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੬. [ਏਤ੍ਥ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਮਾਗਧਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਂ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ ਆਦਿਨਾ ਪਾਠੇਨ ਭੵਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਹਿ ‘‘ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਪਰਾਜਯੇ ਗਰਹਪ੍ਪਤ੍ਤੋ…ਪੇ॰… ੵੁਤ੍ਤਜਯਕਾਰਣਂ ਸੁਤ੍ੵਾ ਅਭਿਉਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ ੵੁਤ੍ਤਂ] ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ – ‘‘ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ੵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਂ ਸੇਨਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ੵਾ ਮਮਂ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਤੋ ਯੇਨ ਕਾਸੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ

ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿੰ ਸੇਨੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਮਾਗਧੰ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁੰ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੁੰ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਚ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਚ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਰਾਜਾਨੰ ਮਾਗਧੰ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁੰ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੁੰ ਪਰਾਜੇਸਿ, ਜੀਵਗ੍ਗਾਹਞ੍ਚ ਨੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯੰ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਬ੍ਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸ੍ਸਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਰਥਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨ੍ਤਮੇਵ ਨੰ ਓਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ [ਓਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸ੍ਸਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਰਥਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨ੍ਤਮੇਵ ਨੰ ਓਸਜ੍ਜਿ [ਓਸ੍ਸਜਿ (ਸੀ॰), ਓਸ੍ਸਜ੍ਜਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]।

ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ –

''ਇਧ , ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿੰ ਸੇਨੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਪਸੇਨਦਿੰ ਕੋਸਲੰ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ – 'ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿੰ ਸੇਨੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਮਮੰ ਅਬ੍ਭੁਯ੍ਯਾਤੋ ਯੇਨ ਕਾਸੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿੰ ਸੇਨੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਮਾਗਧੰ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁੰ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੁੰ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਸਿ ਯੇਨ ਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਚ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਚ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸੁੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਰਾਜਾਨੰ ਮਾਗਧੰ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁੰ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੁੰ ਪਰਾਜੇਸਿ, ਜੀਵਗ੍ਗਾਹਞ੍ਚ ਨੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯੰ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਬ੍ਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸ੍ਸਕਾਯੰ ਸਬ੍ਬੰ ਰਥਕਾਯੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨ੍ਤਮੇਵ ਨੰ ਓਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸ੍ਸਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਰਥਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਪਤ੍ਤਿਕਾਯੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਨ੍ਤਮੇਵ ਨੰ ਓਸਜ੍ਜੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਵਿਲੁਮ੍ਪਤੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਯਾਵਸ੍ਸ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ।
ਯਦਾ ਚਞ੍ਞੇ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵਿਲੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੁਪ੍ਪਤਿ [ਵਿਲੁਮ੍ਪਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]॥

''ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਞ੍ਞਤਿ ਬਾਲੋ, ਯਾਵ ਪਾਪੰ ਨ ਪਚ੍ਚਤਿ।
ਯਦਾ ਚ ਪਚ੍ਚਤਿ ਪਾਪੰ, ਅਥ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ॥

''ਹਨ੍ਤਾ ਲਭਤਿ [ਲਭਤਿ ਹਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਹਨ੍ਤਾਰੰ, ਜੇਤਾਰੰ ਲਭਤੇ ਜਯੰ।
ਅਕ੍ਕੋਸਕੋ ਚ ਅਕ੍ਕੋਸੰ, ਰੋਸੇਤਾਰਞ੍ਚ ਰੋਸਕੋ।

ਅਥ ਕਮ੍ਮਵਿਵਟ੍ਟੇਨ, ਸੋ ਵਿਲੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥

੬. ਮਲ੍ਲਿਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯੇਨ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਉਪਕਣ੍ਣਕੇ ਆਰੋਚੇਸਿ – ''ਮਲ੍ਲਿਕਾ, ਦੇਵ, ਦੇਵੀ ਧੀਤਰਂ ਵਿਜਾਤਾ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਇਤ੍ਥੀਪਿ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਿਯਾ, ਸੇਯ੍ਯਾ ਪੋਸ ਜਨਾਧਿਪ।
ਮੇਧਾਵਿਨੀ ਸੀਲਵਤੀ, ਸਸ੍ਸੁਦੇਵਾ ਪਤਿਬ੍ਬਤਾ॥

''ਤਸ੍ਸਾ ਯੋ ਜਾਯਤਿ ਪੋਸੋ, ਸੂਰੋ ਹੋਤਿ ਦਿਸਮ੍ਪਤਿ।
ਤਾਦਿਸਾ ਸੁਭਗਿਯਾ [ਸੁਭਰਿਯਾਪੁਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਪੁਤ੍ਤੋ, ਰਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਾਸਤੀ''ਤਿ॥

੭. ਅਪ੍ਪਮਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੧੨੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ?

''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ।

''ਕਤਮੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ?

''ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਜਙ੍ਗਲਾਨਂ [ਜਙ੍ਗਮਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਾਣਾਨਂ ਪਦਜਾਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਪਦੇ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ – ਯਦਿਦਂ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤੇਨ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

''ਆਯੁਂ ਅਰੋਗਿਯਂ ਵਣ੍ਣਂ, ਸਗ੍ਗਂ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਂ।
ਰਤਿਯੋ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੇਨ, ਉਲ਼ਾਰਾ ਅਪਰਾਪਰਾ॥

''ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ, ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

''ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਚਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।
ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

੮. ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧ ਮਯ੍ਹਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ, ਨੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਪਾਪਸਹਾਯਸ੍ਸ ਨੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

''ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ , ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ, ਨੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਪਾਪਸਹਾਯਸ੍ਸ ਨੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸਾਤਿ।

''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਮਯਂ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਾਮਿ ਨਗਰਕਂ ਨਾਮ ਸਕ੍ਯਾਨਂ ਨਿਗਮੋ। ਅਥ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਉਪਡ੍ਢਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ – ਯਦਿਦਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ'''ਤਿ।

''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਨਨ੍ਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਮਾ ਹੇਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਾ ਹੇਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ! ਸਕਲਮੇਵ ਹਿਦਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ – ਯਦਿਦਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ। ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਤਿ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰਿਸ੍ਸਤਿ'''।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਦਮਿਨਾਪੇਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ਸਕਲਮੇਵਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ – ਯਦਿਦਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ''ਤਿ।

''ਮਮਞ੍ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਰਾਯ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਣੇਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ਸਕਲਮੇਵਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ – ਯਦਿਦਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ''ਤਿ।

''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਸ੍ਸ ਅਯਂ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬੋ – ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਰਾਜਾ ਖੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਹਨ੍ਦ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਰਾਜਾ ਖੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਹਨ੍ਦ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਬਲਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਰਾਜਾ ਖੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਹਨ੍ਦ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਸ੍ਸਪਿ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਰਾਜਾ ਖੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਹਨ੍ਦ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’’ਤਿ?

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਅਤ੍ਤਾਪਿ ਗੁਤ੍ਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ਇਤ੍ਥਾਗਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਮ੍ਪਿ ਗੁਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ…ਪੇ॰…

‘‘ਭੋਗੇ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੇਨ, ਉਲ਼ਾਰੇ ਅਪਰਾਪਰੇ।
ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਉਭੋ ਅਤ੍ਥੇ, ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਚਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।
ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

੯. ਪਠਮਅਪੁਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਹਨ੍ਦ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਚ੍ਛਸਿ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸਾ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। ਤਮਹਂ ਅਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਰਾਜਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਅਤਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਅਸੀਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹਿਰਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਰੂਪਿਯਸ੍ਸ ! ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਭਤ੍ਤਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਕਣਾਜਕਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਬਿਲਙ੍ਗਦੁਤਿਯਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਵਤ੍ਥਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਸਾਣਂ ਧਾਰੇਤਿ ਤਿਪਕ੍ਖਵਸਨਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਯਾਨਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਜਜ੍ਜਰਰਥਕੇਨ ਯਾਤਿ ਪਣ੍ਣਛਤ੍ਤਕੇਨ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇਨਾ’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਭੋਗੇ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੇ [ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਡਹਤਿ ਉਦਕਂ ਵਾ ਵਹਤਿ

ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਸ ਤੇ [ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਗਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਭੋਗਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਅਚ੍ਛੋਦਕਾ ਸੀਤੋਦਕਾ ਸਾਤੋਦਕਾ ਸੇਤੋਦਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ। ਤਂ ਜਨੋ ਨੇਵ ਹਰੇਯ੍ਯ ਨ ਪਿਵੇਯ੍ਯ ਨ ਨਹਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਂ [ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ , ਨੋ ਪਰਿਭੋਗਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਭੋਗੇ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਡਹਤਿ ਉਦਕਂ ਵਾ ਵਹਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਸ ਤੇ [ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਗਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਭੋਗਂ।

''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਭੋਗੇ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰਨ੍ਤਿ , ਨ ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਡਹਤਿ, ਨ ਉਦਕਂ ਵਹਤਿ, ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਗਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭੋਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਅਚ੍ਛੋਦਕਾ ਸੀਤੋਦਕਾ ਸਾਤੋਦਕਾ ਸੇਤੋਦਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ। ਤਞ੍ਚ ਉਦਕਂ ਜਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯਪਿ ਪਿਵੇਯ੍ਯਪਿ ਨਹਾਯੇਯ੍ਯਪਿ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਉਦਕਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਭੋਗੇ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਡਹਤਿ, ਨ ਉਦਕਂ ਵਹਤਿ, ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਸ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੋਗਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਪਰਿਭੋਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਮਨੁਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਉਦਕਂਵ ਸੀਤਂ,
ਤਦਪੇਯ੍ਯਮਾਨਂ ਪਰਿਸੋਸਮੇਤਿ।
ਏਵਂ ਧਨਂ ਕਾਪੁਰਿਸੋ ਲਭਿਤ੍ਵਾ,
ਨੇਵਤ੍ਤਨਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਨੋ ਦਦਾਤਿ॥

ਧੀਰੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂ ਅਧਿਗਮ੍ਮ ਭੋਗੇ,
ਸੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਚ ਹੋਤਿ।
ਸੋ ਞਾਤਿਸਙ੍ਘਂ ਨਿਸਭੋ ਭਰਿਤ੍ਵਾ,
ਅਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਸਗ੍ਗਮੁਪੇਤਿ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦. ਦੁਤਿਯਅਪੁਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੧. ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਹਨ੍ਦ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਚ੍ਛਸਿ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ?

''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। ਤਮਹਂ ਅਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਰਾਜਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਅਤਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਸਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹਿਰਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਰੂਪਿਯਸ੍ਸ! ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਭਤ੍ਤਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਕਣਾਜਕਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਬਿਲਙ੍ਗਦੁਤਿਯਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਵਤ੍ਥਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਸਾਣਂ ਧਾਰੇਤਿ ਤਿਪਕ੍ਖਵਸਨਂ । ਏਵਰੂਪੋ ਯਾਨਭੋਗੋ ਅਹੋਸਿ – ਜਜ੍ਜਰਰਥਕੇਨ ਯਾਤਿ ਪਣ੍ਣਛਤ੍ਤਕੇਨ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇਨਾ''ਤਿ।

''ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਤਗ੍ਗਰਸਿਖਿਂ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਸਿ। 'ਦੇਥ ਸਮਣਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਦਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ – 'ਵਰਮੇਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦਾਸਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਭਾਤੁ ਚ ਪਨ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸਿ।

''ਯਂ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਤਗ੍ਗਰਸਿਖਿਂ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਪਟਿਪਾਦੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾਵਸੇਸੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸੇਟ੍ਠਿਤ੍ਤਂ ਕਾਰੇਸਿ। ਯਂ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ – 'ਵਰਮੇਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦਾਸਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਯ ਭਤ੍ਤਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਯ ਵਤ੍ਥਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਯ ਯਾਨਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨਾਸ੍ਸੁਲ਼ਾਰਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਭੋਗਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ। ਯਂ ਖੋ ਸੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਭਾਤੁ ਚ ਪਨ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੇਨ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾਵਸੇਸੇਨ ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਅਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਰਾਜਕੋਸਂ ਪਵੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਂ, ਨਵਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਨੁਪਚਿਤਂ। ਅਜ੍ਜ ਪਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਮਹਾਰੋਰੁਵੇ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ । ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਮਹਾਰੋਰੁਵਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ''ਏਵਂ , ਮਹਾਰਾਜ, ਸੇਟ੍ਠਿ ਗਹਪਤਿ ਮਹਾਰੋਰੁਵਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...।

''ਧਞ੍ਞਂ ਧਨਂ ਰਜਤਂ ਜਾਤਰੂਪਂ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਵਾਪਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ।
ਦਾਸਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾ ਪੇਸ੍ਸਾ, ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਜੀਵਿਨੋ॥

''ਸਬ੍ਬਂ ਨਾਦਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਗਾਮਿਨਂ [ਨਿਕ੍ਖੀਪਗਾਮਿਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)]।
ਯਞ੍ਚ ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੇਨ, ਵਾਚਾਯ ਉਦ ਚੇਤਸਾ॥

''ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ।
ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਗਂ ਹੋਤਿ, ਛਾਯਾਵ ਅਨਪਾਯਿਨੀ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਨਿਚਯਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਦੁਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਜਟਿਲਾ ਪਞ੍ਚ ਰਾਜਾਨੋ, ਦੋਣਪਾਕਕੁਰੇਨ ਚ।
ਸਙ੍ਗਾਮੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਮਲ੍ਲਿਕਾ [ਧੀਤਰਾ (ਬਹੂਸੁ)] ਦ੍ਵੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਚ।
ਅਪੁਤ੍ਤਕੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵਗ੍ਗੋ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪੁਗ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਤਮੋਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ''।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋਤਮਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਵੇਨਕੁਲੇ [ਵੇਣਕੁਲੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ ਵਾ ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ ਵਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨਭੋਜਨੇ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ , ਯਤ੍ਥ ਕਸਿਰੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧੋ [ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ (ਕ॰)] ਕਾਣੋ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ , ਪੁਰਿਸੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ ਵਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤਮਾ ਵਾ ਤਮਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਲੋਹਿਤਮਲਾ ਵਾ ਲੋਹਿਤਮਲਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋਤਮਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਵੇਨਕੁਲੇ ਵਾ ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ ਵਾ ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ ਵਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨਭੋਜਨੇ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਸਿਰੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧੋ, ਕਾਣੋ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਥਵਿਯਾ ਵਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਂ ਆਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਾ ਪਾਸਾਦਂ ਆਰੋਹੇਯ੍ਯ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿਤਮਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ , ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ

ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿੱਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ, ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਾਸਾਦਾ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਓਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿੰ ਓਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਓਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾ ਵਾ ਪਥਵਿੰ ਓਰੋਹੇਯ੍ਯ, ਪਥਵਿਯਾ ਵਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ। ਤਥੂਪਮਾਹੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਦਾਮਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿਤਮਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ, ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿੱਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ, ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ , ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਾ ਵਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿੰ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਪਾਸਾਦਾ ਵਾ ਪਾਸਾਦੰ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ। ਤਥੂਪਮਾਹੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਦਾਮਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ...ਪੇ॰...

''ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ।
ਕਦਰਿਯੋ ਪਾਪਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਅਨਾਦਰੋ॥

''ਸਮਣੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਾਪਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾਪਿ ਵਨਿਬ੍ਬਕੇ।
ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰੋਸਕੋ॥

''ਦਦਮਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਯਾਚਮਾਨਾਨ ਭੋਜਨੰ।
ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਮੀਯਮਾਨੋ ਜਨਾਧਿਪ।
ਉਪੇਤਿ ਨਿਰਯੰ ਘੋਰੰ, ਤਮੋਤਮਪਰਾਯਨੋ॥

''ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।
ਦਦਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਬ੍ਯਗ੍ਗਮਨਸੋ ਨਰੋ॥

''ਸਮਣੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਾਪਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾਪਿ ਵਨਿਬ੍ਬਕੇ।
ਉਟ੍ਠਾਯ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

''ਦਦਮਾਨੰ ਨ ਵਾਰੇਤਿ [ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਿ (ਸੀ॰)], ਯਾਚਮਾਨਾਨ ਭੋਜਨੰ।
ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਮੀਯਮਾਨੋ ਜਨਾਧਿਪ।

ਉਪੇਤਿ ਤਿਦਿਵਂ ਠਾਨਂ, ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ॥

‘‘ਅਡ੍ਢੋ ਚੇ [ਅਡ੍ਢੋ ਵੇ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ।
ਕਦਰਿਯੋ ਪਾਪਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਅਨਾਦਰੋ॥

‘‘ਸਮਣੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਾਪਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾਪਿ ਵਨਿਬ੍ਬਕੇ।
ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰੋਸਕੋ॥

‘‘ਦਦਮਾਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਯਾਚਮਾਨਾਨ ਭੋਜਨਂ।
ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਮੀਯਮਾਨੋ ਜਨਾਧਿਪ।
ਉਪੇਤਿ ਨਿਰਯਂ ਘੋਰਂ, ਜੋਤਿਤਮਪਰਾਯਨੋ॥

‘‘ਅਡ੍ਢੋ ਚੇ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।
ਦਦਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਬ੍ਯਗ੍ਗਮਨਸੋ ਨਰੋ॥

‘‘ਸਮਣੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਾਪਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾਪਿ ਵਨਿਬ੍ਬਕੇ।
ਉਟ੍ਠਾਯ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਦਦਮਾਨਂ ਨ ਵਾਰੇਤਿ, ਯਾਚਮਾਨਾਨ ਭੋਜਨਂ।
ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਾਜ, ਮੀਯਮਾਨੋ ਜਨਾਧਿਪ।
ਉਪੇਤਿ ਤਿਦਿਵਂ ਠਾਨਂ, ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ’’ਤਿ॥

੨. ਅਯ੍ਯਿਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਸੇਨਦਿਂ ਕੋਸਲਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਹਨ੍ਦ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਚ੍ਛਸਿ ਦਿਵਾਦਿਵਸ੍ਸਾ’’ਤਿ?

‘‘ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ ਜਿਣ੍ਣਾ ਵੁਡ੍ਢਾ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾ ਅਦ੍ਧਗਤਾ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੀਸਵਸ੍ਸਸਤਿਕਾ ਜਾਤਿਯਾ। ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਯਾ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪਾ। ਹਤ੍ਥਿਰਤਨੇਨ ਚੇਪਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਮ੍ਪਾਹਂ ਦਦੇਯ੍ਯਂ – ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ। ਅਸ੍ਸਰਤਨੇਨ ਚੇਪਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ, ਅਸ੍ਸਰਤਨਮ੍ਪਾਹਂ ਦਦੇਯ੍ਯਂ – ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ। ਗਾਮਵਰੇਨ ਚੇਪਾਹਂ ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ, ਗਾਮਵਰਮ੍ਪਾਹਂ ਦਦੇਯ੍ਯਂ – ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ। ਜਨਪਦਪਦੇਸੇਨ [ਜਨਪਦੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚੇਪਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ, ਜਨਪਦਪਦੇਸਮ੍ਪਾਹਂ ਦਦੇਯ੍ਯਂ – ‘ਮਾ ਮੇ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀ’ਤਿ। ‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਮਰਣਂ ਅਨਤੀਤਾ’ਤਿ। ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵਸੁਭਾਸਿਤਮਿਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ – ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਮਰਣਂ ਅਨਤੀਤਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਮਰਣਂ ਅਨਤੀਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਭਾਜਨਾਨਿ ਆਮਕਾਨਿ ਚੇਵ ਪਕ੍ਕਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਭੇਦਨਧਮ੍ਮਾਨਿ

ਭੇਦਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਭੇਦਨਂ ਅਨਤੀਤਾਨਿ; ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਮਰਣਂ ਅਨਤੀਤਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵ਼ੋਚ...ਪੇ॰...

''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਜੀਵ਼ਿਤਂ।
ਯਥਾਕਮ੍ਮਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਫਲੂਪਗਾ।
ਨਿਰਯਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾ ਚ ਸੁਗ੍ਗਤਿਂ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਨਿਚਯਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਪਰਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੩. ਲੋਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੪. ਸਾਵ਼ਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵ਼ਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ਼ੋਚ – ''ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ? ''ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯ। ਦੋਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯ। ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵ਼ੋਚ...ਪੇ॰...

''ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਾਪਚੇਤਸਂ।
ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰਂਵ਼ ਸਮ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਇਸ੍ਸਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੫. ਸਾਵ਼ਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਭਗਵ਼ਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ਼ੋਚ – ''ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤੀ''ਤਿ। ''ਕਤ੍ਥ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਞ੍ਞਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਤ੍ਥ ਦਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਨੇਤਂ ਕਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ? ਸੀਲਵ਼ਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਨੋ ਤਥਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ। ਤੇਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਞ੍ਞੇਵ਼ੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਯਥਾ, ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ [ਸਮੂਪਬ੍ਬੂਲ੍ਹੋ (ਸੀ॰), ਸਮੁਪਬ੍ਬੁਲ੍ਹੋ (ਪੀ॰)]। ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਅਕਤਹਤ੍ਥੋ ਅਕਤਯੋਗ੍ਗੋ ਅਕਤੂਪਾਸਨੋ ਭੀਰੁ ਛਮ੍ਭੀ ਉਤ੍ਰਾਸੀ ਪਲਾਯੀ। ਭਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਤੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ? ''ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਰੇਯ੍ਯਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਨ ਚ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ। ''ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਮਾਰੋ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ...ਪੇ॰... ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵ਼ੇਸ੍ਸਕੁਮਾਰੋ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ...ਪੇ॰... ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੁਦ੍ਦਕੁਮਾਰੋ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ...ਪੇ॰... ਨ ਚ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ। ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਕਤਯੋਗ੍ਗੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਅਭੀਰੁ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ। ਭਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਤੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ? ''ਭਰੇਯ੍ਯਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਮੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ। ''ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਮਾਰੋ...ਪੇ॰...

ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਵੇਸ੍ਸਕੁਮਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਥ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੁਦ੍ਦਕੁਮਾਰੋ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਕਤਯੋਗ੍ਗੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਅਭੀਰੁ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ। ਭਰੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਤੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ? ''ਭਰੇਯ੍ਯਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਮੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ''ਤਿ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਪਿ [ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)] ਕੁਲਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਹੋਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਪਹੀਨੰ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹੀਨੰ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ –

''ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੰ [ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਬਲਵੀਰਿਯਞ੍ਚ [ਬਲਵਿਰਿਯਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)], ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਜ੍ਜੇਥ ਮਾਣਵੇ।
ਤੰ ਯੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋ ਭਰੇ ਰਾਜਾ, ਨਾਸੂਰੰ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ॥

''ਤਥੇਵ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੰ, ਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿੰ ਮੇਧਾਵਿੰ, ਹੀਨਜਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਪੂਜਯੇ॥

''ਕਾਰਯੇ ਅਸ੍ਸਮੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ।
ਪਪਞ੍ਚ ਵਿਵਨੇ ਕਯਿਰਾ, ਦੁਗ੍ਗੇ ਸਙ੍ਕਮਨਾਨਿ ਚ॥

''ਅਨ੍ਨੰ ਪਾਨੰ ਖਾਦਨੀਯੰ, ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ।
ਦਦੇਯ੍ਯ ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ॥

''ਯਥਾ ਹਿ ਮੇਘੋ ਥਨਯੰ, ਵਿਜ੍ਜੁਮਾਲੀ ਸਤਕ੍ਕਕੁ।
ਥਲੰ ਨਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੂਰੇਤਿ, ਅਭਿਵਸ੍ਸੰ ਵਸੁਨ੍ਧਰੰ॥

''ਤਥੇਵ ਸਦ੍ਧੋ ਸੁਤਵਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਚ੍ਚ ਭੋਜਨੰ।
ਵਨਿਬ੍ਬਕੇ ਤਪ੍ਪਯਤਿ, ਅਨ੍ਨਪਾਨੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

''ਆਮੋਦਮਾਨੋ ਪਕਿਰੇਤਿ, ਦੇਥ ਦੇਥਾਤਿ ਭਾਸਤਿ।
ਤੰ ਹਿਸ੍ਸ ਗਜ੍ਜਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਸ੍ਸੇਵ ਪਵਸ੍ਸਤੋ।
ਸਾ ਪੁਞ੍ਞਧਾਰਾ ਵਿਪੁਲਾ, ਦਾਤਾਰੰ ਅਭਿਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

੫. ਪਬ੍ਬਤੂਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੧੩੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਰਾਜਾਨੰ ਪਸੇਨਦਿੰ ਕੋਸਲੰ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਹਨ੍ਦ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਗਚ੍ਛਸਿ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞੰ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਦਮਤ੍ਤਾਨੰ

ਕਾਮਗੇਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਥਵਿਮਣ੍ਡਲਂ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਰਾਜਕਰਣੀਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਏਤਰਹਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਤੇ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। ਸੋ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਯਗ੍ਘੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਅਹਂ ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ। ਤਤ੍ਥਦ੍ਦਸਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਬ੍ਭਸਮਂ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣੇ ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰਣੀਯਂ, ਤਂ ਕਰੋਹੀ'ਤਿ। ਅਥ ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ...ਪੇ॰... ਅਥ ਤਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ...ਪੇ॰... ਅਥ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। ਸੋ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਯਗ੍ਘੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਅਹਂ ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ। ਤਤ੍ਥਦ੍ਦਸਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਬ੍ਭਸਮਂ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣੇ ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਂ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਰਣੀਯਂ ਤਂ ਕਰੋਹੀ'ਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਮਹਤਿ ਮਹਬ੍ਭਯੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਾਰੁਣੇ ਮਨੁਸ੍ਸਕ੍ਖਯੇ [ਮਨੁਸ੍ਸਕਾਯੇ (ਕ॰)] ਦੁਲ੍ਲਭੇ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ?

''ਏਵਰੂਪੇ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਤਿ ਮਹਬ੍ਭਯੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਾਰੁਣੇ ਮਨੁਸ੍ਸਕ੍ਖਯੇ ਦੁਲ੍ਲਭੇ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ?

''ਆਰੋਚੇਮਿ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਿਵੇਦੇਮਿ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਧਿਵਤ੍ਤਤਿ ਖੋ ਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਾਮਰਣਂ। ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਜਰਾਮਰਣੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਰਾਮਰਣੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ? ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਮਦਮਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਮਗੇਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਥਵਿਮਣ੍ਡਲਂ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸਯੋ ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ। ਯਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਞ੍ਞਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਯੁਦ੍ਧਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਰਥਯੁਦ੍ਧਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ...ਪੇ॰... ਪਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਧਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਤੇਸਮ੍ਪਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਪਤ੍ਤਿਯੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸਯੋ ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ। ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰਾਜਕੁਲੇ ਮਨ੍ਤਿਨੋ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਪਹੋਨ੍ਤਿ [ਯੇਸਂ ਹੋਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਆਗਤੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਭੇਦਯਿਤੁਂ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨ੍ਤਯੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸਯੋ ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰਾਜਕੁਲੇ ਪਹੂਤਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਂ ਭੂਮਿਗਤਞ੍ਚੇਵ ਵੇਹਾਸਟ੍ਠਞ੍ਚ, ਯੇਨ ਮਯਂ ਪਹੋਮ ਆਗਤੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਧਨੇਨ ਉਪਲਾਪੇਤੁਂ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਨਯੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸਯੋ ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ। ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਰਾਮਰਣੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ?

''ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਵਮੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ! ਅਧਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ ਕਿਮਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ? ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ –

''ਯਥਾਪਿ ਸੇਲਾ ਵਿਪੁਲਾ, ਨਭਂ ਆਹਚ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤਾ।
ਸਮਨ੍ਤਾਨੁਪਰਿਯਾਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਨਿਪ੍ਪੋਥੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ॥

''ਏਵਂ ਜਰਾ ਚ ਮਚ੍ਚੁ ਚ, ਅਧਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨੇ [ਪਾਣਿਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]।
ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵੇਸ੍ਸੇ, ਸੁਦ੍ਦੇ ਚਣ੍ਡਾਲਪੁਕ੍ਕੁਸੇ।
ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ [ਨ ਕਞ੍ਚਿ (?)] ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਵਾਭਿਮਦ੍ਦਤਿ॥

‘‘ਨ ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੀਨੰ ਭੂਮਿ, ਨ ਰਥਾਨੰ ਨ ਪੱਤਿਯਾ।
ਨ ਚਾਪਿ ਮਨ੍ਤਯੁਦ੍ਧੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਜੇਤੁੰ ਧਨੇਨ ੧ਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸੰ ਅਤ੍ਥਮੱਤਨੋ।
ਬੁਦ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਙ੍ਘੇ ਚ, ਧੀਰੋ ਸਦ੍ਧੰ ਨਿ੧ੇਸਯੇ॥

‘‘ਯੋ ਧਮ੍ਮੰ ਚਰਿ [ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਕਾਯੇਨ, ੧ਾਚਾਯ ਉਦ ਚੇਤਸਾ।
ਇਧੇ੧ ਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਪੇਚ੍ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਪਮੋਦਤੀ’’ਤਿ॥

ਤਤਿਯੋ ੧ਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁੱਦਾਨੰ –

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਲੋਕੋ, ਇਸ੍ਸਤ੍ਤੰ [ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਪਬ੍ਬਤੂਪਮਾ।
ਦੇਸਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੇਨ, ਇਮੰ ਕੋਸਲਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ॥

ਕੋਸਲਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮੱਤੰ।

੪. ਮਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਤਪੋਕਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਤਮ੍ਹਿ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ। ਸਾਧੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਤਮ੍ਹਿ ਤਾਯ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ। ਸਾਧੁ ਵਤਮ੍ਹਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਬੋਧਿਂ ਸਮਜ੍ਝਗ''ਨ੍ਤਿ [ਸਾਧੁ ਠਿਤੋ ਸਤੋ ਬੋਧਿਂ ਸਮਜ੍ਝੇਗਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸਾਧੁ ਵਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਬੋਧਿਸਮਜ੍ਝਗੂਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤਪੋਕਮ੍ਮਾ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਯੇਨ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵਾ।
ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਮਞ੍ਞਸਿ ਸੁਦ੍ਧੋ, ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਾ ਅਪਰਦ੍ਧੋ'' [ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਮਪਰਦ੍ਧੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਮਰਂ ਤਪਂ [ਅਪਰਂ ਤਪਂ (ਕ॰)]।
ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਾਵਹਂ ਹੋਤਿ, ਫਿਯਾਰਿਤ੍ਤਂਵ ਧਮ੍ਮਨਿ [ਵਮ੍ਮਨਿ (ਸੀ॰), ਧਮ੍ਮਨਿਂ (ਪੀ॰), ਜਮ੍ਮਨਿਂ (ਕ॰) ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਤੇ ਧਨ੍ਵਨਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਦਿਸੋ ਮਰੁਵਾਚਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾਤਿਪਦਂ]॥

''ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ, ਮਗ੍ਗਂ ਬੋਧਾਯ ਭਾਵਯਂ।
ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮਿ ਪਰਮਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਹਤ੍ਥਿਰਾਜਵਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕਂ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਰਾਜਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਾਅਰਿਟ੍ਠਕੋ ਮਣਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਸੀਸਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸੁਦ੍ਧਂ ਰੂਪਿਯਂ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਤੀ ਨਙ੍ਗਲੀਸਾ [ਨਙ੍ਗਲਸੀਸਾ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਏਵਮਸ੍ਸ ਸੋਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਸਂਸਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਭਾਸੁਭਂ।
ਅਲਂ ਤੇ ਤੇਨ ਪਾਪਿਮ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੩. ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕਂ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ, ਭਗਵਤੋ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਉਪਦਂਸੇਤਿ, ਸੁਭਾ ਚੇਵ ਅਸੁਭਾ ਚ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਸਂਸਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਭਾਸੁਭਂ।
ਅਲਂ ਤੇ ਤੇਨ ਪਾਪਿਮ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕ॥

‘‘ਯੇ ਚ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ, ਮਨਸਾ ਚ ਸੁਸਂਵੁਤਾ।
ਨ ਤੇ ਮਾਰਵਸਾਨੁਗਾ, ਨ ਤੇ ਮਾਰਸ੍ਸ ਬਦ੍ਧਗੂ’’ [ਬਦ੍ਧਭੂ (ਕ॰), ਪਚ੍ਚਗੂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੪. ਪਠਮਮਾਰਪਾਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੪੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ। ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਥ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਥਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਬਦ੍ਧੋਸਿ ਮਾਰਪਾਸੇਨ, ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ।
ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧੋਸਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਮੁਤ੍ਤਾਹਂ [ਮੁਤ੍ਤੋਹਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਮਾਰਪਾਸੇਨ, ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ।
ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੫. ਦੁਤਿਯਮਾਰਪਾਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੪੧. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਮੁਤ੍ਤਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ। ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ। ਚਰਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਾਰਿਕੰ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਮਾ ਏਕੇਨ ਦ੍ਵੇ ਅਗਮਿਤ੍ਥ। ਦੇਸੇਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਥ। ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ, ਅਸ੍ਸਵਨਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ। ਅਹਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਉਰੁਵੇਲਾ ਸੇਨਾਨਿਗਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਬਦ੍ਧੋਸਿ ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ, ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ।
ਮਹਾਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧੋਸਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

''ਮੁਤ੍ਤਾਹੰ ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ, ਯੇ ਦਿਬ੍ਬਾ ਯੇ ਚ ਮਾਨੁਸਾ।
ਮਹਾਬਨ੍ਧਨਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੬. ਸਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕੰ ਫੁਸਾਯਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਭਯੰ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਲੋਮਹੰਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਪ੍ਪਰਾਜਵਣ੍ਣੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਤੀ ਏਕਰੁਕ੍ਖਿਕਾ ਨਾਵਾ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਕਿਲ੍ਞ੍ਜੰ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਫਣੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਤੀ ਕੋਸਲਿਕਾ ਕੰਸਪਾਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਦੇਵੇ ਗਲ਼ਗਲ਼ਾਯਨ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁਲ੍ਲਤਾ ਨਿਚ੍ਛਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਮੁਖਤੋ ਜਿਵ੍ਹਾ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਾਰਗਗ੍ਗਰਿਯਾ ਧਮਮਾਨਾਯ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯੰ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਯੋ ਸੁਞ੍ਞਗੇਹਾਨਿ ਸੇਵਤਿ,
ਸੇਯ੍ਯੋ ਸੋ ਮੁਨਿ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਤੋ।
ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜ ਚਰੇਯ੍ਯ ਤਤ੍ਥ ਸੋ,
ਪਤਿਰੂਪਞ੍ਹਿ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਤੰ॥

''ਚਰਕਾ ਬਹੂ ਭੇਰਵਾ ਬਹੂ,
ਅਥੋ ਡੰਸਸਰੀਸਪਾ [ਡੰਸ ਸਿਰਿੰਸਪਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਬਹੂ।
ਲੋਮਮ੍ਪਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਇਞ੍ਜਯੇ,
ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਮਹਾਮੁਨਿ॥

''ਨਭੰ ਫਲੇਯ੍ਯ ਪਥਵੀ ਚਲੇਯ੍ਯ,

ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਾਣਾ ਉਦ ਸਨ੍ਤੁਸੇਯ੍ਯੁੰ।
ਸਲ੍ਲਮ੍ਪਿ ਚੇ ਉਰਸਿ ਪਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯੁੰ,
ਉਪਧੀਸੁ ਤਾਣੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੭. ਸੁਪਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੩. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬਹੁਦੇਵਰਤ੍ਤਿੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦੰ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਿੰ ਸੋਪ੍ਪਸਿ ਕਿੰ ਨੁ ਸੋਪ੍ਪਸਿ,
ਕਿਮਿਦੰ ਸੋਪ੍ਪਸਿ ਦੁਬ੍ਭਗੋ [ਦੁਬ੍ਭਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਦੁਬ੍ਭਯੋ (ਪੀ॰)] ਵਿਯ।
ਸੁਞ੍ਞਮਗਾਰਨ੍ਤਿ ਸੋਪ੍ਪਸਿ,
ਕਿਮਿਦੰ ਸੋਪ੍ਪਸਿ ਸੂਰਿਯੇ ਉਗ੍ਗਤੇ''ਤਿ॥

''ਯਸ੍ਸ ਜਾਲਿਨੀ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ,
ਤਣ੍ਹਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਨੇਤਵੇ।
ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ,
ਸੋਪ੍ਪਤਿ ਕਿੰ ਤਵੇਤ੍ਥ ਮਾਰਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੮. ਨਨ੍ਦਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੪. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮਾ, ਗੋਮਾ ਗੋਭਿ ਤਥੇਵ ਨਨ੍ਦਤਿ।
ਉਪਧੀਹਿ ਨਰਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦਨਾ, ਨ ਹਿ ਸੋ ਨਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਨਿਰੂਪਧੀ''ਤਿ॥

''ਸੋਚਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮਾ, ਗੋਮਾ ਗੋਭਿ ਤਥੇਵ ਸੋਚਤਿ।
ਉਪਧੀਹਿ ਨਰਸ੍ਸ ਸੋਚਨਾ, ਨ ਹਿ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਯੋ ਨਿਰੂਪਧੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੯. ਪਠਮਆਯੁਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੫. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਪ੍ਪਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਆਯੁ। ਗਮਨੀਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ, ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣੰ। ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਰੰ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਦੀਘਮਾਯੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਨ ਨੰ ਹੀਲ਼ੇ ਸੁਪੋਰਿਸੋ।
ਚਰੇਯ੍ਯ ਖੀਰਮਤ੍ਤੋਵ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਚ੍ਚੁਸ੍ਸ ਆਗਮੋ''ਤਿ॥

''ਅਪ੍ਪਮਾਯੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ, ਹੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਨੰ ਸੁਪੋਰਿਸੋ।
ਚਰੇਯ੍ਯਾਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋਵ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਚ੍ਚੁਸ੍ਸ ਨਾਗਮੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਆਯੁਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਪ੍ਪਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਆਯੁ। ਗਮਨੀਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ, ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣੰ। ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਰੰ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨਾਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਜੀਵਿਤੰ ਨੂਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਆਯੁ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਤਿ, ਮਚ੍ਚਾਨੰ ਨੇਮੀਵ ਰਥਕੁਬ੍ਬਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਜੀਵਿਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਆਯੁ ਖੀਯਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨੰ, ਕੁਨ੍ਨਦੀਨੰਵ ਓਦਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਤਪੋਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਾਗੋ ਚ, ਸੁਭੰ ਪਾਸੇਨ ਤੇ ਦੁਵੇ।
ਸਪ੍ਪੋ ਸੁਪਤਿ ਨਨ੍ਦਨੰ, ਆਯੁਨਾ ਅਪਰੇ ਦੁਵੇਤਿ॥

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਾਸਾਣਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੭. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕੰ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਭਯੰ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਲੋਮਹੰਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਪਾਸਾਣੇ ਪਦਾਲੇਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯੰ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਸਚੇਪਿ ਕੇਵਲੰ ਸਬ੍ਬੰ, ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਚਲੇਸ੍ਸਸਿ [ਗਲ਼ੇਯ੍ਯਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਚਲੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਕ॰)]।
ਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਇਞ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਕਿਨ੍ਨੁਸੀਹਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੮. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯੰ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਿਨ੍ਨੁ ਸੀਹੋਵ ਨਦਸਿ, ਪਰਿਸਾਯੰ ਵਿਸਾਰਦੋ।
ਪਟਿਮਲ੍ਲੋ ਹਿ ਤੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਨੁ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ॥

''ਨਦਨ੍ਤਿ ਵੇ ਮਹਾਵੀਰਾ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਵਿਸਾਰਦਾ।
ਤਥਾਗਤਾ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਿਣ੍ਣਾ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੩. ਸਕਲਿਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਮਦ੍ਦਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੋ ਸਕਲਿਕਾਯ ਖਤੋ ਹੋਤਿ, ਭੁਸਾ ਸੁਦੰ ਭਗਵਤੋ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਰੀਰਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਅਸਾਤਾ ਅਮਨਾਪਾ। ਤਾ ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ ਅਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦੰ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਮਨ੍ਦਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਸੇਸਿ ਉਦਾਹੁ ਕਾਵੇਯਜਮਤ੍ਤੋ,
ਅਤ੍ਥਾ ਨੁ ਤੇ ਸਮ੍ਪਚੁਰਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ।
ਏਕੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਸਯਨਾਸਨਮ੍ਹਿ,
ਨਿਦ੍ਦਾਮੁਖੋ ਕਿਮਿਦਂ ਸੋਪ੍ਪਸੇ ਵਾ''ਤਿ॥

''ਨ ਮਨ੍ਦਿਯਾ ਸਯਾਮਿ ਨਾਪਿ ਕਾਵੇਯਜਮਤ੍ਤੋ,
ਅਤ੍ਥਂ ਸਮੇਚ੍ਚਾਹਮਪੇਤਸੋਕੋ।
ਏਕੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਸਯਨਾਸਨਮ੍ਹਿ,
ਸਯਾਮਹਂ ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ॥

''ਯੇਸਮ੍ਪਿ ਸਲ੍ਲਂ ਉਰਸਿ ਪਵਿਟ੍ਠਂ,
ਮੁਹੁਂ ਮੁਹੁਂ ਹਦਯਂ ਵੇਧਮਾਨਂ।
ਤੇਪੀਧ ਸੋਪ੍ਪਂ ਲਭਰੇ ਸਸਲ੍ਲਾ,
ਤਸ੍ਮਾ ਅਹਂ ਨ ਸੁਪੇ ਵੀਤਸਲ੍ਲੋ॥

''ਜਗ੍ਗਂ ਨ ਸਙ੍ਕੇ ਨਪਿ ਭੇਮਿ ਸੋਤ੍ਤੁਂ,
ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਨਾਨੁਤਪਨ੍ਤਿ ਮਾਮਂ।
ਹਾਨਿਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ,
ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਪੇ ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੪. ਪਤਿਰੂਪਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਏਕਸਾਲਾਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਮਹਤਿਯਾ ਗਿਹਿਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਹਤਿਯਾ ਗਿਹਿਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯਜਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨੇਤਂ ਤਵ ਪਤਿਰੂਪਂ, ਯਦਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਸਿ।
ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧੇਸੁ, ਮਾ ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਥੋ ਤਦਾਚਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਦਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਤਿ।
ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧੇਹਿ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੫. ਮਾਨਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਪਾਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਰਤਿ ਮਾਨਸੋ।
ਤੇਨ ਤਂ ਬਾਧਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਰਸਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ ਮਨੋਰਮਾ।
ਏਤ੍ਥ ਮੇ ਵਿਗਤੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਨਿਹਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਨ੍ਤਕਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੬. ਪਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ [ਸਮਾਦਾਪੇਤਿ (?)] ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ [ਅਟ੍ਠਿਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ [ਸਬ੍ਬਚੇਤਸੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ (ਕ॰)] ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯਾ’’ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਪਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਬਲੀਬਦ੍ਦਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤੇ ਪਤ੍ਤਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਪਤ੍ਤੇ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ। ਮਾਰੋ ਏਸੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯ ਆਗਤੋ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਰੂਪਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਤਂ।
ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ ਨੇਤਂ ਮੇ, ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ॥

‘‘ਏਵਂ ਵਿਰਤ੍ਤਂ ਖੇਮਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਾਤਿਗਂ।
ਅਨ੍ਵੇਸਂ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ਮਾਰਸੇਨਾਪਿ ਨਾਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੭. ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੩. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਛਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯੰ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਛਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਪ੍ਪਹੰਸੇਤਿ । ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਸਦ੍ਦਮਕਾਸਿ, ਅਪਿਸ੍ਸੁਦੰ ਪਥਵੀ ਮਞ੍ਞੇ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤਿ [ਉਦ੍ਰੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ) ਉ + ਦਰ + ਯ + ਤਿ = ਉਦ੍ਰੀਯਤਿ]। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਸਾ ਪਥਵੀ ਮਞ੍ਞੇ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤੀ''ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨੇਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਥਵੀ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤਿ। ਮਾਰੋ ਏਸੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯ ਆਗਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯੰ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਰਸਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਫਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਕੇਵਲਾ।
ਏਤੰ ਲੋਕਾਮਿਸੰ ਘੋਰੰ, ਏਤ੍ਥ ਲੋਕੋ ਵਿਮੁਚ੍ਛਿਤੋ॥

''ਏਤਞ੍ਚ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਮਾਰਧੇਯ੍ਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਆਦਿਚ੍ਚੋਵ ਵਿਰੋਚਤੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੮. ਪਿਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤੰ

੧੫੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸਾਲਾਯੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਞ੍ਚਸਾਲਾਯੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੇ ਕੁਮਾਰਿਕਾਨੰ ਪਾਹੁਨਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਸਾਲੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਞ੍ਚਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਮਾਰੇਨ ਪਾਪਿਮਤਾ ਅਨ੍ਵਾਵਿਟ੍ਠਾ ਭਵਨ੍ਤਿ – ਮਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਪਿਣ੍ਡਮਲਤ੍ਥਾਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯਥਾਧੋਤੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸਾਲੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ ਤਥਾਧੋਤੇਨ [ਯਥਾਧੋਤੇਨ (?)] ਪਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਪਿ ਤ੍ਵੰ, ਸਮਣ, ਪਿਣ੍ਡਮਲਤ੍ਥਾ''ਤਿ? ''ਤਥਾ ਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਪਾਪਿਮ, ਅਕਾਸਿ ਯਥਾਹੰ ਪਿਣ੍ਡੰ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਸਾਲੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤੁ। ਤਥਾਹੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਪਿਣ੍ਡੰ ਲਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ।

''ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਿ ਮਾਰੋ, ਆਸਜ੍ਜ ਨੰ ਤਥਾਗਤੰ।
ਕਿੰ ਨੁ ਮਞ੍ਞਸਿ ਪਾਪਿਮ, ਨ ਮੇ ਪਾਪੰ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ॥

''ਸੁਸੁਖੰ ਵਤ ਜੀਵਾਮ, ਯੇਸੰ ਨੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।
ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਯਥਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੯. ਕਸ੍ਸਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ । ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ...ਪੇ॰... ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਕਸ੍ਸਕਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਙ੍ਗਲਂ ਖਨ੍ਧੇ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੀਘਪਾਚਨਯਟ੍ਠਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹਟਹਟਕੇਸੋ ਸਾਣਸਾਟਿਨਿਵਤ੍ਥੋ ਕਦ੍ਦਮਮਕ੍ਖਿਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਪਿ, ਸਮਣ, ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਅਦ੍ਦਸਾ''ਤਿ? ''ਕਿਂ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਤੇ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇਹੀ''ਤਿ? ''ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਚਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਰੂਪਾ, ਮਮ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਕੁਹਿਂ ਮੇ, ਸਮਣ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੋਕ੍ਖਸਿ? ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਸੋਤਂ, ਮਮ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਘਾਨਂ, ਮਮ ਗਨ੍ਧਾ; ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਜਿਵ੍ਹਾ, ਮਮ ਰਸਾ; ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਕਾਯੋ, ਮਮ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ; ਮਮੇਵ, ਸਮਣ, ਮਨੋ, ਮਮ ਧਮ੍ਮਾ, ਮਮ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਕੁਹਿਂ ਮੇ, ਸਮਣ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ?

''ਤਵੇਵ , ਪਾਪਿਮ, ਚਕ੍ਖੁ, ਤਵ ਰੂਪਾ, ਤਵ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਚਕ੍ਖੁ, ਨਤ੍ਥਿ ਰੂਪਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ, ਅਗਤਿ ਤਵ ਤਤ੍ਥ, ਪਾਪਿਮ। ਤਵੇਵ, ਪਾਪਿਮ , ਸੋਤਂ, ਤਵ ਸਦ੍ਦਾ, ਤਵ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਦਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ, ਅਗਤਿ ਤਵ ਤਤ੍ਥ, ਪਾਪਿਮ। ਤਵੇਵ , ਪਾਪਿਮ, ਘਾਨਂ, ਤਵ ਗਨ੍ਧਾ, ਤਵ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਘਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਗਨ੍ਧਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ, ਅਗਤਿ ਤਵ ਤਤ੍ਥ, ਪਾਪਿਮ। ਤਵੇਵ, ਪਾਪਿਮ, ਜਿਵ੍ਹਾ, ਤਵ ਰਸਾ, ਤਵ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਤਵੇਵ, ਪਾਪਿਮ, ਕਾਯੋ, ਤਵ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤਵ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਤਵੇਵ, ਪਾਪਿਮ, ਮਨੋ, ਤਵ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਵ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਨੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਤਨਂ, ਅਗਤਿ ਤਵ ਤਤ੍ਥ, ਪਾਪਿਮਾ''ਤਿ।

''ਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਮਮ ਯਿਦਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ਮਮਨ੍ਤਿ ਚ।
ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਤੇ ਮਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

''ਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਤਂ ਮਯ੍ਹਂ, ਯੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਤੇ ਅਹਂ।
ਏਵਂ ਪਾਪਿਮ ਜਾਨਾਹਿ, ਨ ਮੇ ਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਦਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੧੦. ਰਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੬. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਦੇਸੇ [ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇ (ਸੀ॰)] ਅਰਞ੍ਞਕੁਟਿਕਾਯਂ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤੁਂ ਅਹਨਂ ਅਘਾਤਯਂ ਅਜਿਨਂ ਅਜਾਪਯਂ ਅਸੋਚਂ ਅਸੋਚਾਪਯਂ ਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਾਰੇਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਰਜ੍ਜੰ, ਕਾਰੇਤੁ, ਸੁਗਤੋ, ਰਜ੍ਜੰ ਅਹਨੰ ਅਘਾਤਯੰ ਅਜਿਨੰ ਅਜਾਪਯੰ ਅਸੋਚੰ ਅਸੋਚਾਪਯੰ ਧਮ੍ਮੇਨਾ''ਤਿ। ''ਕਿੰ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵੰ, ਪਾਪਿਮ, ਪਸ੍ਸਸਿ ਯੰ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਏਵੰ ਵਦੇਸਿ – 'ਕਾਰੇਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਰਜ੍ਜੰ, ਕਾਰੇਤੁ ਸੁਗਤੋ , ਰਜ੍ਜੰ ਅਹਨੰ ਅਘਾਤਯੰ ਅਜਿਨੰ ਅਜਾਪਯੰ ਅਸੋਚੰ ਅਸੋਚਾਪਯੰ ਧਮ੍ਮੇਨਾ'''ਤਿ? ''ਭਗਵਤਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤੰ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜੰ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ [ਸੁਵਣ੍ਣਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸਾਤਿ (ਪੀ॰)]।

''ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਜਾਤਰੂਪਸ੍ਸ ਕੇਵਲੋ।
ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਵ ਨਾਲਮੇਕਸ੍ਸ, ਇਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ ਸਮਞ੍ਚਰੇ॥

''ਯੋ ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ,
ਕਾਮੇਸੁ ਸੋ ਜਨ੍ਤੁ ਕਥੰ ਨਮੇਯ੍ਯ।
ਉਪਧਿੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ,
ਤਸ੍ਸੇਵ ਜਨ੍ਤੁ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਦੁਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਪਾਸਾਣੋ ਸੀਹੋ ਸਕਲਿਕੰ [ਸਕ੍ਖਲਿਕੰ (ਕ॰)], ਪਤਿਰੂਪਞ੍ਚ ਮਾਨਸੰ।
ਪਤ੍ਤੰ ਆਯਤਨੰ ਪਿਣ੍ਡੰ, ਕਸ੍ਸਕੰ ਰਜ੍ਜੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਮ੍ਬਹੁਲਸੁਤ੍ਤੰ

੧੫੭. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸਿਲਾਵਤਿਯੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਣ੍ਣੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਜਟਣ੍ਡੁਵੇਨ ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਨਿਵਤ੍ਥੋ ਜਿਣ੍ਣੋ ਗੋਪਾਨਸਿਵਙ੍ਕੋ ਘੁਰੁਘੁਰੁਪਸ੍ਸਾਸੀ ਉਦੁਮ੍ਬਰਦਣ੍ਡੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਦਹਰਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸੁਸੂ ਕਾਲ਼ਕੇਸਾ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਅਨਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਾਵਿਨੋ ਕਾਮੇਸੁ। ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁ ਭਵਨ੍ਤੋ ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ। ਮਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ। ''ਨ ਖੋ ਮਯੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵਾਮ। ਕਾਲਿਕਞ੍ਚ ਖੋ ਮਯੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਅਨੁਧਾਵਾਮ। ਕਾਲਿਕਾ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਸੀਸੰ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹੰ ਨਿਲ੍ਲਾਲੇਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਸਾਖੰ ਨਲਾਟੇ ਨਲਾਟਿਕੰ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਇਧ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਜਟਣ੍ਡੁਵੇਨ ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਨਿਵਤ੍ਥੋ ਜਿਣ੍ਣੋ ਗੋਪਾਨਸਿਵਙ੍ਕੋ ਘੁਰੁਘੁਰੁਪਸ੍ਸਾਸੀ ਉਦੁਮ੍ਬਰਦਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਮਯਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹੇ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਦਹਰਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸੁਸੂ ਕਾਲ਼ਕੇਸਾ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਅਨਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਾਵਿਨੋ ਕਾਮੇਸੁ। ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁ ਭਵਨ੍ਤੋ ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ। ਮਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਏਤਦਵੋਚੁਮ੍ਹ – 'ਨ ਖੋ ਮਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵਾਮ। ਕਾਲਿਕਞ੍ਚ ਖੋ ਮਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਅਨੁਧਾਵਾਮ। ਕਾਲਿਕਾ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ'ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਸਂ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਂ ਨਿਲ੍ਲਾਲੇਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਸਾਖਂ ਨਲਾਟੇ ਨਲਾਟਿਕਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ''ਤਿ।

''ਨੇਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਮਾਰੋ ਏਸੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯ ਆਗਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

> ''ਯੋ ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ,
> ਕਾਮੇਸੁ ਸੋ ਜਨ੍ਤੁ ਕਥਂ ਨਮੇਯ੍ਯ।
> ਉਪਧਿਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਲੋਕੇ,
> ਤਸ੍ਸੇਵ ਜਨ੍ਤੁ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ॥

੨. ਸਮਿਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤਂ

੧੫੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸਿਲਾਵਤਿਯਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯ੍ਵਾਹਂ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਸਦ੍ਦਮਕਾਸਿ, ਅਪਿਸ੍ਸੁਦਂ ਪਥਵੀ ਮਞ੍ਞੇ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯ੍ਵਾਹਂ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਾਭਯਭੇਰਵਸਦ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਪਿਸ੍ਸੁਦਂ ਪਥਵੀ ਮਞ੍ਞੇ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤੀ''ਤਿ।

''ਨੇਸਾ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਪਥਵੀ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤਿ। ਮਾਰੋ ਏਸੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਿਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਯ ਆਗਤੋ। ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਂ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਹੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ

ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਅਪਿਸ੍ਸੁਦੰ ਪਥਵੀ ਮਞ੍ਞੇ ਉਨ੍ਦ੍ਰੀਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਸਦ੍ਧਾਯਾਹੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ।
ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਮੇ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੁਸਮਾਹਿਤੰ।
ਕਾਮੰ ਕਰਸ੍ਸੁ ਰੂਪਾਨਿ, ਨੇਵ ਮੰ ਬ੍ਯਾਧਯਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮੰ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੩. ਗੋਧਿਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੫੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੇ ਵਿਹਰਤਿ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾਯੰ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ ਸਾਮਯਿਕਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯਿ । ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ ਸਾਮਯਿਕਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਾਯਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ । ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿਹਾਯਿ। ਪਞ੍ਚਮਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ...ਪੇ॰... ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ। ਪਞ੍ਚਮਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਛਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ। ਛਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ ਸਾਮਯਿਕਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਸਤ੍ਤਮਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਮਯਿਕੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਫੁਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਗੋਧਿਕਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਯਾਵ ਛਟ੍ਠੰ ਖ੍ਵਾਹੰ ਸਾਮਯਿਕਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਸਤ੍ਥੰ ਆਹਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਗੋਧਿਕਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਮਹਾਵੀਰ ਮਹਾਪਞ੍ਞ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਯਸਸਾ ਜਲ।
ਸਬ੍ਬਵੇਰਭਯਾਤੀਤ, ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਾਮਿ ਚਕ੍ਖੁਮ॥

''ਸਾਵਕੋ ਤੇ ਮਹਾਵੀਰ, ਮਰਣੰ ਮਰਣਾਭਿਭੂ।
ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਚੇਤਯਤਿ, ਤੰ ਨਿਸੇਧ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰ॥

''ਕਥਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੁਯ੍ਹੰ, ਸਾਵਕੋ ਸਾਸਨੇ ਰਤੋ।
ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਕਾਲੰ ਕਯਿਰਾ ਜਨੇਸੁਤਾ''ਤਿ॥

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਗੋਧਿਕੇਨ ਸਤ੍ਥੰ ਆਹਰਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ''ਮਾਰੋ ਅਯੰ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਏਵਞ੍ਹਿ ਧੀਰਾ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਨਾਵਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤੰ।
ਸਮੂਲੰ ਤਣ੍ਹਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਗੋਧਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਯਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੰ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਯਤ੍ਥ ਗੋਧਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਥੰ ਆਹਰਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੇਨ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੰ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਗੋਧਿਕੰ ਦੂਰਤੋਵ ਮਞ੍ਚਕੇ ਵਿਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਸੇਮਾਨੰ [ਸੇਯ੍ਯਮਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਸੋਪ੍ਪਮਾਨੰ (ਕ॰)]। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਤਿਮਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਪੁਰਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਦ੍ਧੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧੋ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨੁਦਿਸੰ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤੰ ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਤਿਮਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਪੁਰਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਦ੍ਧੰ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧੋ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨੁਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਏਸੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਗੋਧਿਕਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨ੍ਵੇਸਤਿ – ‘ਕਤ੍ਥ ਗੋਧਿਕਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ’ਨ੍ਤਿ? ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਗੋਧਿਕੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਬੇਲੁਵਪਣ੍ਡੁਵੀਣੰ ਆਦਾਯ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਉਦ੍ਧੰ ਅਧੋ ਚ ਤਿਰਿਯੰ, ਦਿਸਾ ਅਨੁਦਿਸਾ ਸ੍ਵਹੰ।
ਅਨ੍ਵੇਸੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਗੋਧਿਕੋ ਸੋ ਕੁਹਿੰ ਗਤੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਯੋ [ਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਧੀਰੋ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਸਦਾ।
ਅਹੋਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੰ, ਜੀਵਿਤੰ ਅਨਿਕਾਮਯੰ॥

‘‘ਜੇਤ੍ਵਾਨ ਮਚ੍ਚੁਨੋ [ਭੇਤ੍ਵਾ ਨਮੁਚਿਨੋ (ਸੀ॰)] ਸੇਨੰ, ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵੰ।
ਸਮੂਲੰ ਤਣ੍ਹਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਗੋਧਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਸ੍ਸ ਸੋਕਪਰੇਤਸ੍ਸ, ਵੀਣਾ ਕਚ੍ਛਾ ਅਭਸ੍ਸਥ।
ਤਤੋ ਸੋ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਥਾ’’ਤਿ [ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਥਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ (ਕ॰)]॥

੪. ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨੁਬਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ

੧੬੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਓਤਾਰਾਪੇਕ੍ਖੋ ਓਤਾਰੰ ਅਲਭਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣੋ ਨੁ ਵਨਮ੍ਹਿ ਝਾਯਸਿ,
ਵਿਤ੍ਤੰ ਨੁ ਜੀਨੋ ਉਦ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ।
ਆਗੁੰ ਨੁ ਗਾਮਸ੍ਮਿਮਕਾਸਿ ਕਿਞ੍ਚਿ,

ਕਸ੍ਮਾ ਜਨੇਨ ਨ ਕਰੋਸਿ ਸਕ੍ਖਿਂ।
ਸਕ੍ਖੀ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੇਨਚਿ ਤੇ''ਤਿ॥

''ਸੋਕਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਪਲਿਖਾਯ ਸਬ੍ਬਂ,
ਅਨਾਗੁ ਝਾਯਾਮਿ ਅਸੋਚਮਾਨੋ।
ਛੇਤ੍ਵ਼ਾਨ ਸਬ੍ਬਂ ਭਵ਼ਲੋਭਜਪ੍ਪਂ,
ਅਨਾਸਵ਼ੋ ਝਾਯਾਮਿ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੂ''ਤਿ॥

''ਯਂ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ ਮਮ ਯਿਦਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ ਮਮਨ੍ਤਿ ਚ।
ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਤੇ ਮਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਮੇ ਸਮਣ ਮੋਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

''ਯਂ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ ਨ ਤਂ ਮਯ੍ਹਂ, ਯੇ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ ਨ ਤੇ ਅਹਂ।
ਏਵ਼ਂ ਪਾਪਿਮ ਜਾਨਾਹਿ, ਨ ਮੇ ਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਦਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

''ਸਚੇ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਂ, ਖੇਮਂ ਅਮਤਗਾਮਿਨਂ।
ਅਪੇਹਿ ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵ਼ਮੇਵ਼ੇਕੋ, ਕਿਮਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਸੀ''ਤਿ॥

''ਅਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਜਨਾ ਪਾਰਗਾਮਿਨੋ।
ਤੇਸਾਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਾਮਿ, ਯਂ ਸਚ੍ਚਂ ਤਂ ਨਿਰੂਪਧਿ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਅਵ਼ਿਦੂਰੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ। ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਕਕ੍ਕਟਕੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਕੁਮਾਰਕਾ ਵ਼ਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਵ਼ਾ ਤਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਵ਼ਾ ਨਿਗਮਾ ਵ਼ਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵ਼ਾ ਯੇਨ ਸਾ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤਂ ਕਕ੍ਕਟਕਂ ਉਦਕਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਥਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯੁਂ। ਯਂ ਯਦੇਵ਼ ਹਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਕ੍ਕਟਕੋ ਅਲ਼ਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਯ੍ਯ ਤਂ ਤਦੇਵ਼ ਤੇ ਕੁਮਾਰਕਾ ਵ਼ਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਵ਼ਾ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵ਼ਾ ਕਥਲਾਯ ਵ਼ਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯੁਂ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸਮ੍ਪਲਿਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵ਼ਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਕ੍ਕਟਕੋ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਲ਼ੇਹਿ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੇਹਿ ਸਮ੍ਭਗ੍ਗੇਹਿ ਸਮ੍ਪਲਿਭਗ੍ਗੇਹਿ ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਓਤਰਿਤੁਂ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਵ਼ਿਸੂਕਾਯਿਕਾਨਿ [ਯਾਨਿ ਵ਼ਿਸੁਕਾਯਿਕਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵ਼ਿਸੇਵ਼ਿਤਾਨਿ ਵ਼ਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ [ਕਾਨਿਚਿ ਕਾਨਿਚਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਭਗਵ਼ਤਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਮ੍ਭਗ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਲਿਭਗ੍ਗਾਨਿ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਾਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਨ ਭਗਵ਼ਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯਦਿਦਂ ਓਤਾਰਾਪੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵ਼ਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਜਨੀਯਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਮੇਦਵ਼ਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਾਸਾਣਂ, ਵ਼ਾਯਸੋ ਅਨੁਪਰਿਯਗਾ।
ਅਪੇਤ੍ਥ ਮੁਦੁਂ ਵ਼ਿਨ੍ਦੇਮ, ਅਪਿ ਅਸ੍ਸਾਦਨਾ ਸਿਯਾ॥

''ਅਲਦ੍ਧਾ ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਦਂ, ਵ਼ਾਯਸੇਤ੍ਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮੇ।
ਕਾਕੋਵ਼ ਸੇਲਮਾਸਜ੍ਜ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜਾਪੇਮ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ॥

੫. ਮਾਰਧੀਤੁਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੧. ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਜਨੀਯਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਠਾਨਾ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਪਥਵਿਯੰ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਕਟ੍ਠੇਨ ਭੂਮਿੰ ਵਿਲਿਖਨ੍ਤੋ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਯੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿੰਸੁ –

‘‘ਕੇਨਾਸਿ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਾਤ, ਪੁਰਿਸੰ ਕੰ ਨੁ ਸੋਚਸਿ।
ਮਯੰ ਤੰ ਰਾਗਪਾਸੇਨ, ਆਰਞ੍ਞਮਿਵ ਕੁਞ੍ਜਰੰ।
ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਨਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਵਸਗੋ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਰਹੰ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕੇ, ਨ ਰਾਗੇਨ ਸੁਵਾਨਯੋ।
ਮਾਰਧੇਯ੍ਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਚਾਮਹੰ ਭੁਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਪਾਦੇ ਤੇ, ਸਮਣ, ਪਰਿਚਾਰੇਮਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਨ ਮਨਸਾਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ – ‘‘ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਖੋ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਕੁਮਾਰਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਕੁਮਾਰਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਪਾਦੇ ਤੇ, ਸਮਣ, ਪਰਿਚਾਰੇਮਾ’’ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਨ ਮਨਸਾਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ – ‘‘ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ ਖੋ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ । ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਅਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਅਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਪਾਦੇ ਤੇ, ਸਮਣ, ਪਰਿਚਾਰੇਮਾ’’ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਨ ਮਨਸਾਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਸਕਿੰ ਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ... ਪੇ॰... ਸਕਿੰ ਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਪਾਦੇ ਤੇ, ਸਮਣ, ਪਰਿਚਾਰੇਮਾ’’ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਨ ਮਨਸਾਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕਸਤੰ ਏਕਸਤੰ ਦੁਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ... ਪੇ॰... ਦੁਵਿਜਾਤਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮਿਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮਿਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਹਿਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ । ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਹਿਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਸਤੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਨੋ ਪਿਤਾ ਅਵੋਚ –

‘‘ਅਰਹਂ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕੇ, ਨ ਰਾਗੇਨ ਸੁਵਾਨਯੋ।
ਮਾਰਧੇਯਜਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਚਾਮਹਂ ਭੁਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਯਞ੍ਹਿ ਮਯਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਅਵੀਤਰਾਗਂ ਇਮਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮੇਯਜਾਮ ਹਦਯਂ ਵਾਸ੍ਸ ਫਲੇਯਜ, ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਵਾ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗੁਚ੍ਛੇਯਜ, ਉਮ੍ਮਾਦਂ ਵਾ ਪਾਪੁਣੇਯਜ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੇਪਂ ਵਾ। ਸੇਯਜਥਾ ਵਾ ਪਨ ਨਲੋ ਹਰਿਤੋ ਲੁਤੋ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਤਿ ਮਿਲਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸੇਯਜ ਵਿਸੁਸ੍ਸੇਯਜ ਮਿਲਾਯੇਯਜਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਮਾਰਧੀਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣੋ ਨੁ ਵਨਮ੍ਹਿ ਝਾਯਸਿ,
ਵਿਤ੍ਤਂ ਨੁ ਜੀਨੋ ਉਦ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ।
ਆਗੁਂ ਨੁ ਗਾਮਸ੍ਮਿਮਕਾਸਿ ਕਿਞ੍ਚਿ,
ਕਸ੍ਮਾ ਜਨੇਨ ਨ ਕਰੋਸਿ ਸਕ੍ਖਿਂ।
ਸਕ੍ਖੀ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੇਨਚਿ ਤੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਂ ਹਦਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ,
ਜੇਤ੍ਵਾਨ ਸੇਨਂ ਪਿਯਸਾਤਰੂਪਂ।
ਏਕੋਹਂ [ਏਕਾਹਂ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਝਾਯਂ ਸੁਖਮਨੁਬੋਧਿਂ,
ਤਸ੍ਮਾ ਜਨੇਨ ਨ ਕਰੋਮਿ ਸਕ੍ਖਿਂ।
ਸਕ੍ਖੀ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੇਨਚਿ ਮੇ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਰਤਿ [ਅਰਤਿ ਚ (ਕ॰)] ਮਾਰਧੀਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਥਂ ਵਿਹਾਰੀਬਹੁਲੋਧ ਭਿਕ੍ਖੁ,
ਪਞ੍ਚੋਘਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਰੀਧ ਛਟ੍ਠਂ।
ਕਥਂ ਝਾਯਿਂ [ਕਥਂ ਝਾਯਂ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਕਥਜ੍ਝਾਯਂ (ਕ॰)] ਬਹੁਲਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ,
ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਲਦ੍ਧ ਯੋ ਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ,
ਅਸਙ੍ਖਰਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਅਨੋਕੋ।
ਅਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਝਾਯੀ,
ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨ ਸਰਤਿ ਨ ਥਿਨੋ [ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀ ਨਸ੍ਸਰਤੀ ਨ ਥੀਨੋ (ਸੀ॰)]॥

‘‘ਏਵਂਵਿਹਾਰੀਬਹੁਲੋਧ ਭਿਕ੍ਖੁ,
ਪਞ੍ਚੋਘਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਰੀਧ ਛਟ੍ਠਂ।
ਏਵਂ ਝਾਯਿਂ ਬਹੁਲਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ,
ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਲਦ੍ਧ ਯੋ ਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਰਗਾ [ਰਗਾਚ (ਕ॰)] ਮਾਰਧੀਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜ ਤਣ੍ਹੰ ਗਣਸਙ੍ਘਚਾਰੀ,
ਅਦ੍ਧਾ ਚਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)] ਬਹੂ ਚ ਸਦ੍ਧਾ।
ਬਹੁਂ ਵਤਾਯਂ ਜਨਤਂ ਅਨੋਕੋ,
ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜ ਨੇਸ੍ਸਤਿ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਸ੍ਸ ਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਨਯਨ੍ਤਿ ਵੇ ਮਹਾਵੀਰਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਤਥਾਗਤਾ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਨਯਮਾਨਾਨਂ, ਕਾ ਉਸੂਯਾ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤਿ ਚ ਰਗਾ ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਯੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਅਰਤਿਞ੍ਚ ਰਗਞ੍ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੋ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਬਾਲਾ ਕੁਮੁਦਨਾਲ਼ੇਹਿ, ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਭਿਮਤ੍ਥਥ [ਅਭਿਮਨ੍ਥਥ (ਸੀ॰)]।
ਗਿਰਿਂ ਨਖੇਨ ਖਨਥ, ਅਯੋ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਖਾਦਥ॥

''ਸੇਲਂਵ ਸਿਰਸੂਹਚ੍ਚ [ਸਿਰਸਿ ਉਹਚ੍ਚ (ਸੀ॰), ਸਿਰਸਿ ਓਹਚ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਪਾਤਾਲੇ ਗਾਧਮੇਸਥ।
ਖਾਣੁਂਵ ਉਰਸਾਸਜ੍ਜ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜਾਪੇਥ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ॥

''ਦਦ੍ਦਲ੍ਲਮਾਨਾ ਆਗਞ੍ਛੁਂ, ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਰਤੀ ਰਗਾ।
ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਨੁਦੀ ਸਤ੍ਥਾ, ਤੂਲਂ ਭਟ੍ਠਂਵ ਮਾਲੁਤੋ''ਤਿ॥

ਤਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਚ, ਗੋਧਿਕਂ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ।
ਧੀਤਰਂ ਦੇਸਿਤਂ ਬੁਦ੍ਧ, ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਇਮਂ ਮਾਰਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ॥

ਮਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

੫. ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਆਲ਼ਵਿਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਵਿਵੇਕਤ੍ਥਿਨੀ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਲ਼ਵਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਵੇਕਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਆਲ਼ਵਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਵਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਲੋਕੇ, ਕਿਂ ਵਿਵੇਕੇਨ ਕਾਹਸਿ।
ਭੁਞ੍ਜਸ੍ਸੁ ਕਾਮਰਤਿਯੋ, ਮਾਹੁ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਿਨੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਵੇਕਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ''ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਲੋਕੇ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮੇ ਸੁਫੁਸ੍ਸਿਤਂ [ਸੁਫਸ੍ਸਿਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ ਪਾਪਿਮ, ਨ ਤ੍ਵਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਪਦਂ॥

''ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਖਨ੍ਧਾਸਂ ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਾ।
ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਕਾਮਰਤਿਂ ਬ੍ਰੂਸਿ, ਅਰਤਿ ਮਯ੍ਹ ਸਾ ਅਹੂ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਆਲ਼ਵਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਸੋਮਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਸੋਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਸੋਮਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਸੋਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸੋਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਯਂ ਤਂ ਇਸੀਹਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਠਾਨਂ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਂ।
ਨ ਤਂ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਪਞ੍ਞਾਯ, ਸਕ੍ਕਾ ਪਪ੍ਪੋਤੁਮਿਤ੍ਥਿਯਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋਮਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਸੋਮਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ

ਭਾਸਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ''ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

''ਇਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਕਿਂ ਕਯਿਰਾ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸੁਸਮਾਹਿਤੇ।
ਞਾਣਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਹਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ॥

''ਯਸ੍ਸ ਨੂਨ ਸਿਯਾ ਏਵਂ, ਇਤ੍ਥਾਹਂ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਾ।
ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿ [ਅਸ੍ਮੀਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਤਂ ਮਾਰੋ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੋਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੩. ਕਿਸਾਗੋਤਮੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਕਿਸਾਗੋਤਮੀ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ , ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਕਿਸਾਗੋਤਮਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਕਿਸਾਗੋਤਮੀ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸਾਗੋਤਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਿਂ ਨੁ ਤ੍ਵਂ ਮਤਪੁਤ੍ਤਾਵ, ਏਕਮਾਸਿ ਰੁਦਮ੍ਮੁਖੀ।
ਵਨਮਜ੍ਝਗਤਾ ਏਕਾ, ਪੁਰਿਸਂ ਨੁ ਗਵੇਸਸੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਕਿਸਾਗੋਤਮਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਕਿਸਾਗੋਤਮਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਕਿਸਾਗੋਤਮੀ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ''ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ'' ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

''ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਮਤਪੁਤ੍ਤਾਮ੍ਹਿ, ਪੁਰਿਸਾ ਏਤਦਨ੍ਤਿਕਾ।
ਨ ਸੋਚਾਮਿ ਨ ਰੋਦਾਮਿ, ਨ ਤਂ ਭਾਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ॥

''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਹਤਾ ਨਨ੍ਦੀ, ਤਮੋਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਦਾਲਿਤੋ।
ਜੇਤ੍ਵਾਨ ਮਚ੍ਚੁਨੋ [ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਮੁਚਿਨੋ (ਸੀ॰)] ਸੇਨਂ, ਵਿਹਰਾਮਿ ਅਨਾਸਵਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਕਿਸਾਗੋਤਮੀ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੪. ਵਿਜਯਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਵਿਜਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਵਿਜਯਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਵਿਜਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਦਹਰਾ ਤ੍ਵਂ ਰੂਪਵਤੀ, ਅਹਞ੍ਚ ਦਹਰੋ ਸੁਸੁ।
ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੇਨ ਤੁਰਿਯੇਨ, ਏਹਯਜੇਭਿਰਮਾਮਸੇ’’ਤਿ [ਏਹਿ ਅਯਜੇ ਰਮਾਮਸੇਤਿ (ਸੀ॰)]॥

ਅਥ ਖੋ ਵਿਜਯਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਵਿਜਯਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਵਿਜਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਰਸਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ ਮਨੋਰਮਾ।
ਨਿਯ੍ਯਾਤਯਾਮਿ ਤੁਯ੍ਹੇਵ, ਮਾਰ ਨਾਹਂ ਤੇਨਤ੍ਥਿਕਾ॥

‘‘ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ, ਭਿਨ੍ਦਨੇਨ ਪਭਙ੍ਗੁਨਾ।
ਅਟ੍ਟੀਯਾਮਿ ਹਰਾਯਾਮਿ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਸਮੂਹਤਾ॥

‘‘ਯੇ ਚ ਰੂਪੂਪਗਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਯਿਨੋ [ਆਰੁਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਯਾ ਚ ਸਨ੍ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਹਤੋ ਤਮੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਵਿਜਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੫. ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਸਾਲਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਗ੍ਗਂ ਉਪਗਮ੍ਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿ,
ਏਕਾ ਤੁਵਂ ਤਿਟ੍ਠਸਿ ਸਾਲਮੂਲੇ।
ਨ ਚਤ੍ਥਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ,
ਬਾਲੇ ਨ ਤ੍ਵਂ ਭਾਯਸਿ ਧੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧੁਤ੍ਤਕਾਨਂ,
ਇਧਾਗਤਾ ਤਾਦਿਸਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ।
ਲੋਮਂ ਨ ਇਞ੍ਜਾਮਿ ਨ ਸਨ੍ਤਸਾਮਿ,

ਨ ਮਾਰ ਭਾਯਾਮਿ ਤਮੇਕਿਕਾਪਿ॥

‘‘ਏਸਾ ਅਨੁਰਧਾਯਾਮਿ, ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਵਾ ਪਵਿਸਾਮਿ ਤੇ।
ਪਖੁਮਨ੍ਤਰਿਕਾਯਮ੍ਪਿ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਂ ਮਂ ਨ ਦਕ੍ਖਸਿ॥

‘‘ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਸੀਭੂਤਾਮ੍ਹਿ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਸੁਭਾਵਿਤਾ।
ਸਬ੍ਬਬਨ੍ਧਨਮੁਤ੍ਤਾਮ੍ਹਿ, ਨ ਤਂ ਭਾਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੬. ਚਾਲਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਾਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿ, ਨ ਰੋਚੇਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਜਾਤਿਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਰੋਚੇਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਜਾਤਿਂ ਨ ਰੋਚੇਸਿ, ਜਾਤੋ ਕਾਮਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।
ਕੋ ਨੁ ਤਂ ਇਦਮਾਦਪਯਿ, ਜਾਤਿਂ ਮਾ ਰੋਚ [ਮਾ ਰੋਚੇਸਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਜਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਫੁਸ੍ਸਤਿ [ਪਸ੍ਸਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਬਨ੍ਧਂ ਵਧਂ ਪਰਿਕ੍ਲੇਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਿਂ ਨ ਰੋਚਯੇ॥

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ।
ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਯ, ਸੋ ਮਂ ਸਚ੍ਚੇ ਨਿਵੇਸਯਿ॥

‘‘ਯੇ ਚ ਰੂਪੂਪਗਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਯਿਨੋ।
ਨਿਰੋਧਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ, ਆਗਨ੍ਤਾਰੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੭. ਉਪਚਾਲਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਉਪਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਉਪਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਾ’’ਤਿ।

‘‘ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਚ ਯਾਮਾ ਚ, ਤੁਸਿਤਾ ਚਾਪਿ ਦੇਵਤਾ।
ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ ਦੇਵਾ, ਯੇ ਦੇਵਾ ਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ।
ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਧੇਹਿ, ਰਤਿਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਚ ਯਾਮਾ ਚ, ਤੁਸਿਤਾ ਚਾਪਿ ਦੇਵਤਾ।
ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਨੋ ਦੇਵਾ, ਯੇ ਦੇਵਾ ਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ।
ਕਾਮਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਾ ਤੇ, ਏਨ੍ਤਿ ਮਾਰਵਸਂ ਪੁਨ॥

‘‘ਸਬ੍ਬੋ ਆਦੀਪਿਤੋ [ਸਬ੍ਬੋਵ ਆਦਿਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੋ ਪਧੂਪਿਤੋ।
ਸਬ੍ਬੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤੋ [ਪਜ੍ਜਲਿਤੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੋ ਪਕਮ੍ਪਿਤੋ॥

‘‘ਅਕਮ੍ਪਿਤਂ ਅਪਜ੍ਜਲਿਤਂ [ਅਚਲਿਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਅਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਵਿਤਂ।
ਅਗਤਿ ਯਤ੍ਥ ਮਾਰਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਨਿਰਤੋ ਮਨੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਉਪਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੮. ਸੀਸੁਪਚਾਲਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਸੀਸੁਪਚਾਲਾ [ਸੀਸੂਪਚਾਲਾ (ਸੀ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਯੇਨ ਸੀਸੁਪਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸੀਸੁਪਚਾਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿ, ਪਾਸਣ੍ਡਂ ਰੋਚੇਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਾਸਣ੍ਡਂ ਰੋਚੇਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਂ ਨੁ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮੁਣ੍ਡਾਸਿ, ਸਮਣੀ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਸਿ।
ਨ ਚ ਰੋਚੇਸਿ ਪਾਸਣ੍ਡਂ, ਕਿਮਿਵ ਚਰਸਿ ਮੋਮੂਹਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਾਸਣ੍ਡਾ, ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ ਤੇ।
ਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰੋਚੇਮਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ॥

‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲੇ ਜਾਤੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ।
ਸਬ੍ਬਾਭਿਭੂ ਮਾਰਨੁਦੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮਪਰਾਜਿਤੋ॥

‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਿਤੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੇ।
ਸੋ ਮਯ੍ਹਂ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਾ, ਤਸ੍ਸ ਰੋਚੇਮਿ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੀਸੁਪਚਾਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੯. ਸੇਲਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਸੇਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਸੇਲਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ...ਪੇ॰... ਸੇਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕੇਨਿਦਂ ਪਕਤਂ ਬਿਮ੍ਬਂ, ਕ੍ਵਨੁ [ਕ੍ਵਨ੍ਨੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕ੍ਵਚਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਬਿਮ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ।
ਕ੍ਵਨੁ ਬਿਮ੍ਬਂ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਕ੍ਵਨੁ ਬਿਮ੍ਬਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੇਲਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਸੇਲਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੇਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਨਯਿਦਂ ਅਤ੍ਤਕਤਂ [ਨਯਿਦਂ ਪਕਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਬਿਮ੍ਬਂ, ਨਯਿਦਂ ਪਰਕਤਂ [ਨਯਿਦਂ ਪਕਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਘਂ।
ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਤਂ, ਹੇਤੁਭਙ੍ਗਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਬੀਜਂ, ਖੇਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਰੂਹਤਿ।
ਪਥਵੀਰਸਞ੍ਚਾਗਮ੍ਮ, ਸਿਨੇਹਞ੍ਚ ਤਦੂਭਯਂ॥

‘‘ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਧਾਤੁਯੋ, ਛ ਚ ਆਯਤਨਾ ਇਮੇ।
ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਹੇਤੁਭਙ੍ਗਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਰੇ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਸੇਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੧੦. **ਵਜਿਰਾਸੁਤ੍ਤਂ**

੧੭੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਵਜਿਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਵਜਿਰਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਵਜਿਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਜਿਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕੇਨਾਯਂ ਪਕਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਕੁਵਂ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ।
ਕੁਵਂ ਸਤ੍ਤੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਕੁਵਂ ਸਤ੍ਤੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਵਜਿਰਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖ੍ਵਾਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਵਜਿਰਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਮਾਰੋ ਖੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ ਮਮ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਗਾਥਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਵਜਿਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ‘‘ਮਾਰੋ ਅਯਂ ਪਾਪਿਮਾ’’ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ, ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਸਿ, ਮਾਰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਨੁ ਤੇ।
ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋਯਂ, ਨਯਿਧ ਸਤ੍ਤੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਯਥਾ ਹਿ ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਰਥੋ ਇਤਿ।
ਏਵਂ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ, ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ [ਸਮ੍ਮਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

‘‘ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚ।
ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਮਂ ਵਜਿਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ’’ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੀ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਆਲ਼ਵਿਕਾ ਚ ਸੋਮਾ ਚ, ਗੋਤਮੀ ਵਿਜਯਾ ਸਹ।
ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਚ ਚਾਲਾ, ਉਪਚਾਲਾ ਸੀਸੁਪਚਾਲਾ ਚ।
ਸੇਲਾ ਵਜਿਰਾਯ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੬. ਬ੍ਰਹ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯਾਚਨਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੋ ਨਿਪੁਣੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੋ। ਆਲਯਰਾਮਾ ਖੋ ਪਨਾਯੰ ਪਜਾ ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ। ਆਲਯਰਾਮਾਯ ਖੋ ਪਨ ਪਜਾਯ ਆਲਯਰਤਾਯ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾਯ ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਇਦੰ ਠਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ ਠਾਨੰ ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਯਦਿਦੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯੰ; ਪਰੇ ਚ ਮੇ ਨ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੁੰ; ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਕਿਲਮਥੋ, ਸਾ ਮਮਸ੍ਸ ਵਿਹੇਸਾ''ਤਿ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਇਮਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਟਿਭੰਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ –

''ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਮੇ ਅਧਿਗਤੰ, ਹਲੰ ਦਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤੁੰ।
ਰਾਗਦੋਸਪਰੇਤੇਹਿ, ਨਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਸਮ੍ਬੁਧੋ॥

''ਪਟਿਸੋਤਗਾਮਿੰ ਨਿਪੁਣੰ, ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਅਣੁੰ।
ਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਨ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਮੋਖਨ੍ਧੇਨ ਆਵੁਟਾ''ਤਿ [ਤਮੋਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਆਵੁਤਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)]॥

ਇਤਿਹ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ।

ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਹਮ੍ਪਤਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਨਸ੍ਸਤਿ ਵਤ ਭੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਵਤ ਭੋ ਲੋਕੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ [ਨਮਿਸ੍ਸਤਿ (?)], ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ [ਸਮ੍ਮਿਞ੍ਜਿਤੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲੰ ਪਥਵਿਯੰ ਨਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਦੇਸੇਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ, ਦੇਸੇਤੁ ਸੁਗਤੋ ਧਮ੍ਮੰ। ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ, ਅਸ੍ਸਵਨਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ, ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਮਗਧੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
ਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਸਮਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤੋ।
ਅਪਾਪੁਰੇਤੰ [ਅਵਾਪੁਰੇਤੰ (ਸੀ॰)] ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੰ,
ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਮਲੇਨਾਨੁਬੁਦ੍ਧੰ॥

''ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ,
ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇ ਜਨਤੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।

ਤਥੂਪਮੰ ਧਮ੍ਮਮਯੰ ਸੁਮੇਧ,
ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣੰ [ਸੋਕਾਵਕਿਣ੍ਣੰ (ਸੀ॰)] ਜਨਤਮਪੇਤਸੋਕੋ,
ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤੰ॥

‘‘ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਵੀਰ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮ,
ਸਤ੍ਥਵਾਹ ਅਨਣ [ਅਣਣ (ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਟੀਕਾ)] ਵਿਚਰ ਲੋਕੇ।
ਦੇਸਸ੍ਸੁ [ਦੇਸੇਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ,
ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚ ਅਜ੍ਝੇਸਨੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਕਾਰੁਞ੍ਞਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ [ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਸਮੋਦਕੰ ਠਿਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਠਿਤਾਨਿ [ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਦਕੇਨ; ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਸਹਮ੍ਪਤਿੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਅਪਾਰੁਤਾ ਤੇਸੰ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਾ,
ਯੇ ਸੋਤਵਨ੍ਤੋ ਪਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੁ ਸਦ੍ਧੰ।
ਵਿਹਿੰਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣੰ ਨ ਭਾਸਿੰ,
ਧਮ੍ਮੰ ਪਣੀਤੰ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ‘‘ਕਤਾਵਕਾਸੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ’’ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭੩. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਉਰੁਵੇਲਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਅਜਪਾਲਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਠਮਾਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਖੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਕੰ ਨੁ ਖ੍ਵਾਹੰ ਸਮਣੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ [ਗਰੁਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਖੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ । ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਯਮਹਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਖੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਯਮਹਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਯਮਹਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਖੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਯਮਹਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਖੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਯਮਹਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯ੍ਵਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਮਯਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਏਵਮੇਤਂ , ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤਂ, ਸੁਗਤ! ਯੇਪਿ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੇਵ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਿਂਸੁ; ਯੇਪਿ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਤੇਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੇਵ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਰਹਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੇਵ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੂ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯੇ ਚ ਅਤੀਤਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਯੇ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਨਾਗਤਾ।
ਯੋ ਚੇਤਰਹਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬਹੂਨਂ [ਬਹੁਨ੍ਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸੋਕਨਾਸਨੋ॥

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਰੁਨੋ, ਵਿਹਂਸੁ [ਵਿਹਰਿਂਸੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਚ।
ਤਥਾਪਿ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਧਮ੍ਮਤਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਕਾਮੇਨ [ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਮਹਤ੍ਤਮਭਿਕਙ੍ਖਤਾ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੩. ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ , ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਸਪਦਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਸਕਮਾਤੁ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਆਹੁਤਿਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ । ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਹਮ੍ਪਤਿਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਆਹੁਤਿਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਂਵੇਜੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਸ੍ਸ ਮਾਤੁ ਨਿਵੇਸਨੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਵੇਹਾਸਂ ਠਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਸ੍ਸ ਮਾਤਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਦੂਰੇ ਇਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ,
ਯਸ੍ਸਾਹੁਤਿਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ ਨਿਚ੍ਚਂ।
ਨੇਤਾਦਿਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਕ੍ਖੋ,
ਕਿਂ ਜਪ੍ਪਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਥਂ ਅਜਾਨਂ [ਅਜਾਨਨ੍ਤੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]॥

‘‘ਏਸੋ ਹਿ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ,
ਨਿਰੂਪਧਿਕੋ ਅਤਿਦੇਵਪਤ੍ਤੋ।
ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਞ੍ਞਪੋਸੀ,
ਯੋ ਤੇ ਸੋ [ਤੇ ਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਯੋ ਤੇ ਸ (?)] ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ॥

‘‘ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਵੇਦਗੁ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤੋ,
ਨਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ।
ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਾਨਿ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ,
ਘਾਸੇਸਨਂ ਇਰਿਯਤਿ ਸੀਤਿਭੂਤੋ॥

‘‘ਨ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਨ ਪੁਰਤ੍ਥਮਤ੍ਥਿ,
ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਧੂਮੋ ਅਨਿਘੋ ਨਿਰਾਸੋ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਤਸਥਾਵਰੇਸੁ,
ਸੋ ਤਜਾਹੁਤਿੰ ਭੁਞ੍ਜਤੁ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡੰ॥

''ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ,
ਨਾਗੋਵ ਦਨ੍ਤੋ ਚਰਤਿ ਅਨੇਜੋ।
ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਸੀਲੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ,
ਸੋ ਤਜਾਹੁਤਿੰ ਭੁਞ੍ਜਤੁ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡੰ॥

''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਸਨ੍ਨਾ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨਾ,
ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੇ।
ਕਰੋਹਿ ਪੁਞ੍ਞੰ ਸੁਖਮਾਯਤਿਕੰ,
ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੁਨਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ ਓਘਤਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਸਨ੍ਨਾ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨਾ,
ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੇ।
ਅਕਾਸਿ ਪੁਞ੍ਞੰ ਸੁਖਮਾਯਤਿਕੰ,
ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੁਨਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਓਘਤਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਬਕਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭੫. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ – ''ਇਦੰ ਨਿਚ੍ਚੰ, ਇਦੰ ਧੁਵੰ, ਇਦੰ ਸਸ੍ਸਤੰ, ਇਦੰ ਕੇਵਲੰ, ਇਦੰ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮੰ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਤੋ ਚ ਪਨਞ੍ਞੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ [ਉਤ੍ਤਰਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ – ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯਜ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯਜ ਏਵਮੇਵ – ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਹਿ ਖੋ ਮਾਰਿਸ, ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ! ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਖੋ ਮਾਰਿਸ! ਇਮੰ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ ਯਦਿਦੰ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਇਦਞ੍ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਨਿਚ੍ਚੰ, ਇਦੰ ਧੁਵੰ, ਇਦੰ ਸਸ੍ਸਤੰ, ਇਦੰ ਕੇਵਲੰ, ਇਦੰ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮੰ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤੋ ਚ ਪਨਞ੍ਞੰ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਬਕੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਵਤ, ਭੋ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਵਤ, ਭੋ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਧੁਵੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਧੁਵਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਸਸ੍ਸਤੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਕੇਵਲੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਚਵਨਧਮ੍ਮੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਨ ਜਾਯਤਿ ਚ ਜੀਯਤਿ ਚ ਮੀਯਤਿ ਚ ਚਵਤਿ ਚ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਚ, ਤਞ੍ਚ ਤਥਾ ਵਕ੍ਖਤਿ – 'ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ'। ਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਨਞ੍ਞੰ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, 'ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੰ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ।

‘‘ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿ ਗੋਤਮ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾ,
ਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ ਜਾਤਿਜਰਂ ਅਤੀਤਾ।
ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਵੇਦਗੂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਪਪਤ੍ਤਿ,
ਅਸ੍ਮਾਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਅਨੇਕਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤਂ ਨ ਹਿ ਦੀਘਮਾਯੁ,
ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਬਕ ਮਞ੍ਞਸਿ ਦੀਘਮਾਯੁਂ।
ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ [ਸਹਸ੍ਸਾਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਾਨਂ,
ਆਯੁਂ ਪਜਾਨਾਮਿ ਤਵਾਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਨਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾਹਮਸ੍ਮਿ,
ਜਾਤਿਜਰਂ ਸੋਕਮੁਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।
ਕਿਂ ਮੇ ਪੁਰਾਣਂ ਵਤਸੀਲਵਤ੍ਤਂ,
ਆਚਿਕ੍ਖ ਮੇ ਤਂ ਯਮਹਂ ਵਿਜਞ੍ਞਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਅਪਾਯੇਸਿ ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸੇ,
ਪਿਪਾਸਿਤੇ ਘਮ੍ਮਨਿ ਸਮ੍ਪਰੇਤੇ।
ਤਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਂ ਵਤਸੀਲਵਤ੍ਤਂ,
ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ॥

‘‘ਯਂ ਏਣਿਕੂਲਸ੍ਮਿਂ ਜਨਂ ਗਹੀਤਂ,
ਅਮੋਚਯੀ ਗਯ੍ਹਕਂ ਨੀਯਮਾਨਂ।
ਤਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਂ ਵਤਸੀਲਵਤ੍ਤਂ,
ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ॥

‘‘ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਸ੍ਮਿਂ ਗਹੀਤਨਾਵਂ,
ਲੁਦ੍ਦੇਨ ਨਾਗੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਕਮ੍ਯਾ।
ਪਮੋਚਯਿਤ੍ਥ ਬਲਸਾ ਪਸਯ੍ਹ,
ਤਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਂ ਵਤਸੀਲਵਤ੍ਤਂ,
ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ॥

‘‘ਕਪ੍ਪੋ ਚ ਤੇ ਬਦ੍ਧਚਰੋ ਅਹੋਸਿਂ,
ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਂ [ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਵਨ੍ਤਂ (ਬਹੂਸੁ)] ਵਤਿਨਂ ਅਮਞ੍ਞਿ।
ਤਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਂ ਵਤਸੀਲਵਤ੍ਤਂ,
ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਪਜਾਨਾਸਿ ਮਮੇਤਮਾਯੁਂ,
ਅਞ੍ਞੇਪਿ [ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਜਾਨਾਸਿ ਤਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਤਥਾ ਹਿ ਤਜਾਯਂ ਜਲਿਤਾਨੁਭਾਵੋ,
ਓਭਾਸਯਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕ''ਨ੍ਤਿ॥

੫. ਅਞ੍ਞਤਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ – ''ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਯੋ ਇਧ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ [ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲਾਨੋ (ਕ॰)] ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ [ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ (ਸੀ॰)] ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੀਚਤਰਂ ਭਗਵਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ...ਪੇ॰... ਦਿਸ੍ਵਾਨ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਵ – ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੀਚਤਰਂ ਭਗਵਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਵ – ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਦਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੀਚਤਰਂ ਭਗਵਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਉਤ੍ਤਰਂ ਦਿਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਉਪਰਿ ਵੇਹਾਸਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੀਚਤਰਂ ਭਗਵਤੋ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਤੇ ਆਵੁਸੋ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪੁਰੇ ਅਹੁ।
ਪਸ੍ਸਸਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਭਸ੍ਸਰ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਨ ਮੇ ਮਾਰਿਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪੁਰੇ ਅਹੁ।
ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਭਸ੍ਸਰਂ।

ਸ੍ਵਾਹੰ ਅਜ੍ਜ ਕਥੰ ਵਜ੍ਜੰ, ਅਹੰ ਨਿਚ੍ਚੋਮ੍ਹਿ ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਸੰਵੇਜੇਤ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਜੇਤਵਨੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਰਿਸ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਏਵੰ ਵਦੇਹਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਵੰ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਕਪ੍ਪਿਨੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ'''ਤਿ? ''ਏਵੰ, ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵਾ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਵੰ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਕਪ੍ਪਿਨੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਇਦ੍ਧਿਪਤ੍ਤਾ ਚ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਕੋਵਿਦਾ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਬਹੂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਾਰਿਸ, ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਵਮਾਹ –

''ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਇਦ੍ਧਿਪਤ੍ਤਾ ਚ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਕੋਵਿਦਾ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਬਹੂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ''ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਚ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

੬. ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹੰ [ਪਚ੍ਚੇਕਦ੍ਵਾਰਬਾਹੰ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵ, ਮਾਰਿਸ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤੁੰ; ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਭਗਵਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਚ। ਅਸੁਕੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਇਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਫੀਤੋ ਚ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਤਤ੍ਰ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੰ ਵਿਹਰਤਿ। ਆਯਾਮ, ਮਾਰਿਸ, ਯੇਨ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਸੰਵੇਜੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਏਵੰ , ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ ਖੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਵ – ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਹਨ੍ਦ ਕੁਤੋ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮਾਰਿਸਾ, ਆਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ? ''ਆਗਤਾ ਖੋ ਮਯੰ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮ੍ਹ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਰਿਸ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ?

ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ [ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤਂ ਵਚਨਂ ਅਨਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਸ੍ਸਸਿ ਮੇ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ? ''ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਖੋ ਤਜਾਹਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸੋ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਸ੍ਸਸਿ ਮੇ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ? ''ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਖੋ ਤਜਾਹਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤਯਾ ਚ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਮਯਾ ਚ ਸ੍ਵੇਵ ਭਗਵਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਰੋ ਚੇਵ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਰੋ ਚ। ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤਯੋ ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਚਤੁਰੋ ਚ ਹਂਸਾ,
ਬ੍ਯਗ੍ਘੀਨਿਸਾ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਚ ਝਾਯਿਨੋ।
ਤਯਿਦਂ ਵਿਮਾਨਂ ਜਲਤੇ ਚ [ਜਲਤੇਵ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ,
ਓਭਾਸਯਂ ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸਂ ਦਿਸਾਯ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਤਂ ਜਲਤੇ ਵਿਮਾਨਂ,
ਓਭਾਸਯਂ ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸਂ ਦਿਸਾਯਂ।
ਰੂਪੇ ਰਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਦਾ ਪਵੇਧਿਤਂ,
ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਰੂਪੇ ਰਮਤੀ ਸੁਮੇਧੋ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ । ਅਗਮਾਸਿ ਚ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ।

੭. ਕੋਕਾਲਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਕੋਕਾਲਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਪਮਿਨਨ੍ਤੋ, ਕੋਧ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇ।
ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਪਮਾਯਿਨਂ, ਨਿਵੁਤਂ ਤਂ ਮਞ੍ਞੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੮. ਕਤਮੋਦਕਤਿਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਕਤਮੋਦਕਤਿਸ੍ਸਕਂ [ਕਤਮੋਰਕਤਿਸ੍ਸਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਪਮਿਨਨ੍ਤੋ, ਕੋਧ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇ।
ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਪਮਾਯਿਨਂ, ਨਿਵੁਤਂ ਤਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਕਿਸ੍ਸਵ’’ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਤੁਰੂਬ੍ਰਹ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਤੁਰੁ [ਤੁਦੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸਂ ਠਿਤੋ ਕੋਕਾਲਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਸਾਦੇਹਿ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਪੇਸਲਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ? ‘‘ਅਹਂ ਤੁਰੂ ਪਚ੍ਚੇਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਅਨਾਗਾਮੀ ਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਅਥ ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਇਧਾਗਤੋ? ਪਸ੍ਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦਂ ਅਪਰਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਿ ਜਾਤਸ੍ਸ, ਕੁਠਾਰੀ [ਦੁਧਾਰੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਜਾਯਤੇ ਮੁਖੇ।
ਯਾਯ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਬਾਲੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਭਣਂ॥

‘‘ਯੋ ਨਿਨ੍ਦਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ,
ਤਂ ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਪਸਂਸਿਯੋ।
ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਕਲਿਂ,
ਕਲਿਨਾ ਤੇਨ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਅਯਂ ਕਲਿ,
ਯੋ ਅਕ੍ਖੇਸੁ ਧਨਪਰਾਜਯੋ।
ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ,
ਅਯਮੇਵ ਮਹਨ੍ਤਰੋ ਕਲਿ।
ਯੋ ਸੁਗਤੇਸੁ ਮਨਂ ਪਦੋਸਯੇ॥

‘‘ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਾਨਂ,
ਛਤ੍ਤਿਂਸਤਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਬ੍ਬੁਦਾਨਿ।
ਯਮਰਿਯਗਰਹੀ [ਯਮਰਿਯੇ ਗਰਹੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਯਮਰਿਯਂ ਗਰਹਂ (ਕ॰)] ਨਿਰਯਂ ਉਪੇਤਿ,
ਵਾਚਂ ਮਨਞ੍ਚ ਪਣਿਧਾਯ ਪਾਪਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੦. ਕੋਕਾਲਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਾਪਿਚ੍ਛਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤਾ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਕੋਕਾਲਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਮਾ ਹੇਵਂ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਅਵਚ; ਮਾ ਹੇਵਂ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਅਵਚ। ਪਸਾਦੇਹਿ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਪੇਸਲਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ; ਅਥ ਖੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛਾਵ ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕੋਕਾਲਿਕਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਾ ਹੇਵਂ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਅਵਚ; ਮਾ ਹੇਵਂ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਅਵਚ। ਪਸਾਦੇਹਿ, ਕੋਕਾਲਿਕ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਪੇਸਲਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ''ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ...ਪੇ॰... ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤਾ''ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕੋਕਾਲਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਾ ਹੇਵਂ...ਪੇ॰... ਪੇਸਲਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕੋਕਾਲਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਾਸਪਮਤ੍ਤੀਹਿ ਪੀਲ਼ਕਾਹਿ [ਪਿਲ਼ਕਾਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਫੁਟੋ ਅਹੋਸਿ। ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਮੁਗ੍ਗਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਲਾਯਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਕਲਾਯਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਲਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਕੋਲਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਲਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਕੋਲਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਮਲਕਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਆਮਲਕਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬੇਲੁਵਸਲਾਟੁਕਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਬੇਲੁਵਸਲਾਟੁਕਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਿਲ੍ਲਮਤ੍ਤਿਯੋ ਅਹੇਸੁਂ, ਬਿਲ੍ਲਮਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਭਿਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ ਲੋਹਿਤਞ੍ਚ ਪਗ੍ਘਰਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੇਵ ਆਬਾਧੇਨ ਕਾਲਮਕਾਸਿ । ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਚ ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਦੁਮਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਘਾਤੇਤ੍ਵਾ।

ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋਕਾਲਿਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਦੁਮਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਘਾਤੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕੋਕਾਲਿਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਦੁਮਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਘਾਤੇਤ੍ਵਾ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੀਵਦੀਘਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਦੁਮੇ ਨਿਰਯੇ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਦੀਘਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਦੁਮੇ ਨਿਰਯੇ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤਂ ਨ ਸੁਕਰਂ ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ – ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ''ਤਿ। ''ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਮਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਕ੍ਕਾ , ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ –

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੀਸਤਿਖਾਰਿਕੋ ਕੋਸਲਕੋ ਤਿਲਵਾਹੋ। ਤਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਏਕਮੇਕਂ ਤਿਲਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ; ਖਿਪ੍ਪਤਰਂ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿਖਾਰਿਕੋ ਕੋਸਲਕੋ ਤਿਲਵਾਹੋ ਇਮਿਨਾ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਏਕੋ ਅਬ੍ਬੁਦੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਅਬ੍ਬੁਦਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਅਬਬੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਅਬਬਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਅਟਟੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਅਟਟਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਅਹਹੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਅਹਹਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਕੁਮੁਦੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਕੁਮੁਦਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਸੋਗਨ੍ਧਿਕੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਸੋਗਨ੍ਧਿਕਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਉਪ੍ਪਲਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਉਪ੍ਪਲਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਪੁਣ੍ਡਰਿਕੋ ਨਿਰਯੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਸਤਿ ਪੁਣ੍ਡਰਿਕਾ ਨਿਰਯਾ, ਏਵਮੇਕੋ ਪਦੁਮੋ ਨਿਰਯੋ। ਪਦੁਮੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨਿਰਯੇ

ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਘਾਤੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਿ ਜਾਤਸ੍ਸ,
ਕੁਠਾਰੀ ਜਾਯਤੇ ਮੁਖੇ।
ਯਾਯ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ,
ਬਾਲੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਭਣਂ॥

‘‘ਯੋ ਨਿਨ੍ਦਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ,
ਤਂ ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਪਸਂਸਿਯੋ।
ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਕਲਿਂ,
ਕਲਿਨਾ ਤੇਨ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਅਯਂ ਕਲਿ,
ਯੋ ਅਕ੍ਖੇਸੁ ਧਨਪਰਾਜਯੋ।
ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ,
ਅਯਮੇਵ ਮਹਨ੍ਤਰੋ ਕਲਿ।
ਯੋ ਸੁਗਤੇਸੁ ਮਨਂ ਪਦੋਸਯੇ॥

‘‘ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਾਨਂ,
ਛਤ੍ਤਿਂਸਤਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਬ੍ਬੁਦਾਨਿ।
ਯਮਰਿਯਗਰਹੀ ਨਿਰਯਂ ਉਪੇਤਿ,
ਵਾਚਂ ਮਨਞ੍ਚ ਪਣਿਧਾਯ ਪਾਪਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਆਯਾਚਨਂ ਗਾਰਵੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ,
ਬਕੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਪਰਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ।
ਪਮਾਦਕੋਕਾਲਿਕਤਿਸ੍ਸਕੋ ਚ,
ਤੁਰੂ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਪਰੋ ਚ ਕੋਕਾਲਿਕੋਤਿ॥

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਿਨੀਤੀਰੇ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਸਪ੍ਪਿਨੀਤੀਰਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ

ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ, ਯੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਾਨੁਸੇ''ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੋ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੋ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀਤਿ।

੨. ਦੇਵਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੧੮੩. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਫਲੰ ਵੇ ਕਦਲਿੰ ਹਨ੍ਤਿ, ਫਲੰ ਵੇਲੁੰ ਫਲੰ ਨਲੰ।
ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਕਾਪੁਰਿਸੰ ਹਨ੍ਤਿ, ਗਬ੍ਭੋ ਅਸ੍ਸਤਰਿੰ ਯਥਾ''ਤਿ॥

੩. ਅਨ੍ਧਕਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੰ

੧੮੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਮਾਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨ੍ਧਕਵਿਨ੍ਦੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕੰ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਅਨ੍ਧਕਵਿਨ੍ਦੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ,
ਚਰੇਯ੍ਯ ਸੰਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾ।
ਸਚੇ ਰਤਿੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਤਤ੍ਥ,
ਸਙ੍ਘੇ ਵਸੇ ਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤੋ ਸਤੀਮਾ॥

''ਕੁਲਾਕੁਲੰ ਪਿਣ੍ਡਿਕਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ,
ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੁਤ੍ਤੋ ਨਿਪਕੋ ਸਤੀਮਾ।
ਸੇਵੇਥ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ,
ਭਯਾ ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਅਭਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ॥

''ਯਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ ਸਰੀਸਪਾ [ਸਿਰਿੰ ਸਪਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)],
ਵਿਜ੍ਜੁ ਸਞ੍ਚਰਤਿ ਥਨਯਤਿ ਦੇਵੋ।
ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ,
ਨਿਸੀਦਿ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ॥

‘‘ਇਦਞ੍ਹਿ ਜਾਤੁ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਨਯਿਦਂ ਇਤਿਹੀਤਿਹਂ।
ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਮਿਂ, ਸਹਸ੍ਸਂ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨਂ॥

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ [ਭੀਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਸੇਕ੍ਖਾ, ਦਸਾ ਚ ਦਸਧਾ ਦਸ।
ਸਬ੍ਬੇ ਸੋਤਸਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਾਮਿਨੋ॥

‘‘ਅਥਾਯਂ [ਅਤ੍ਥਾਯਂ-ਇਤਿਪਿ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੦] ਇਤਰਾ ਪਜਾ, ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਾਤਿ ਮੇ ਮਨੋ।
ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ ਨੋਪਿ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ’’ਨ੍ਤਿ [ਓਤ੍ਤਪੇਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇਤਿ (ਕ॰)]॥

੪. ਅਰੁਣਵਤੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੫. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਅਰੁਣਵਾ ਨਾਮ। ਰਞ੍ਞੋ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰੁਣਵਤੋ ਅਰੁਣਵਤੀ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਰੁਣਵਤਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਧਾਨਿਂ [ਅਰੁਣਵਤਿਯਂ ਖੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰਾਜਧਾਨਿਯਂ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਾਸਿ। ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਭੂਸਮ੍ਭਵਂ ਨਾਮ ਸਾਵਕਯੁਗਂ ਅਹੋਸਿ ਅਗ੍ਗਂ ਭਦ੍ਦਯੁਗਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੁਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਆਯਾਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ, ਯਾਵ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਭੂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੂ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਅਰੁਣਵਤਿਯਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੁਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਪਟਿਭਾਤੁ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾਯ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੀ ਕਥਾ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਭੂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇ ਚ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸਿ ਸਮਾਦਪੇਸਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਸਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਸਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਚ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ [ਖੀਯਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ – ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ , ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ, ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇ ਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ !

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੁਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਚ – ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ, ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇ ਸਾਵਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤੀਤਿ! ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇ ਚ ਸਂਵੇਜੇਹੀ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਭੂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਉਪਰਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਉਪਰਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਚ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ ਅਹੇਸੁਂ – ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾ’’’ਤਿ!

‘‘ਅਥ ਖੋ ਅਭਿਭੂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਖਿਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਏਵਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ – ਪਹੋਮਿ ਖ੍ਵਾਹਂ ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤੋ ਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ [ਸਹਸ੍ਸੀਲੋਕਧਾਤੁਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ। ‘ਏਤਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਾਲੋ, ਏਤਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਾਲੋ; ਯਂ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤੋ ਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਸਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯਾਸੀ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਭੂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤੋ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਆਰਮ੍ਭਥ [ਆਰਬ੍ਭਥ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਨਿਕ੍ਕਮਥ [ਨਿਕ੍ਖਮਥ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
ਧੁਨਾਥ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨਂ, ਨਲ਼ਾਗਾਰਂਵ ਕੁਞ੍ਜਰੋ॥

‘‘ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਸ੍ਸਤਿ।
ਪਹਾਯ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਚ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਭੂ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇ ਚ ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਅਰੁਣਵਤਿਯਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਅਸ੍ਸੁਤ੍ਥ ਨੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ? ‘ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ‘ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤ੍ਥ ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ? ਏਵਂ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ –

‘‘ਆਰਮ੍ਭਥ ਨਿਕ੍ਕਮਥ, ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
ਧੁਨਾਥ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨਂ, ਨਲ਼ਾਗਾਰਂਵ ਕੁਞ੍ਜਰੋ॥

‘‘ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਸ੍ਸਤਿ।
ਪਹਾਯ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘‘ਏਵਂ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ; ਸਾਧੁ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਅਸ੍ਸੁਤ੍ਥ ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਾਥਾਯੋ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

੫. ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੬. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਉਪਵਤ੍ਤਨੇ ਮਲ੍ਲਾਨਂ ਸਾਲਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਯਮਕਸਾਲਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਆਮਨ੍ਤਯਾਮਿ ਵੋ – ‘ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ’ਤਿ। ਅਯਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਵਾਚਾ’’।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ [ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ] ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਪਠਮਾ ਝਾਨਾ [ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ] ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਦੁਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਤਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਸਞ੍ਞਾৱੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ।

ਸਞ੍ਞਾৱੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਨੇৱਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਤਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਦੁਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਪਠਮਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਦੁਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਤਤਿਯਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਝਾਨਾ ৱੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ৱਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਭਗৱਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗৱਤਿ ਸਹ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਸਬ੍ਬੇৱ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭੂਤਾ ਲੋਕੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯਂ।
ਯਤ੍ਥ ਏਤਾਦਿਸੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ।
ਤਥਾਗਤੋ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ''ਤਿ॥

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗৱਤਿ ਸਹ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇৱਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਅਨਿਚ੍ਚਾ ৱਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਾਦৱਯਧਮ੍ਮਿਨੋ।
ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ৱਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ৱੂਪਸਮੋ ਸੁਖੋ''ਤਿ॥

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗৱਤਿ ਸਹ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਤਦਾਸਿ ਯਂ ਭਿਂਸਨਕਂ, ਤਦਾਸਿ ਲੋਮਹਂਸਨਂ।
ਸਬ੍ਬਾਕਾਰৱਰੂਪੇਤੇ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ''ਤਿ॥

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗৱਤਿ ਸਹ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਨਾਹੁ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੋ, ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ।
ਅਨੇਜੋ ਸਨ੍ਤਿਮਾਰਬ੍ਭ, ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ [ਯਂ ਕਾਲਮਕਰੀ ਮੁਨਿ (ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤੇ)]॥

''ਅਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ৱੇਦਨਂ ਅਜ੍ਝৱਾਸਯਿ।
ਪਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸੇৱ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ৱਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚੇਤਸੋ ਅਹੂ''ਤਿ॥

ਦੁਤਿਯੋ ৱਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਸਨਂ ਦੇৱਦਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਧਕৱਿਨ੍ਦੋ ਅਰੁਣৱਤੀ।
ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਚ ਦੇਸਿਤਂ, ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ॥

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ। [ਇਤੋ ਪਰੰ ਮਰਮ੍ਮਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ –§ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯਾਚਨੰ ਅਗਾਰਵਞ੍ਚ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵੋ ਬਕੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। §ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਕੋਕਾਲਿਕਞ੍ਚ, ਤਿਸ੍ਸਕਞ੍ਚ ਤੁਰੂ ਚ॥§ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਕੋਕਾਲਿਕਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ।§ਅਨ੍ਧਕਵਿਨ੍ਦੰ ਅਰੁਣਵਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸਾਤਿ॥]

੭. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਅਰਹਨ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਧਨਞ੍ਜਾਨੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਨਞ੍ਜਾਨੀ [ਧਾਨਞ੍ਜਾਨੀ (ਪੀ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਙ੍ਘੇ ਚ। ਅਥ ਖੋ ਧਨਞ੍ਜਾਨੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀ ਉਪਕ੍ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

‘‘ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ।
ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ।
ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਧਨਞ੍ਜਾਨਿਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਪਨਾਯਂ ਵਸਲੀ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੁਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤ੍ਯਾਹਂ, ਵਸਲਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ, ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਪਿ ਚ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਗਚ੍ਛ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ [ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।

ਅਥ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵਧਂ ਰੋਚੇਸਿ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਸਮੂਲਸ੍ਸ, ਮਧੁਰਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਵਧਂ ਅਰਿਯਾ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਲਭੇਯ੍ਯਾਹਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਲਤ੍ਥ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਅਲਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ।

੨. ਅਕ੍ਕੋਸਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਅਕ੍ਕੋਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ‘‘ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਕੋਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਅਤਿਥਿਯੋ [ਅਤਿਥਯੋ (?)]’’ਤਿ? ‘‘ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਅਤਿਥਿਯੋ’’ਤਿ। ‘‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਸਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ ਸਾਯਨੀਯਂ ਵਾ’’’ਤਿ? ‘‘‘ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਨੇਸਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਮਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ ਸਾਯਨੀਯਂ ਵਾ’’’ਤਿ। ‘‘‘ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ , ਕਸ੍ਸ ਤਂ ਹੋਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘‘ਸਚੇ ਤੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਵ ਤਂ ਹੋਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਅਮ੍ਹੇ ਅਨਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇ ਅਕ੍ਕੋਸਸਿ, ਅਰੋਸੇਨ੍ਤੇ ਰੋਸੇਸਿ, ਅਭਣ੍ਡਨ੍ਤੇ ਭਣ੍ਡਸਿ, ਤਂ ਤੇ ਮਯਂ ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ। ਤਵੇਵੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹੋਤਿ; ਤਵੇਵੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹੋਤਿ’’।

‘‘ਯੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਰੋਸੇਨ੍ਤਂ ਪਟਿਰੋਸੇਤਿ, ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਂ ਪਟਿਭਣ੍ਡਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮ੍ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਵੀਤਿਹਰਤੀਤਿ। ਤੇ ਮਯਂ ਤਯਾ ਨੇਵ ਸਮ੍ਭੁਞ੍ਜਾਮ ਨ ਵੀਤਿਹਰਾਮ। ਤਵੇਵੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹੋਤਿ; ਤਵੇਵੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਭਵਨ੍ਤਂ ਖੋ ਗੋਤਮਂ ਸਰਾਜਿਕਾ ਪਰਿਸਾ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਰਹਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ’ਤਿ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਕੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਅਕ੍ਕੋਧਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਕੋਧੋ, ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਜੀਵਿਨੋ।
ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ॥

‘‘ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
ਕੁਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯਂ॥

‘‘ਉਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਪਰਂ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ॥

‘‘ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਜਨਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਬਾਲੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਕ੍ਕੋਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਏਸਾਹਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਲਭੇਯ੍ਯਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਲਤ੍ਥ ਖੋ ਅਕ੍ਕੋਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਅਲਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਕੋਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ''ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ।

੩. ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੯. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ''ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਜਿਤੋਸਿ, ਸਮਣ, ਜਿਤੋਸਿ, ਸਮਣਾ''ਤਿ।

''ਜਯਂ ਵੇ ਮਞ੍ਞਤਿ ਬਾਲੋ, ਵਾਚਾਯ ਫਰੁਸਂ ਭਣਂ।
ਜਯਞ੍ਚੇਵਸ੍ਸ ਤਂ ਹੋਤਿ, ਯਾ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ ਵਿਜਾਨਤੋ॥

''ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
ਕੁਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯਂ॥

''ਉਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਪਰਂ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ॥

''ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਜਨਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਬਾਲੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ।

੪. ਬਿਲਙ੍ਗਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਬਿਲਙ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ''ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬਿਲਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਬਿਲਙ੍ਗਿਕਂ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਯੋ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਤਿ,
ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਅਨਙ੍ਗਣਸ੍ਸ।
ਤਮੇਵ ਬਾਲਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਪਾਪਂ,
ਸੁਖੁਮੋ ਰਜੋ ਪਟਿਵਾਤਂਵ ਖਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਵਿਲਙ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

੫. ਅਹਿਂਸਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਿਂਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਅਹਿਂਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਹਿਂਸਕਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਹਿਂਸਕਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਨਾਮਂ ਤਥਾ ਚਸ੍ਸ, ਸਿਯਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਅਹਿਂਸਕੋ।
ਯੋ ਚ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ, ਮਨਸਾ ਚ ਨ ਹਿਂਸਤਿ।
ਸ ਵੇ ਅਹਿਂਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਪਰਂ ਨ ਵਿਹਿਂਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਿਂਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਹਿਂਸਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

੬. ਜਟਾਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਜਟਾਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਜਟਾਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਅਨ੍ਤੋਜਟਾ ਬਹਿਜਟਾ, ਜਟਾਯ ਜਟਿਤਾ ਪਜਾ।
ਤਂ ਤਂ ਗੋਤਮ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯਂ।
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟਂ॥

‘‘ਯੇਸਂ ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਰਾਜਿਤਾ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ ਵਿਜਟਿਤਾ ਜਟਾ॥

‘‘ਯਤ੍ਥ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਅਸੇਸਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਪਟਿਘਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਚ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਛਿਜ੍ਜਤੇ ਜਟਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਜਟਾਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

੭. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

१९३. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ [ਨਾਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ (?)] ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਕੋਚਿ, ਲੋਕੇ ਸੀਲਵਾਪਿ ਤਪੋਕਰਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਇਤਰਾ ਪਜਾ''ਤਿ॥

''ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਲਪਂ ਜਪ੍ਪਂ, ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਅਨ੍ਤੋਕਸਮ੍ਬੁ ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਕੁਹਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋ॥

''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵੇਸ੍ਸੋ, ਸੁਦ੍ਦੋ ਚਣ੍ਡਾਲਪੁਕ੍ਕੁਸੋ।
ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ।
ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਪਰਮਂ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸੁਦ੍ਧਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ।

੮. ਅਗ੍ਗਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

१९४. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਿਨਾ ਪਾਯਸੋ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ – ''ਅਗ੍ਗਿਂ ਜੁਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਰਾਜਗਹਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਰਾਜਗਹੇ ਸਪਦਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਠਿਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਜਾਤਿਮਾ ਸੁਤਵਾ ਬਹੂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਮਂ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਾਯਸ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਲਪਂ ਜਪ੍ਪਂ, ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਅਨ੍ਤੋਕਸਮ੍ਬੁ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਕੁਹਨਾਪਰਿਵਾਰਿਤੋ॥

''ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਯੋ ਵੇਦੀ, ਸਗ੍ਗਾਪਾਯਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਥੋ ਜਾਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਵੋਸਿਤੋ ਮੁਨਿ॥

''ਏਤਾਹਿ ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ, ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਮਂ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਾਯਸ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਭੁਞ੍ਜਤੁ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਵ''ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯਜਂ,
ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ।
ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਨੁਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ,
ਧਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ॥

‘‘ਅਞ੍ਞੇਨ ਚ ਕੇਵਲਿਨਂ ਮਹੇਸਿਂ,
ਖੀਣਾਸਵਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵੂਪਸਨ੍ਤਂ।
ਅਨ੍ਨੇਨ ਪਾਨੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਸ੍ਸੁ,
ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

੯. ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੫. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜੁਹਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਚਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜੁਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਸਿ – ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਂ ਹਬਜਸੇਸਂ ਭੁਞ੍ਜੇਯਜਾ’’ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਾਮੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਹਬਜਸੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮਣ੍ਡਲੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਦਸਦ੍ਦੇਨ ਸੀਸਂ ਵਿਵਰਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ‘ਮੁਣ੍ਡੋ ਅਯਂ ਭਵਂ, ਮੁਣ੍ਡਕੋ ਅਯਂ ਭਵ’ਨ੍ਤਿ ਤਤੋਵ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਮੁਣ੍ਡਾਪਿ ਹਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯਜ’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਕਿਂਜਚ੍ਚੋ ਭਵ’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਮਾ ਜਾਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛ ਚਰਣਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛ,
ਕਟ੍ਠਾ ਹਵੇ ਜਾਯਤਿ ਜਾਤਵੇਦੋ।
ਨੀਚਾਕੁਲੀਨੋਪਿ ਮੁਨਿ ਧਿਤਿਮਾ,
ਆਜਾਨੀਯੋ ਹੋਤਿ ਹਿਰੀਨਿਸੇਧੋ॥

‘‘ਸਚ੍ਚੇਨ ਦਨ੍ਤੋ ਦਮਸਾ ਉਪੇਤੋ,
ਵੇਦਨ੍ਤਗੂ ਵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ।
ਯਞ੍ਞੋਪਨੀਤੋ ਤਮੁਪਵ੍ਹਯੇਥ,
ਕਾਲੇਨ ਸੋ ਜੁਹਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਸੁਯਿਟ੍ਠਂ ਸੁਹੁਤਂ ਮਮ ਯਿਦਂ,

ਯਂ ਤਾਦਿਸਂ ਵੇਦਗੁਮਦ੍ਦਸਾਮਿ।
ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ,
ਅਞ੍ਞੋ ਜਨੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਹਬ੍ਯਸੇਸ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਭੁਞ੍ਜਤੁ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਵ''ਨ੍ਤਿ।

''ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯਂ,
ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ।
ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਨੁਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ,
ਧਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ॥

''ਅਞ੍ਞੇਨ ਚ ਕੇਵਲਿਨਂ ਮਹੇਸਿਂ,
ਖੀਣਾਸਵਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵੂਪਸਨ੍ਤਂ।
ਅਨ੍ਨੇਨ ਪਾਨੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਸ੍ਸੁ,
ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੋਤੀ''ਤਿ॥

''ਅਥ ਕਸ੍ਸ ਚਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਇਮਂ ਹਬ੍ਯਸੇਸਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ? ''ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਹਬ੍ਯਸੇਸੋ ਭੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ। ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਂ ਹਬ੍ਯਸੇਸਂ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਹਿ ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਹੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਂ ਹਬ੍ਯਸੇਸਂ ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਹਬ੍ਯਸੇਸੋ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਨ੍ਧੂਪਾਯਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਪਾਯਤਿ । ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਫਾਲੋ [ਲੋਹੋ (ਕ॰)] ਦਿਵਸਂਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ [ਦਿਵਸਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਨ੍ਧੂਪਾਯਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਪਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਹਬ੍ਯਸੇਸੋ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ ਸਨ੍ਧੂਪਾਯਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਪਾਯਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਭਗਵਾ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਦਾਰੁ ਸਮਾਦਹਾਨੋ,
ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਅਮਞ੍ਞਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਏਤਂ।
ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ,
ਯੋ ਬਾਹਿਰੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛੇ॥

''ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਦਾਰੁਦਾਹਂ
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਜ੍ਜਲਯਾਮਿ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਜਲਯਾਮਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਜੋਤਿਂ।
ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਿਨੀ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ,
ਅਰਹਂ ਅਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਾਮਿ॥

‘‘ਮਾਨੋ ਹਿ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਖਾਰਿਭਾਰੋ,
ਕੋਧੋ ਧੁਮੋ ਭਸ੍ਮਨਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ।
ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਜਾ ਹਦਯਂ ਜੋਤਿਠਾਨਂ,
ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਦਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਜੋਤਿ॥

‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਰਹਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਸੀਲਤਿਤ੍ਥੋ,
ਅਨਾਵਿਲੋ ਸਬ੍ਭਿ ਸਤਂ ਪਸਤ੍ਥੋ।
ਯਤ੍ਥ ਹਵੇ ਵੇਦਗੁਨੋ ਸਿਨਾਤਾ,
ਅਨਲ੍ਲਗਤ੍ਤਾਵ [ਅਨਲ੍ਲੀਨਗਤ੍ਤਾਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਾਰਂ॥

‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸਂਯਮੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਮਜ੍ਝੇ ਸਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਤ੍ਤਿ।
ਸ ਤੁਜ੍ਜੁਭੂਤੇਸੁ ਨਮੋ ਕਰੋਹਿ,
ਤਮਹਂ ਨਰਂ ਧਮ੍ਮਸਾਰੀਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ।

੧੦. ਬਹੁਧੀਤਰਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੬. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਤੁਦ੍ਦਸ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ ਨਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤੇ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸੋ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਦਸ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ [ਨਹਨੂਨਿਮਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਸਮਣਸ੍ਸ, ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ ਚਤੁਦ੍ਦਸ।
ਅਜ੍ਜਸਟ੍ਠਿਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਤਿਲਾਖੇਤ੍ਤਸ੍ਮਿ ਪਾਪਕਾ।
ਏਕਪਣ੍ਣਾ ਦੁਪਣ੍ਣਾ [ਦ੍ਵਿਪਣ੍ਣਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਤੁਚ੍ਛਕੋਟ੍ਠਸ੍ਮਿ ਮੂਸਿਕਾ।
ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਕਾਯ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਥਾਰੋ ਸਤ੍ਤਮਾਸਿਕੋ।
ਉਪ੍ਪਾਟਕੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਵਿਧਵਾ ਸਤ੍ਤ ਧੀਤਰੋ।

ਏਕਪੁਤ੍ਤਾ ਦੁਪੁਤ੍ਤਾ [ਦ੍ਵਿਪੁਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਪਿਙ੍ਗਲਾ ਤਿਲਕਾਹਤਾ।
ਸੋਤ੍ਤਂ ਪਾਦੇਨ ਬੋਧੇਤਿ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਨੂਨਿਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਚੂਸਮ੍ਹਿ ਇਣਾਯਿਕਾ।
ਦੇਥ ਦੇਥਾਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਖੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ ਚਤੁਦ੍ਦਸ।
ਅਜ੍ਜਸਟ੍ਠਿਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਲਾਖੇਤ੍ਤਸ੍ਮਿ ਪਾਪਕਾ।
ਏਕਪਣ੍ਣਾ ਦੁਪਣ੍ਣਾ ਚ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤੁਚ੍ਛਕੋਟ੍ਠਸ੍ਮਿ ਮੂਸਿਕਾ।
ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਕਾਯ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਨ੍ਥਾਰੋ ਸਤ੍ਤਮਾਸਿਕੋ।
ਉਪ੍ਪਾਟਕੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਿਧਵਾ ਸਤ੍ਤ ਧੀਤਰੋ।
ਏਕਪੁਤ੍ਤਾ ਦੁਪੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਿਙ੍ਗਲਾ ਤਿਲਕਾਹਤਾ।
ਸੋਤ੍ਤਂ ਪਾਦੇਨ ਬੋਧੇਤਿ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਚ੍ਚੂਸਮ੍ਹਿ ਇਣਾਯਿਕਾ।
ਦੇਥ ਦੇਥਾਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਖੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਲਭੇਯ੍ਯਾਹਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਲਤ੍ਥ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਅਲਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਧਨਞ੍ਜਾਨੀ ਚ ਅਕ੍ਕੋਸਂ, ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੰ ਬਿਲਙ੍ਗਿਕਂ।
ਅਹਿਂਸਕਂ ਜਟਾ ਚੇਵ, ਸੁਦ੍ਧਿਕਞ੍ਚੇਵ ਅਗ੍ਗਿਕਾ।
ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਂ ਬਹੁਧੀਤਰੇਨ ਚ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

੨. ਉਪਾਸਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰਿਸ੍ਮਿਂ ਏਕਨਾਲ਼ਾਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ [ਕਸਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਨਙ੍ਗਲਸਤਾਨਿ ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਪ੍ਪਕਾਲੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਿਵੇਸਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਪਰਿਵੇਸਨਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਠਿਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਂ ਖੋ, ਸਮਣ, ਕਸਾਮਿ ਚ ਵਪਾਮਿ ਚ, ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ। ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ, ਸਮਣ, ਕਸਸ੍ਸੁ ਚ ਵਪਸ੍ਸੁ ਚ, ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਸ੍ਸੂ''ਤਿ। ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਸਾਮਿ ਚ ਵਪਾਮਿ ਚ, ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ। ਨ ਖੋ ਮਯਂ ਪਸ੍ਸਾਮ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯੁਗਂ ਵਾ ਨਙ੍ਗਲਂ ਵਾ ਫਾਲਂ ਵਾ ਪਾਚਨਂ ਵਾ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਵਾ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਸਾਮਿ ਚ ਵਪਾਮਿ ਚ, ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ । ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਸ੍ਸਕੋ ਪਟਿਜਾਨਾਸਿ, ਨ ਚ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤੇ ਕਸਿਂ।
ਕਸ੍ਸਕੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਕਥਂ ਜਾਨੇਮੁ ਤਂ ਕਸਿ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਧਾ ਬੀਜਂ ਤਪੋ ਵੁਟ੍ਠਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਮੇ ਯੁਗਨਙ੍ਗਲਂ।
ਹਿਰੀ ਈਸਾ ਮਨੋ ਯੋਤ੍ਤਂ, ਸਤਿ ਮੇ ਫਾਲਪਾਚਨਂ॥

''ਕਾਯਗੁਤ੍ਤੋ ਵਚੀਗੁਤ੍ਤੋ, ਆਹਾਰੇ ਉਦਰੇ ਯਤੋ।
ਸਚ੍ਚਂ ਕਰੋਮਿ ਨਿਦ੍ਦਾਨਂ, ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਮੇ ਪਮੋਚਨਂ॥

''ਵੀਰਿਯਂ ਮੇ ਧੁਰਧੋਰਯ੍ਹਂ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾਧਿਵਾਹਨਂ।
ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ॥

''ਏਵਮੇਸਾ ਕਸੀ ਕਟ੍ਠਾ, ਸਾ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪ੍ਫਲਾ।
ਏਤਂ ਕਸਿਂ ਕਸਿਤ੍ਵਾਨ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

‘‘ਭੁਞ੍ਜਤੁ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ। ਕਸ੍ਸਕੋ ਭਵਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਅਮਤਪ੍ਫਲਮ੍ਪਿ ਕਸਿਂ ਕਸਤੀ’’ਤਿ [ਭਾਸਤੀਤਿ (ਕ॰)]।

‘‘ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯਂ,
ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਸ ਧਮ੍ਮੋ।
ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਪਨੁਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ,
ਧਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ॥

‘‘ਅਞ੍ਞੇਨ ਚ ਕੇਵਲਿਨਂ ਮਹੇਸਿਂ,
ਖੀਣਾਸਵਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵੂਪਸਨ੍ਤਂ।
ਅਨ੍ਨੇਨ ਪਾਨੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਸ੍ਸੁ,
ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ, ਕਸਿਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੨. ਉਦਯਸੁੱਤਂ

੧੯੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪੱਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਉਦਯਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਉਦਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪੱਤਂ ਓਦਨੇਨ ਪੂਰੇਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪੱਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਉਦਯਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਉਦਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪੱਤਂ ਓਦਨੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਕਟ੍ਠਕੋਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਞ੍ਚੇਵ ਵਪਨ੍ਤਿ ਬੀਜਂ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਸ੍ਸਤਿ ਦੇਵਰਾਜਾ।
ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਖੇੱਤਂ ਕਸਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਕਾ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਧਞ੍ਞਮੁਪੇਤਿ ਰਟ੍ਠਂ॥

‘‘ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯਾਚਕਾ ਯਾਚਯਨ੍ਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਾਨਪਤੀ ਦਦਨ੍ਤਿ।
ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਾਨਪਤੀ ਦਦਿਤ੍ਵਾ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਗ੍ਗਮੁਪੇਨ੍ਤਿ ਠਾਨਂ॥

‘‘ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਖੀਰਨਿਕਾ ਦੁਹਨ੍ਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਚ੍ਛੋ ਉਪੇਤਿ ਮਾਤਰਂ।
ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਿਲਮਤਿ ਫਨ੍ਦਤਿ ਚ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਬ੍ਭਮੁਪੇਤਿ ਮਨ੍ਦੋ॥

‘‘ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਾਯਤਿ ਮੀਯਤਿ ਚ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਿਵਥਿਕਂ [ਸੀਵਥਿਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਹਰਨ੍ਤਿ।
ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ, ਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਾਯਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ’’ਤਿ [ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਾਯਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)]॥

ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ, ਉਦਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੩. ਦੇਵਹਿਤਸੁੱਤਂ

੧੯੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਵਾਤੇਹਾਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਉਪਵਾਣੋ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਵਾਣਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਙ੍ਘ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਉਪਵਾਣ, ਉਣ੍ਹੋਦਕਂ ਜਾਨਾਹੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਵਾਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਦੇਵਹਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਦੇਵਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਵਾਣਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਵਾਣਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਭਵਂ ਤਿਟ੍ਠਂ, ਮੁਣ੍ਡੋ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਾਰੁਤੋ।
ਕਿਂ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ ਕਿਂ ਏਸਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਯਾਚਿਤੁਮਾਗਤੋ''ਤਿ॥

''ਅਰਹਂ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕੇ, ਵਾਤੇਹਾਬਾਧਿਕੋ ਮੁਨਿ।
ਸਚੇ ਉਣ੍ਹੋਦਕਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਮੁਨਿਨੋ ਦੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ॥

''ਪੂਜਿਤੋ ਪੂਜਨੇਯ੍ਯਾਨਂ, ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯਾਨ ਸਕ੍ਕਤੋ।
ਅਪਚਿਤੋ ਅਪਚੇਯ੍ਯਾਨਂ [ਅਪਚਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ], ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਮਿ ਹਾਤਵੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਦੇਵਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਣ੍ਹੋਦਕਸ੍ਸ ਕਾਜਂ ਪੁਰਿਸੇਨ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਫਾਣਿਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਟਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਵਾਣਸ੍ਸ ਪਾਦਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਵਾਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਣ੍ਹੋਦਕੇਨ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ [ਨਹਾਪੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਉਣ੍ਹੋਦਕੇਨ ਫਾਣਿਤਂ ਆਲੋਲੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਆਬਾਧੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿ।

ਅਥ ਖੋ ਦੇਵਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਦੇਵਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਤ੍ਥ ਦਜ੍ਜਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ, ਕਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ।
ਕਥਞ੍ਹਿ ਯਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਕਥਂ ਇਜ੍ਝਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ''ਤਿ॥

''ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਯੋ ਵੇਦੀ, ਸਗ੍ਗਾਪਾਯਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਥੋ ਜਾਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਵੋਸਿਤੋ ਮੁਨਿ॥

''ਏਤ੍ਥ ਦਜ੍ਜਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ, ਏਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ।
ਏਵਞ੍ਹਿ ਯਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਇਜ੍ਝਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਦੇਵਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੪. ਮਹਾਸਾਲਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਲੂਖੋ ਲੂਖਪਾਵੁਰਣੋ [ਲੂਖਪਾਪੁਰਣੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਲੂਖੋ ਲੂਖਪਾਵੁਰਣੋ''ਤਿ?

‘‘ਇਧ ਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਮਂ ਦਾਰੇਹਿ ਸਂਪੁਚ੍ਛ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਯਂ ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ ਭਾਸਸ੍ਸੁ –

‘‘ਯੇਹਿ ਜਾਤੇਹਿ ਨਨ੍ਦਿਸ੍ਸਂ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਵਮਿਚ੍ਛਿਸਂ।
ਤੇ ਮਂ ਦਾਰੇਹਿ ਸਂਪੁਚ੍ਛ, ਸਾਵ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸੂਕਰਂ॥

‘‘ਅਸਨ੍ਤਾ ਕਿਰ ਮਂ ਜਮ੍ਮਾ, ਤਾਤ ਤਾਤਾਤਿ ਭਾਸਰੇ।
ਰਕ੍ਖਸਾ ਪੁਤ੍ਤਰੂਪੇਨ, ਤੇ ਜਹਨ੍ਤਿ ਵਯੋਗਤਂ॥

‘‘ਅਸ੍ਸੋਵ ਜਿਣ੍ਣੋ ਨਿਬ੍ਭੋਗੋ, ਖਾਦਨਾ ਅਪਨੀਯਤਿ।
ਬਾਲਕਾਨਂ ਪਿਤਾ ਥੇਰੋ, ਪਰਾਗਾਰੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਦਣ੍ਡੋਵ ਕਿਰ ਮੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯਞ੍ਚੇ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਨਸ੍ਸਵਾ।
ਚਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਗੋਣਂ ਵਾਰੇਤਿ, ਅਥੋ ਚਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਰਂ॥

‘‘ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਪੁਰੇ ਹੋਤਿ, ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਗਾਧਮੇਧਤਿ।
ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਯਂ ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਯੇਹਿ ਜਾਤੇਹਿ ਨਨ੍ਦਿਸ੍ਸਂ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਵਮਿਚ੍ਛਿਸਂ।
ਤੇ ਮਂ ਦਾਰੇਹਿ ਸਂਪੁਚ੍ਛ, ਸਾਵ ਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸੂਕਰਂ॥

‘‘ਅਸਨ੍ਤਾ ਕਿਰ ਮਂ ਜਮ੍ਮਾ, ਤਾਤ ਤਾਤਾਤਿ ਭਾਸਰੇ।
ਰਕ੍ਖਸਾ ਪੁਤ੍ਤਰੂਪੇਨ, ਤੇ ਜਹਨ੍ਤਿ ਵਯੋਗਤਂ॥

‘‘ਅਸ੍ਸੋਵ ਜਿਣ੍ਣੋ ਨਿਬ੍ਭੋਗੋ, ਖਾਦਨਾ ਅਪਨੀਯਤਿ।
ਬਾਲਕਾਨਂ ਪਿਤਾ ਥੇਰੋ, ਪਰਾਗਾਰੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਦਣ੍ਡੋਵ ਕਿਰ ਮੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯਞ੍ਚੇ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਨਸ੍ਸਵਾ।
ਚਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਗੋਣਂ ਵਾਰੇਤਿ, ਅਥੋ ਚਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਰਂ॥

‘‘ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਪੁਰੇ ਹੋਤਿ, ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਗਾਧਮੇਧਤਿ।
ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਂ ਪੁਤ੍ਤਾ ਘਰਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਏਕਂ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਦਾਯ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਮਯਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਧਨਂ ਪਰਿਯੇਸਾਮ। ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੁ ਮੇ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਆਚਰਿਯਧਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ

ਉਪਾਦਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੫. ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਸੋ ਨੇਵ ਮਾਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਪਿਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਆਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ। ਸਚੇ ਮਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਲਪਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਂ ਆਲਪਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਨੋ ਚੇ ਮਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਲਪਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਨਾਲਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਂ ਨਾਲਪਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – 'ਨਾਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ ਤਤੋਵ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨ ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਸਾਧੁ, ਅਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸੀਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ।
ਯੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਆਗਚ੍ਛਿ, ਤਮੇਵਮਨੁਬ੍ਰੂਹਯੇ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਨਿ ਮੁਖੇਨ ਚ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ ਪਾਣੀਹਿ ਚ ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤਿ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ – ''ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਪਰਿਸਾ ਅਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ [ਅਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ (ਕ॰)] ਅਹੋਸਿ – 'ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ! ਅਯਞ੍ਹਿ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨੇਵ ਮਾਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਪਿਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਆਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਨ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਰਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ; ਅਥ ਚ ਪਨ ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਏਵਰੂਪਂ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਲਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ , ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਸਕੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦ। ਯਤੋ ਤੇ ਮਯਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਕੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕੇਸੁ ਨ ਮਾਨਂ ਕਯਿਰਾਥ, ਕੇਸੁ ਚਸ੍ਸ ਸਗਾਰਵੋ।
ਕ੍ਯਸ੍ਸ ਅਪਚਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਕ੍ਯਸ੍ਸੁ ਸਾਧੁ ਸੁਪੂਜਿਤਾ''ਤਿ॥

''ਮਾਤਰਿ ਪਿਤਰਿ ਚਾਪਿ, ਅਥੋ ਜੇਟ੍ਠਮ੍ਹਿ ਭਾਤਰਿ।
ਆਚਰਿਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਹਿ,
ਤੇਸੁ ਨ ਮਾਨਂ ਕਯਿਰਾਥ।
ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸ ਸਗਾਰਵੋ,
ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਪਚਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁ।
ਤ੍ਯਸ੍ਸੁ ਸਾਧੁ ਸੁਪੂਜਿਤਾ॥

''ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸੀਤੀਭੂਤੇ, ਕਤਕਿਚ੍ਚੇ ਅਨਾਸਵੇ।
ਨਿਹਚ੍ਚ ਮਾਨਂ ਅਥਦ੍ਧੋ, ਤੇ ਨਮਸ੍ਸੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ…ਪੇ॰… ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੬. ਪਚ੍ਚਨੀਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਂ। ਯਂ ਯਦੇਵ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤਿ ਤਂ ਤਦੇਵਸ੍ਸਾਹਂ [ਤਦੇਵ ਸਾਹਂ (ਕ॰)] ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ [ਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਪੀ॰), ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰)]। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਭਣ ਸਮਣਧਮ੍ਮ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੇਨ, ਸੁਵਿਜਾਨਂ ਸੁਭਾਸਿਤਂ।
ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਸਾਰਮ੍ਭਬਹੁਲੇਨ ਚ॥

‘‘ਯੋ ਚ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਸਾਰਮ੍ਭਂ, ਅਪ੍ਪਸਾਦਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋ।
ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ, ਸ ਵੇ [ਸਚੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਜਞ੍ਞਾ ਸੁਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ…ਪੇ॰… ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੭. ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੩. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਕਾਰਾਪੇਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ ਰਮਾਮਿ। ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਕਿਂ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ ਰਮਤੀ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕੇ ਨੁ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਲਵਨੇ ਤਵ।
ਯਦੇਕਕੋ ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ, ਰਤਿਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਨ ਮੇ ਵਨਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਿ,
ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਂ ਮੇ ਵਨਂ ਵਿਸੂਕਂ।
ਸ੍ਵਾਹਂ ਵਨੇ ਨਿਬ੍ਬਨਥੋ ਵਿਸਲ੍ਲੋ,
ਏਕੋ ਰਮੇ ਅਰਤਿਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਯਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ…ਪੇ॰… ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੮. ਕਟ੍ਠਹਾਰਸੁਤ੍ਤੰ

੨੦੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਕਟ੍ਠਹਾਰਕਾ ਮਾਣਵਕਾ ਯੇਨ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਦਸੰਸੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਯਗ੍ਘੇ, ਭਵੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ! ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਸਮਣੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ''। ਅਥ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤੇਹਿ ਮਾਣਵਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੇਨ ਸੋ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਗਮ੍ਭੀਰਰੂਪੇ ਬਹੁਭੇਰਵੇ ਵਨੇ,
ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਰਞ੍ਞੰ ਵਿਜਨੰ ਵਿਗਾਹਿਯ।
ਅਨਿਞ੍ਜਮਾਨੇਨ ਠਿਤੇਨ ਵਗ੍ਗੁਨਾ,
ਸੁਚਾਰੁਰੂਪੰ ਵਤ ਭਿਕ੍ਖੁ ਝਾਯਸਿ॥

''ਨ ਯਤ੍ਥ ਗੀਤੰ ਨਪਿ ਯਤ੍ਥ ਵਾਦਿਤੰ,
ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਨਵਸ੍ਸਿਤੋ ਮੁਨਿ।
ਅਚ੍ਛੇਰਰੂਪੰ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ ਇਦੰ,
ਯਦੇਕਕੋ ਪੀਤਿਮਨੋ ਵਨੇ ਵਸੇ॥

''ਮਞ੍ਞਾਮਹੰ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿਸਹਬ੍ਯਤੰ,
ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਤਿਦਿਵੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ।
ਕਸ੍ਮਾ ਭਵੰ ਵਿਜਨਮਰਞ੍ਞਮਸ੍ਸਿਤੋ,
ਤਪੋ ਇਧ ਕੁਬ੍ਬਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ॥

''ਯਾ ਕਾਚਿ ਕਙ੍ਖਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਵਾ,
ਅਨੇਕਧਾਤੂਸੁ ਪੁਥੂ ਸਦਾਸਿਤਾ।
ਅਞ੍ਞਾਣਮੂਲਪ੍ਪਭਵਾ ਪਜਪ੍ਪਿਤਾ,
ਸਬ੍ਬਾ ਮਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਕਤਾ ਸਮੂਲਿਕਾ॥

''ਸ੍ਵਾਹੰ ਅਕਙ੍ਖੋ ਅਸਿਤੋ ਅਨੂਪਯੋ,
ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨੋ।
ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਸਮ੍ਬੋਧਿਮਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਿਵੰ,
ਝਾਯਾਮਹੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਰਹੋ ਵਿਸਾਰਦੋ''ਤਿ॥

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੯. ਮਾਤੁਪੋਸਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੦੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਤੁਪੋਸਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਾਤੁਪੋਸਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੋਸੇਮਿ। ਕਚ੍ਚਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਵਂਕਾਰੀ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਮੀ''ਤਿ? ''ਤਗ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵਂਕਾਰੀ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਸਿ। ਯੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੋਸੇਤਿ, ਬਹੁਂ ਸੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ''ਤਿ।

''ਯੋ ਮਾਤਰਂ ਪਿਤਰਂ ਵਾ, ਮਚ੍ਚੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪੋਸਤਿ।
ਤਾਯ ਨਂ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਇਧੇਵ ਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਪੇਚ੍ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਪਮੋਦਤੀ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਾਤੁਪੋਸਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦. ਭਿਕ੍ਖਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੦੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਭਿਕ੍ਖਕੋ, ਭਵਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖਕੋ, ਇਧ ਨੋ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ?

''ਨ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖਕੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖਤੇ ਪਰੇ।
ਵਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਨ ਤਾਵਤਾ॥

''ਯੋਧ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪਾਪਞ੍ਚ, ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ।
ਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕੇ ਚਰਤਿ, ਸ ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੧੧. ਸਙ੍ਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤੰ

੨੦੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਙ੍ਗਾਰਵੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਗਾਰਵੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕੋ , ਉਦਕੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਸਙ੍ਗਾਰਵਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਸਙ੍ਗਾਰਵਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਾਰਵੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਸਙ੍ਗਾਰਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਉਦਕੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਸਿ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਸੀ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਕਿਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਤ੍ਥਵਸਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਸਿ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਸੀ''ਤਿ? ''ਇਧ ਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ [ਇਧ ਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਅਹਂ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਯਂ ਦਿਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਾਯਂ ਨ੍ਹਾਨੇਨ [ਨਹਾਨੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਵਾਹੇਮਿ, ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ ਤਂ ਪਾਤਂ ਨ੍ਹਾਨੇਨ ਪਵਾਹੇਮਿ। ਇਮਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਤ੍ਥਵਸਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਉਦਕੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚੇਮਿ, ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ।

''ਧਮ੍ਮੋ ਰਹਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਸੀਲਤਿਤ੍ਥੋ,
ਅਨਾਵਿਲੋ ਸਬ੍ਭਿ ਸਤਂ ਪਸਤ੍ਥੋ।
ਯਤ੍ਥ ਹਵੇ ਵੇਦਗੁਨੋ ਸਿਨਾਤਾ,
ਅਨਲ੍ਲਗਤ੍ਤਾਵ [ਅਨਲ੍ਲੀਨਗਤ੍ਤਾਵ (ਕ॰)] ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਗਾਰਵੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

੧੨. ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਂ ਨਾਮ ਸਕ੍ਯਾਨਂ ਨਿਗਮੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਂ ਨਿਗਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ, ਦੇਵੋ ਚ ਏਕਮੇਕਂ ਫੁਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਸਾ ਸਭਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਕੇ ਚ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ, ਕੇ ਚ ਸਭਾਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਨੇਸਾ ਸਭਾ ਯਤ੍ਥ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ,
ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਤੇ ਯੇ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ।
ਰਾਗਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਮੋਹਂ,
ਧਮ੍ਮਂ ਵਦਨ੍ਤਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਖੋਮਦੁਸ੍ਸਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਤੇ ਮਯਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕੇ ਨੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੇ ਸਰਣਂ ਗਤੇ''ਤਿ।

ਉਪਾਸਕਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਕਸਿ ਉਦਯੋ ਦੇ੧ਹਿਤੋ, ਅਵ੍ਵਤਰਮਹਾਸਾਲੰ।
ਮਾਨਥਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ, ਨ੧ਕਮ੍ਮਿਕਕਟ੍ਠਹਾਰੰ।
ਮਾਤੁਪੋਸਕੰ ਭਿਕ੍ਖਕੋ, ਸਙ੍ਗਾਰ੧ੋ ਚ ਖੋਮਦੁਸ੍ਸੇਨ ਦ੍੧ਾਦਸਾਤਿ॥

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

੮. ਵਙ੍ਗੀਸਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੦੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਲ਼ਵਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਗ੍ਗਾਲ਼ਵੇ ਚੇਤਿਯੇ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਕਪ੍ਪੇਨ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਨਵਕੋ ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਓਹਿਯਜਕੋ ਵਿਹਾਰਪਾਲੋ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਸਮਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਅਗ੍ਗਾਲ਼ਵਕੋ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਵਿਹਾਰਪੇਕ੍ਖਿਕਾਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਤਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ; ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ; ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ, ਯਂ ਮੇ ਪਰੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਤ ਮਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾਨਗਾਰਿਯਂ।
ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਪਗਬ੍ਭਾ ਕਣ੍ਹਤੋ ਇਮੇ॥

''ਉਗ੍ਗਪੁਤ੍ਤਾ ਮਹਿਸ੍ਸਾਸਾ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਦਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮਿਨੋ।
ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਕਿਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਪਲਾਯਿਨਂ॥

''ਸਚੇਪਿ ਏਤਤੋ [ਏਤ੍ਤਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਏਤ੍ਤਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਭਿਯ੍ਯੋ, ਆਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯੋ।
ਨੇਵ ਮਂ ਬ੍ਯਾਧਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਬ੍ਯਾਥਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (?)], ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ॥

''ਸਕ੍ਖੀ ਹਿ ਮੇ ਸੁਤਂ ਏਤਂ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨੋ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਨਿਰਤੋ ਮਨੋ॥

''ਏਵਞ੍ਚੇ ਮਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਪਾਪਿਮ ਉਪਗਚ੍ਛਸਿ।
ਤਥਾ ਮਚ੍ਚੁ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਮੇ ਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਦਕ੍ਖਸੀ''ਤਿ॥

੨. ਅਰਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਲ਼ਵਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਗ੍ਗਾਲ਼ਵੇ ਚੇਤਿਯੇ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਕਪ੍ਪੇਨ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਕਪ੍ਪੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਸਾਯਂ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਵਾ ਕਾਲੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ; ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ; ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਿ; ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ, ਯਂ ਮੇ ਪਰੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਅਰਤਿਞ੍ਚ ਰਤਿਞ੍ਚ ਪਹਾਯ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਗੇਹਸਿਤਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਂ।
ਵਨਥਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ, ਨਿਬ੍ਬਨਥੋ ਅਰਤੋ ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ [ਸ ਭਿਕ੍ਖੁ (ਕ॰)]॥

‘‘ਯਮਿਧ ਪਥਵਿਞ੍ਚ ਵੇਹਾਸਂ, ਰੂਪਗਤਞ੍ਚ ਜਗਤੋਗਧਂ।
ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਜੀਯਤਿ ਸਬ੍ਬਮਨਿਚ੍ਚਂ, ਏਵਂ ਸਮੇਚ੍ਚ ਚਰਨ੍ਤਿ ਮੁਤਤ੍ਤਾ॥

‘‘ਉਪਧੀਸੁ ਜਨਾ ਗਧਿਤਾਸੇ [ਗਥਿਤਾਸੇ (ਸੀ॰)], ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇ ਪਟਿਘੇ ਚ ਮੁਤੇ ਚ।
ਏਤ੍ਥ ਵਿਨੋਦਯ ਛਨ੍ਦਮਨੇਜੋ, ਯੋ ਏਤ੍ਥ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਤਂ ਮੁਨਿਮਾਹੁ॥

‘‘ਅਥ ਸਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਪੁਥੂ ਜਨਤਾਯ ਅਧਮ੍ਮਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।
ਨ ਚ ਵਗ੍ਗਗਤਸ੍ਸ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ, ਨੋ ਪਨ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਭਾਣੀ ਸ ਭਿਕ੍ਖੁ॥

‘‘ਦਬ੍ਬੋ ਚਿਰਰਤ੍ਤਸਮਾਹਿਤੋ, ਅਕੁਹਕੋ ਨਿਪਕੋ ਅਪਿਹਾਲੁ।
ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਅਜ੍ਝਗਮਾ ਮੁਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਕਙ੍ਖਤਿ ਕਾਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

੩. ਪੇਸਲਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੧. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਲ਼ਵਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਗ੍ਗਾਲ਼ਵੇ ਚੇਤਿਯੇ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਕਪ੍ਪੇਨ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਅਞ੍ਞੇ ਪੇਸਲੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ; ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ; ਯ੍ਵਾਹਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਅਞ੍ਞੇ ਪੇਸਲੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤਿਮਞ੍ਞਾਮੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਮਾਨਂ ਪਜਹਸ੍ਸੁ ਗੋਤਮ, ਮਾਨਪਥਞ੍ਚ ਪਜਹਸ੍ਸੁ।
ਅਸੇਸਂ ਮਾਨਪਥਸ੍ਮਿਂ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀਹੁਵਾ ਚਿਰਰਤ੍ਤਂ॥

‘‘ਮਕ੍ਖੇਨ ਮਕ੍ਖਿਤਾ ਪਜਾ, ਮਾਨਹਤਾ ਨਿਰਯਂ ਪਪਤਨ੍ਤਿ।
ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਚਿਰਰਤ੍ਤਂ, ਮਾਨਹਤਾ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਸੋਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਦਾਚਿ, ਮਗ੍ਗਜਿਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ।
ਕਿਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਅਨੁਭੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਦਸੋਤਿ ਤਮਾਹੁ ਪਹਿਤਤ੍ਤਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਅਖਿਲੋਧ ਪਧਾਨਵਾ, ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ।
ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਅਸੇਸਂ, ਵਿਜ੍ਜਾਯਨ੍ਤਕਰੋ ਸਮਿਤਾਵੀ’’ਤਿ॥

੪. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਵਙ੍ਗੀਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ

ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਅਨਭਿਰਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਡਯ੍ਹਾਮਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੇ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ।
ਸਾਧੁ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੰ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ॥

''ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਤੇ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ।
ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਹਿ, ਸੁਭੰ ਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤੰ॥

''ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਰਤੋ ਪਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਾ ਚ ਅਤ੍ਤਤੋ।
ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਹਿ ਮਹਾਰਾਗਂ, ਮਾ ਡਯ੍ਹਿਤ੍ਥੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ॥

''ਅਸੁਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਹਿ, ਏਕਗ੍ਗੰ ਸੁਸਮਾਹਿਤੰ।
ਸਤਿ ਕਾਯਗਤਾ ਤ੍ਯਤ੍ਥੁ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਬਹੁਲੋ ਭ॥

''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਾਵੇਹਿ, ਮਾਨਾਨੁਸਯਮੁਜ੍ਜਹ।
ਤਤੋ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

੫. ਸੁਭਾਸਿਤਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਚਤੂਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾਚਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾ; ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਚ ਅਨਨੁਵਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਭਾਸਿਤੰਯੇਵ ਭਾਸਤਿ ਨੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ, ਧਮ੍ਮੰਯੇਵ ਭਾਸਤਿ ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੰ, ਪਿਯੰਯੇਵ ਭਾਸਤਿ ਨੋ ਅਪ੍ਪਿਯੰ, ਸਚ੍ਚੰਯੇਵ ਭਾਸਤਿ ਨੋ ਅਲਿਕੰ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੂਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾਚਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਚ ਅਨਨੁਵਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨ''ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

''ਸੁਭਾਸਿਤੰ ਉਤ੍ਤਮਮਾਹੁ ਸਨ੍ਤੋ,
ਧਮ੍ਮੰ ਭਣੇ ਨਾਧਮ੍ਮੰ ਤੰ ਦੁਤਿਯੰ।
ਪਿਯੰ ਭਣੇ ਨਾਪ੍ਪਿਯੰ ਤੰ ਤਤਿਯੰ,
ਸਚ੍ਚੰ ਭਣੇ ਨਾਲਿਕੰ ਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ ਵਙ੍ਗੀਸਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਤਮੇਵ ਵਾਚੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਯਾਯਤ੍ਤਾਨੰ ਨ ਤਾਪਯੇ।

ਪਰੇ ਚ ਨ ਵਿਹਿੰਸੇਯਜ, ਸਾ ਵੇ ਵਾਚਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ॥

‘‘ਪਿਯਵਾਚਂਵ ਭਾਸੇਯਜ, ਯਾ ਵਾਚਾ ਪਟਿਨਨ੍ਦਿਤਾ।
ਯਂ ਅਨਾਦਾਯ ਪਾਪਾਨਿ, ਪਰੇਸਂ ਭਾਸਤੇ ਪਿਯਂ॥

‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਵੇ ਅਮਤਾ ਵਾਚਾ, ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨਨ੍ਤਨੋ।
ਸਚ੍ਚੇ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ, ਆਹੁ ਸਨ੍ਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ॥

‘‘ਯਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਾਸਤੇ ਵਾਚਂ, ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ, ਸਾ ਵੇ ਵਾਚਾਨਮੁਤ੍ਤਮਾ’’ਤਿ॥

੬. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੪. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ ਪੋਰਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਯ ਅਨੇਲਗਲਾਯ [ਅਨੇਲ਼ਗਲਾਯ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਅਨੇਲਗਲ਼ਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਿਯਾ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ ਪੋਰਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਯ ਅਨੇਲਗਲਾਯ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਿਯਾ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਵਙ੍ਗੀਸਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞੋ ਮੇਧਾਵੀ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ।
ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਂ॥

‘‘ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ ਭਾਸਤਿ।
ਸਾਲ਼ਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ, ਪਟਿਭਾਨਂ ਉਦੀਰਯਿ [ਉਦੀਰਿਯਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਉਦੀਰਿਯਤਿ (ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਨੁਰੂਪਂ)]॥

‘‘ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦੇਸਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਮਧੁਰਂ ਗਿਰਂ।
ਸਰੇਨ ਰਜਨੀਯੇਨ, ਸਵਨੀਯੇਨ ਵਗ੍ਗੁਨਾ।
ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਮੁਦਿਤਾ, ਸੋਤਂ ਓਧੇਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ॥

੭. ਪਵਾਰਣਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੫. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਪਵਾਰਣਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ

ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਵਾਰੇਮਿ ਵੋ। ਨ ਚ ਮੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਥ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਾਮ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ। ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ; ਅਹਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਵਾਰੇਮਿ। ਨ ਚ ਮੇ ਭਗਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ''ਤਿ।

''ਨ ਖ੍ਵਾਹੰ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਾਮਿ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ। ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਪਿਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ ਚਕ੍ਕੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ।

''ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੰ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ''ਤਿ। ''ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੰ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹਾਮਿ ਕਾਯਿਕੰ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੰ ਵਾ। ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੰ ਸਟ੍ਠਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਟ੍ਠਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ, ਸਟ੍ਠਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਇਤਰੇ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ, ਵਙ੍ਗੀਸਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਅਜ੍ਜ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਸਮਾਗਤਾ।
ਸੰਯੋਜਨਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛਿਦਾ , ਅਨੀਘਾ ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭਵਾ ਇਸੀ॥

''ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਯਥਾ ਰਾਜਾ, ਅਮਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਰਿਯੇਤਿ, ਸਾਗਰਨ੍ਤੰ ਮਹਿੰ ਇਮੰ॥

''ਏਵੰ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੰ, ਸਤ੍ਥਵਾਹੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ।
ਸਾਵਕਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨੋ॥

''ਸਬ੍ਬੇ ਭਗਵਤੋ ਪੁਤ੍ਤਾ, ਪਲਾਪੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਹਨ੍ਤਾਰੰ, ਵਨ੍ਦੇ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੮. ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧੬. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਡ੍ਢਤੇਲਸੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ

ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਵਙ੍ਗੀਸਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਸੁਗਤਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ।
ਦੇਸੇਨ੍ਤਂ ਵਿਰਜਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਕੁਤੋਭਯਂ॥

''ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਮਲਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤਂ।
ਸੋਭਤਿ ਵਤ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

''ਨਾਗਨਾਮੋਸਿ ਭਗਵਾ, ਇਸੀਨਂ ਇਸਿਸਤ੍ਤਮੋ।
ਮਹਾਮੇਘੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾਨ, ਸਾਵਕੇ ਅਭਿਵਸ੍ਸਤਿ॥

''ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਸਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਕਮ੍ਯਤਾ [ਸਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਕਾਮਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।
ਸਾਵਕੋ ਤੇ ਮਹਾਵੀਰ, ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਵਙ੍ਗੀਸੋ''ਤਿ॥

''ਕਿਂ ਨੁ ਤੇ, ਵਙ੍ਗੀਸ, ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ, ਉਦਾਹੁ ਠਾਨਸੋਵ ਤਂ ਪਟਿਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ? 'ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਠਾਨਸੋਵ ਮਂ ਪਟਿਭਨ੍ਤੀ'ਤਿ। 'ਤੇਨ ਹਿ ਤਂ, ਵਙ੍ਗੀਸ, ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਟਿਭਨ੍ਤੂ'ਤਿ। 'ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਿਤਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਪਥਂ [ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਸਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ, ਚਰਤਿ ਪਭਿਜ੍ਜ ਖਿਲਾਨਿ।
ਤਂ ਪਸ੍ਸਥ ਬਨ੍ਧਪਮੁਞ੍ਚਕਰਂ, ਅਸਿਤਂ ਭਾਗਸੋ ਪਵਿਭਜਂ॥

''ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਂ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਕ੍ਖਾਸਿ।
ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇ ਅਮਤੇ ਅਕ੍ਖਾਤੇ, ਧਮ੍ਮਦ੍ਦਸਾ ਠਿਤਾ ਅਸਂਹੀਰਾ॥

''ਪਜ੍ਜੋਤਕਰੋ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ [ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਧਮ੍ਮਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਿਤੀਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਮਦ੍ਦਸ।
ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਚ, ਅਗ੍ਗਂ ਸੋ ਦੇਸਯਿ ਦਸਦ੍ਧਾਨਂ॥

''ਏਵਂ ਸੁਦੇਸਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ,
ਕੋ ਪਮਾਦੋ ਵਿਜਾਨਤਂ ਧਮ੍ਮਂ [ਕੋ ਪਮਾਦੋ ਵਿਜਾਨਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ।
ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ॥

੯. ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੭. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ [ਅਞ੍ਞਾਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਸੁਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਨਿ ਮੁਖੇਨ ਚ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ, ਪਾਣੀਹਿ ਚ ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤਿ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ – ''ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਹਂ, ਭਗਵਾ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਹਂ, ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਸੁਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਨਿ ਮੁਖੇਨ ਚ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ, ਪਾਣੀਹਿ ਚ ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤਿ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ – 'ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਹਂ, ਭਗਵਾ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਹਂ, ਸੁਗਤਾ'ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਂ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਵਙ੍ਗੀਸਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਂ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਥੇਰੋ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਤਿਬ੍ਬਨਿਕ੍ਕਮੋ।
ਲਾਭੀ ਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ, ਵਿਵੇਕਾਨਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ॥

''ਯਂ ਸਾਵਕੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਕਾਰਿਨਾ।
ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਤੋ॥

''ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਕੋਵਿਦੋ।
ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਾਦੋ [ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੋ (ਪੀ॰)], ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਸਤ੍ਥੁਨੋ''ਤਿ॥

੧੦. ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੇ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾਯਂ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ। ਤੇਸਂ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ [ਸਮਨ੍ਵੇਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਪਧਿਂ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੇ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾਯਂ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ। ਤੇਸਂ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਪਧਿਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮਂ, ਸੁਗਤਾ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਵਙ੍ਗੀਸਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

''ਨਗਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸੇ ਆਸੀਨਂ, ਮੁਨਿਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਰਗੁਂ।
ਸਾਵਕਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਮਚ੍ਚੁਹਾਯਿਨੋ॥

‘‘ਤੇ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਪਰਿਯੇਤਿ [ਅਨੁਪਰਿਯੇਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)], ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ।
ਚਿਤ੍ਤੰ ਨੇਸੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸੰ [ਸਮਨ੍ਵੇਸੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰)], ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੰ ਨਿਰੂਪਧਿਂ॥

‘‘ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਮੁਨਿਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਾਰਗੁਂ।
ਅਨੇਕਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਗੋਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੧. ਗਗ੍ਗਰਾਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧੯. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਚਮ੍ਪਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਉਪਾਸਕਸਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਉਪਾਸਿਕਾਸਤੇਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਚ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸੇਹਿ। ਤ੍ਯਾਸ੍ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਅਤਿਰੋਚਤਿ [ਅਤਿਵਿਰੋਚਤਿ (ਕ॰)] ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਯਸਸਾ ਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਙ੍ਗੀਸਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯੰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਚਮ੍ਪਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਉਪਾਸਕਸਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਉਪਾਸਿਕਾਸਤੇਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਚ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸੇਹਿ। ਤ੍ਯਾਸ੍ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਯਸਸਾ ਚ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਗਾਥਾਯ ਅਭਿਤ੍ਥਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ, ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ, ਸੁਗਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ, ਵਙ੍ਗੀਸਾ’’ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਗਾਥਾਯ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿ –

‘‘ਚਨ੍ਦੋ ਯਥਾ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਨਭੇ,
ਵਿਰੋਚਤਿ ਵਿਗਤਮਲੋਵ ਭਾਣੁਮਾ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਙ੍ਗੀਰਸ ਤ੍ਵੰ ਮਹਾਮੁਨਿ,
ਅਤਿਰੋਚਸਿ ਯਸਸਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੨. ਵਙ੍ਗੀਸਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੦. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ । ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਙ੍ਗੀਸੋ ਅਚਿਰਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ [ਹੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ [ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਪਟਿਸੰਵੇਦੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਕਾਵੇਯ੍ਯਮਤ੍ਤਾ ਵਿਚਰਿਮ੍ਹ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਗਾਮਾ ਗਾਮੰ ਪੁਰਾ ਪੁਰੰ।
ਅਥਦ੍ਦਸਾਮ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੰ, ਸਦ੍ਧਾ ਨੋ ਉਪਪਜ੍ਜਥ॥

‘‘ਸੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋ [ਖਨ੍ਧੇ ਆਯਤਨਾਨਿ ਧਾਤੁਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]।
ਤਸ੍ਸਾਹੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾਨ, ਪਬ੍ਬਜਿਂ ਅਨਗਾਰਿਯੰ॥

‘‘ਬਹੁਨ੍ਨੰ ਵਤ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਬੋਧਿਂ ਅਜ੍ਝਗਮਾ ਮੁਨਿ।
ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ, ਯੇ ਨਿਯਾਮਗਤਦ੍ਦਸਾ॥

‘‘ਸ੍वਾਗਤੰ वਤ ਮੇ ਆਸਿ, ਮਮ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ।
ਤਿਸ੍ਸੋ वਿਜ੍ਜਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਕਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਸਨੰ॥

‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਨਿवਾਸੰ ਜਾਨਾਮਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁੰ वਿਸੋਧਿਤੰ।
ਤੇवਿਜ੍ਜੋ ਇਦ੍ਧਿਪਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਕੋवਿਦੋ’’ਤਿ॥

वङ੍ਗੀਸਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਅਰਤਿ ਚੇव, ਪੇਸਲਾ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨਾ।
ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸੁਭਾਸਿਤਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਪवਾਰਣਾ।
ਪਰੋਸਹਸ੍ਸੰ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਗਗ੍ਗਰਾ।
वङ੍ਗੀਸੇਨ ਦ੍वਾਦਸਾਤਿ॥

੯. ਵਨਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਵਿਵੇਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸੰਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਵਿਵੇਕਕਾਮੋਸਿ ਵਨੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ,
ਅਥ ਤੇ ਮਨੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ।
ਜਨੋ ਜਨਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯਸ੍ਸੁ ਛਨ੍ਦੰ,
ਤਤੋ ਸੁਖੀ ਹੋਹਿਸਿ ਵੀਤਰਾਗੋ॥

‘‘ਅਰਤਿੰ ਪਜਹਾਸਿ ਸਤੋ, ਭਵਾਸਿ ਸਤੰ ਤੰ ਸਾਰਯਾਮਸੇ।
ਪਾਤਾਲਰਜੋ ਹਿ ਦੁਤ੍ਤਰੋ, ਮਾ ਤੰ ਕਾਮਰਜੋ ਅਵਾਹਰਿ॥

‘‘ਸਕੁਣੋ ਯਥਾ ਪੰਸੁਕੁਨ੍ਥਿਤੋ [ਪੰਸੁਕੁਣ੍ਠਿਤੋ (ਕ॰), ਪੰਸੁਕੁਣ੍ਡਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)], ਵਿਧੁਨੰ ਪਾਤਯਤਿ ਸਿਤੰ ਰਜੰ।
ਏਵੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਧਾਨਵਾ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਧੁਨੰ ਪਾਤਯਤਿ ਸਿਤੰ ਰਜ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸੰਵੇਜਿਤੋ ਸੰਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੨. ਉਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੨. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਸੁਪਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸੰਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਿੰ ਸੇਸਿ, ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਪਿਤੇਨ [ਸੁਪਿਨੇਨ (ਸੀ॰)] ਤੇ।
ਆਤੁਰਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾ ਨਿਦ੍ਦਾ, ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਤੋ॥

‘‘ਯਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ [ਯਾਯ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)], ਅਗਾਰਸ੍ਮਾਨਗਾਰਿਯੰ।
ਤਮੇਵ ਸਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰੂਹੇਹਿ, ਮਾ ਨਿਦ੍ਦਾਯ ਵਸੰ ਗਮੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਕਾਮਾ, ਯੇਸੁ ਮਨ੍ਦੋਵ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ।
ਬਦ੍ਧੇਸੁ [ਖਨ੍ਧੇਸੁ (ਸੀ॰)] ਮੁਤ੍ਤੰ ਅਸਿਤੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੰ ਤਪੇ॥

‘‘ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਨਯਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ।

ਤੰ ਞਾਣੰ ਪਰਮੋਦਾਨੰ [ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਰਮੋਦਾਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਪਰਮਵੋਦਾਨੰ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)], ਕਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੰ ਤਪੇ॥

''ਛੇਤ੍ਵਾ [ਭੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਆਸਵਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ।
ਅਸੋਕੰ ਅਨੁਪਾਯਾਸੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੰ ਤਪੇ॥

''ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੰ ਪਹਿਤਤ੍ਤੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੰ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨ੍ਤੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੰ ਤਪੇ''ਤਿ॥

੩. ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੩. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੋ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਛੇਤੰ ਓਵਦਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੰ ਸੰਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਗਿਰਿਦੁਗ੍ਗਚਰੰ ਛੇਤੰ, ਅਪ੍ਪਪਞ੍ਞੰ ਅਚੇਤਸੰ।
ਅਕਾਲੇ ਓਵਦੰ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ॥

''ਸੁਣਾਤਿ ਨ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਆਲੋਕੇਤਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿੰ ਭਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਮਿੰ, ਅਤ੍ਥੰ ਬਾਲੋ ਨ ਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

''ਸਚੇਪਿ ਦਸ ਪਜ੍ਜੋਤੇ, ਧਾਰਯਿਸ੍ਸਸਿ ਕਸ੍ਸਪ।
ਨੇਵ ਦਕ੍ਖਤਿ ਰੂਪਾਨਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਹਿਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੋ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸੰਵੇਜਿਤੋ ਸੰਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੪. ਸਮ੍ਬਹੁਲਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ [ਵਸ੍ਸੰਵੁਤ੍ਥਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਤੇਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਪਕ੍ਕਮਿੰਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਅਰਤਿ ਵਿਯ ਮੇਜ੍ਜ ਖਾਯਤਿ,
ਬਹੁਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ।
ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕਥਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ,
ਕੋਮੇ ਗੋਤਮਸਾਵਕਾ ਗਤਾ''ਤਿ॥

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਤੰ ਦੇਵਤੰ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿ –

‘‘ਮਾਗਧਂ ਗਤਾ ਕੋਸਲਂ ਗਤਾ, ਏਕਚ੍ਚਿਯਾ ਪਨ ਵਜ੍ਜਿਭੂਮਿਯਾ।
ਮਗਾ ਵਿਯ ਅਸਙ੍ਗਚਾਰਿਨੋ, ਅਨਿਕੇਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ॥

੫. ਆਨਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨੫. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਤਿਵੇਲਂ ਗਿਹਿਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਸਂਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਹਨਂ ਪਸਕ੍ਕਿਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹਦਯਸ੍ਮਿਂ ਓਪਿਯ।
ਝਾ ਗੋਤਮ ਮਾ ਪਮਾਦੋ [ਮਾ ਚ ਪਮਾਦੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਕਿਂ ਤੇ ਬਿਲ਼ਿਬਿਲ਼ਿਕਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸਂਵੇਜਿਤੋ ਸਂਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੬. ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨੬. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਤਾਵਤਿਂਸਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਜਾਲਿਨੀ ਨਾਮ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਾਣਦੁਤਿਯਿਕਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਧੇਹਿ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਵੁਸਿਤਂ ਪੁਰੇ।
ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਿਸੁ।
ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਪਰਿਵੁਤੋ, ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਹਿ ਸੋਭਸੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਯੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਤੇ ਚਾਪਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਹਿ ਪਤ੍ਥਿਤਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਨ ਤੇ ਸੁਖਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਨ੍ਦਨਂ।
ਆਵਾਸਂ ਨਰਦੇਵਾਨਂ, ਤਿਦਸਾਨਂ ਯਸਸ੍ਸਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਨ ਤ੍ਵਂ ਬਾਲੇ ਵਿਜਾਨਾਸਿ, ਯਥਾ ਅਰਹਤਂ ਵਚੋ।
ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ।
ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮੋ ਸੁਖੋ॥

‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਾਵਾਸੋ, ਦੇਵਕਾਯਸ੍ਮਿ ਜਾਲਿਨਿ।
ਵਿਕ੍ਖੀਣੋ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’’ਤਿ॥

੭. ਨਾਗਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨੭. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਅਤਿਕਾਲੇਨ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਤਿਦਿਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਦਤ੍ਤਂ ਸਂਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਾਗਦਤ੍ਤਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਾਲੇ ਪਵਿਸ ਨਾਗਦਤ੍ਤ, ਦਿਵਾ ਚ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤਿਵੇਲਚਾਰੀ।
ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ, ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ॥

‘‘ਭਾਯਾਮਿ ਨਾਗਦਤ੍ਤਂ ਸੁਪ੍ਪਗਬ੍ਭਂ, ਕੁਲੇਸੁ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਂ।
ਮਾ ਹੇਵ ਮਚ੍ਚੁਰਞ੍ਞੋ ਬਲਵਤੋ, ਅਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਵਸਂ ਉਪੇਸੀ’’ਤਿ [ਵਸਮੇਯ੍ਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਸਮੇਸੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸਂਵੇਜਿਤੋ ਸਂਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੮. ਕੁਲਘਰਣੀਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨੮. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਅਤਿਵੇਲਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹ੍ਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਂਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਕੁਲਘਰਣੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਨਦੀਤੀਰੇਸੁ ਸਣ੍ਠਾਨੇ, ਸਭਾਸੁ ਰਥਿਯਾਸੁ ਚ।
ਜਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਞ੍ਚ [ਤ੍ਵਞ੍ਚ (ਕ॰)] ਕਿਮਨ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਬਹੂਹਿ ਸਦ੍ਦਾ ਪਚ੍ਚੂਹਾ, ਖਮਿਤਬ੍ਬਾ ਤਪਸ੍ਸਿਨਾ।
ਨ ਤੇਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘ਯੋ ਚ ਸਦ੍ਦਪਰਿਤ੍ਤਾਸੀ, ਵਨੇ ਵਾਤਮਿਗੋ ਯਥਾ।
ਲਹੁਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਤਂ ਆਹੁ, ਨਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਵਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

੯. ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨੯. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਚਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਸਾਲਿਯਾ ਤੂਰਿਯ-ਤਾਲ਼ਿਤ-ਵਾਦਿਤ-ਨਿਗ੍ਘੋਸਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਏਕਕਾ ਮਯਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਾਮ,
ਅਪਵਿਦ੍ਧਂਵ [ਅਪਵਿਟ੍ਠਂਵ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਵਨਸ੍ਮਿਂ ਦਾਰੁਕਂ।
ਏਤਾਦਿਸਿਕਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ,
ਕੋ ਸੁ ਨਾਮਮ੍ਹੇਹਿ [ਨਾਮ ਅਮ੍ਹੇਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਾਪਿਯੋ’’ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਂਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਏਕਕੋਵ ਤ੍ਵਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਸਿ, ਅਪਵਿਦ੍ਧਂਵ ਵਨਸ੍ਮਿਂ ਦਾਰੁਕਂ।
ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਬਹੁਕਾ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਨੇਰਯਿਕਾ ਵਿਯ ਸਗ੍ਗਗਾਮਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸਂਵੇਜਿਤੋ ਸਂਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੧੦. ਸਜ੍ਝਾਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਸੁਦਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤਿਵੇਲਂ ਸਜ੍ਝਾਯਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਸਙ੍ਕਸਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਸੁਣਨ੍ਤੀ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨਾਧੀਯਸਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਂਵਸਨ੍ਤੋ।
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮਂ ਲਭਤਿਪ੍ਪਸਾਦਂ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਲਭਤਿਪ੍ਪਸਂਸ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਅਹੁ ਪੁਰੇ ਧਮ੍ਮਪਦੇਸੁ ਛਨ੍ਦੋ, ਯਾਵ ਵਿਰਾਗੇਨ ਸਮਾਗਮਿਮ੍ਹ।
ਯਤੋ ਵਿਰਾਗੇਨ ਸਮਾਗਮਿਮ੍ਹ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।
ਅਞ੍ਞਾਯ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਮਾਹੁ ਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ॥

੧੧. ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩੧. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਂਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਾ, ਸੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਖਜ੍ਜਸਿ।
ਅਯੋਨਿਸੋ [ਅਯੋਨਿਂ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ, ਯੋਨਿਸੋ ਅਨੁਚਿਨ੍ਤਯ॥

''ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਮਾਰਬ੍ਭ, ਸਙ੍ਘਂ ਸੀਲਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ।
ਅਧਿਗਚ੍ਛਸਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪੀਤਿਸੁਖਮਸਂਸਯਂ।
ਤਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸਂਵੇਜਿਤੋ ਸਂਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

੧੨. ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩੨. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਠਿਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ, ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ [ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਪਕ੍ਖਿਸੁ।
ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੰ, ਤੰ ਭਯੰ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮੰ॥

''ਠਿਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ, ਸਨ੍ਨਿਸੀਵੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਸੁ।
ਸਣਤੇਵ ਬ੍ਰਹਾਰਞ੍ਞੰ, ਸਾ ਰਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿ ਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੩. ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੩. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲਾ ਚਪਲਾ ਮੁਖਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨੋ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੰਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਸੁਖਜੀਵਿਨੋ ਪੁਰੇ ਆਸੁੰ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਗੋਤਮਸਾਵਕਾ।
ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਪਿਣ੍ਡਮੇਸਨਾ, ਅਨਿਚ੍ਛਾ ਸਯਨਾਸਨੰ।
ਲੋਕੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ॥

''ਦੁਪ੍ਪੋਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਗਾਮੇ ਗਾਮਣਿਕਾ ਵਿਯ।
ਭੁਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਰਾਗਾਰੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ॥

''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਞ੍ਜਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਵਦਾਮਹੰ।
ਅਪਵਿਦ੍ਧਾ [ਅਪਵਿਟ੍ਠਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਅਨਾਥਾ ਤੇ, ਯਥਾ ਪੇਤਾ ਤਥੇਵ ਤੇ॥

''ਯੇ ਖੋ ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤੰ।
ਯੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨਮੋ ਤੇਸੰ ਕਰੋਮਹ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸੰਵੇਜਿਤਾ ਸੰਵੇਗਮਾਪਾਦੁਨ੍ਤਿ।

੧੪. ਗਨ੍ਧਤ੍ਥੇਨਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੪. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਸਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿੰ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਦੁਮੰ ਉਪਸਿਙ੍ਘਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਕਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸੰਵੇਜੇਤੁਕਾਮਾ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਯਮੇਤੰ ਵਾਰਿਜੰ ਪੁਪ੍ਫੰ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਉਪਸਿਙ੍ਘਸਿ।
ਏਕਙ੍ਗਮੇਤੰ ਥੇਯ੍ਯਾਨੰ, ਗਨ੍ਧਤ੍ਥੇਨੋਸਿ ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ॥

‘‘ਨ ਹਰਾਮਿ ਨ ਭਞ੍ਜਾਮਿ, ਆਰਾ ਸਿਙ੍ਘਾਮਿ ਵਾਰਿਜੰ।
ਅਥ ਕੇਨ ਨੁ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਗਨ੍ਧਤ੍ਥੇਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯ੍ਵਾਯੰ ਭਿਸਾਨਿ ਖਨਤਿ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਭਞ੍ਜਤਿ।
ਏਵੰ ਆਕਿਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਏਸੋ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਆਕਿਣ੍ਣਲੁਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਧਾਤਿਚੇਲੰਵ ਮਕ੍ਖਿਤੋ।
ਤਸ੍ਮਿੰ ਮੇ ਵਚਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚਾਰਹਾਮਿ ਵਤ੍ਤਵੇ॥

‘‘ਅਨਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਸੁਚਿਗਵੇਸਿਨੋ।
ਵਾਲਗ੍ਗਮਤ੍ਤੰ ਪਾਪਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਭਾਮਤ੍ਤੰਵ ਖਾਯਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਮੰ ਯਕ੍ਖ ਜਾਨਾਸਿ, ਅਥੋ ਮੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਸਿ।
ਪੁਨਪਿ ਯਕ੍ਖ ਵਜ੍ਜਾਸਿ, ਯਦਾ ਪਸ੍ਸਸਿ ਏਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਨੇਵ ਤੰ ਉਪਜੀਵਾਮ, ਨਪਿ ਤੇ ਭਤਕਾਮ੍ਹਸੇ।
ਤ੍ਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੁਗ੍ਗਤਿ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸੰਵੇਜਿਤੋ ਸੰਵੇਗਮਾਪਾਦੀਤਿ।

ਵਨਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਵਿਵੇਕੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ।
ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਚ, ਨਾਗਦਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕੁਲਘਰਣੀ॥

ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਵੇਸਾਲੀ, ਸਜ੍ਝਾਯੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋ।
ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾਲਮ੍ਹਿ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ, ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸ ਭਵੇਤਿ॥

੧੦. ਯਕ੍ਖਸੰਯੁਤ੍ਤੰ

੧. ਇਨ੍ਦਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੫. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਨ੍ਦਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ, ਇਨ੍ਦਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਇਨ੍ਦਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਰੂਪੰ ਨ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਕਥੰ ਨ੍ਵਯੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿਮੰ ਸਰੀਰੰ।
ਕੁਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੀਯਕਪਿਣ੍ਡਮੇਤਿ, ਕਥੰ ਨ੍ਵਯੰ ਸਜ੍ਜਤਿ ਗਬ੍ਭਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਪਠਮੰ ਕਲਲੰ ਹੋਤਿ, ਕਲਲਾ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਬੁਦੰ।
ਅਬ੍ਬੁਦਾ ਜਾਯਤੇ ਪੇਸਿ, ਪੇਸਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀ ਘਨੋ।
ਘਨਾ ਪਸਾਖਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾਪਿ ਚ॥

''ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤੀ ਮਾਤਾ, ਅਨ੍ਨੰ ਪਾਨਞ੍ਚ ਭੋਜਨੰ।
ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤੋ ਨਰੋ''ਤਿ॥

੨. ਸਕ੍ਕਨਾਮਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੬. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕਨਾਮਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਥਪ੍ਪਹੀਨਸ੍ਸ , ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸਤੋ।
ਸਮਣਸ੍ਸ ਨ ਤੰ ਸਾਧੁ, ਯਦਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਸੀ''ਤਿ [ਯਦਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਤੀਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)]॥

''ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਸੰਵਾਸੋ ਸਕ੍ਕ ਜਾਯਤਿ।
ਨ ਤੰ ਅਰਹਤਿ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ, ਮਨਸਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤੁੰ॥

''ਮਨਸਾ ਚੇ ਪਸਨ੍ਨੇਨ, ਯਦਞ੍ਞਮਨੁਸਾਸਤਿ।
ਨ ਤੇਨ ਹੋਤਿ ਸੰਯੁਤ੍ਤੋ, ਯਾਨੁਕਮ੍ਪਾ [ਸਾਨੁਕਮ੍ਪਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਦ੍ਦਯਾ''ਤਿ॥

੩. ਸੂਚਿਲੋਮਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੭. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਗਯਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਟਙ੍ਕਿਤਮਞ੍ਚੇ ਸੂਚਿਲੋਮਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਵਨੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਖਰੋ ਚ ਯਕ੍ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੋ ਚ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਖਰੋ ਯਕ੍ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੰ ਯਕ੍ਖੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਸੋ ਸਮਣੋ''ਤਿ! ''ਨੇਸੋ ਸਮਣੋ, ਸਮਣਕੋ ਏਸੋ''। ''ਯਾਵ ਜਾਨਾਮਿ ਯਦਿ ਵਾ ਸੋ ਸਮਣੋ ਯਦਿ ਵਾ ਪਨ ਸੋ ਸਮਣਕੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੰ ਉਪਨਾਮੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕਾਯੰ ਅਪਨਾਮੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭਾਯਸਿ ਮੰ ਸਮਣਾ''ਤਿ? ''ਨ ਖ੍ਵਾਹੰ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਾਯਾਮਿ; ਅਪਿ

ਚ ਤੇ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਾਪਕੋ’’ਤਿ। ‘‘ਪਞ੍ਹੰ ਤੰ, ਸਮਣ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸਚੇ ਮੇ ਨ ਬਜਾਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ੵਾ ਤੇ ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਦਯੰ ੵਾ ਤੇ ਫਾਲੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਾਦੇਸੁ ੵਾ ਗਹੇਤ੍ੵਾ ਪਾਰਗਙ੍ਗਾਯ [ਪਾਰੰ ਗਙ੍ਗਾਯ (ਕ॰)] ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਖ੍ੵਾਹੰ ਤੰ, ਆੵੁਸੋ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇੵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ, ਯੋ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ੵਾ ਖਿਪੇਯ੍ਯ ਹਦਯੰ ੵਾ ਫਾਲੇਯ੍ਯ ਪਾਦੇਸੁ ੵਾ ਗਹੇਤ੍ੵਾ ਪਾਰਗਙ੍ਗਾਯ ਖਿਪੇਯ੍ਯ; ਅਪਿ ਚ ਤ੍ੵੰ, ਆੵੁਸੋ, ਪੁਚ੍ਛ ਯਦਾ ਕਙ੍ਖਸੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ – ( ) [(ਅਥ ਖੋ ਸੂਚਿਲੋਮੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ।) (ਸੀ॰)]

‘‘ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ,
ਅਰਤੀ ਰਤੀ ਲੋਮਹੰਸੋ ਕੁਤੋਜਾ।
ਕੁਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋੵਿਤਕ੍ਕਾ,
ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿੵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ,
ਅਰਤੀ ਰਤੀ ਲੋਮਹੰਸੋ ਇਤੋਜਾ।
ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋੵਿਤਕ੍ਕਾ,
ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿੵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਸ੍ਨੇਹਜਾ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸੇੵ ਖਨ੍ਧਜਾ।
ਪੁਥੂ ੵਿਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇਸੁ, ਮਾਲੁੵਾੵ ੵਿਤਤਾ [ੵਿਤ੍ਥਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ੵਨੇ॥

‘‘ਯੇ ਨੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ,
ਤੇ ਨੰ ੵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ ਸੁਣੋਹਿ ਯਕ੍ਖ।
ਤੇ ਦੁਤ੍ਤਰੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰਨ੍ਤਿ,
ਅਤਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬੰ ਅਪੁਨਬ੍ਭੵਾਯਾ’’ਤਿ॥

੪. ਮਣਿਭਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੮. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗੵਾ ਮਗਧੇਸੁ ੵਿਹਰਤਿ ਮਣਿਮਾਲਿਕੇ ਚੇਤਿਯੇ ਮਣਿਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭੵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਮਣਿਭਦ੍ਦੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗੵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਭਗੵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਸਤੀਮਤੋ ਸਦਾ ਭਦ੍ਦੰ, ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਮੇਧਤਿ।
ਸਤੀਮਤੋ ਸੁੵੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ੵੇਰਾ ਚ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਤੀਮਤੋ ਸਦਾ ਭਦ੍ਦੰ, ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਮੇਧਤਿ।
ਸਤੀਮਤੋ ਸੁੵੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ੵੇਰਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮਹੋਰਤ੍ਤੰ [ਰਤ੍ਤਿੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)], ਅਹਿੰਸਾਯ ਰਤੋ ਮਨੋ।
ਮੇਤ੍ਤੰ ਸੋ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ, ੵੇਰੰ ਤਸ੍ਸ ਨ ਕੇਨਚੀ’’ਤਿ॥

੫. ਸਾਨੁਸੁਤ੍ਤੰ

੨੩੯. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਾਨੁ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਤੋ ਯਕ੍ਖੇਨ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿੰ ਪਞ੍ਚਦਸਿੰ, ਯਾ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੀ।
ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਕ੍ਖਞ੍ਚ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸੁਸਮਾਗਤੰ॥

''ਉਪੋਸਥੰ ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ।
ਨ ਤੇਹਿ ਯਕ੍ਖਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਮੇ ਅਰਹਤੰ ਸੁਤੰ।
ਸਾ ਦਾਨਿ ਅਜ੍ਜ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਕ੍ਖਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਸਾਨੁਨਾ''ਤਿ॥

''ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿੰ ਪਞ੍ਚਦਸਿੰ, ਯਾ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੀ।
ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਕ੍ਖਞ੍ਚ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸੁਸਮਾਗਤੰ।
ਉਪੋਸਥੰ ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤਿ ਯੇ॥

''ਨ ਤੇਹਿ ਯਕ੍ਖਾ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਸਾਹੁ ਤੇ ਅਰਹਤੰ ਸੁਤੰ।
ਸਾਨੁੰ ਪਬੁਦ੍ਧੰ ਵਜ੍ਜਾਸਿ, ਯਕ੍ਖਾਨੰ ਵਚਨੰ ਇਦੰ।
ਮਾਕਾਸਿ ਪਾਪਕੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਆਵਿ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਰਹੋ॥

''ਸਚੇ ਚ [ਸਚੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਯਞ੍ਚੇਵ (ਸੀ॰)] ਪਾਪਕੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ ਕਰੋਸਿ ਵਾ।
ਨ ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਤ੍ਯਤ੍ਥਿ, ਉਪ੍ਪਚ੍ਚਾਪਿ ਪਲਾਯਤੋ''ਤਿ॥

''ਮਤੰ ਵਾ ਅਮ੍ਮ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਵਾ ਜੀਵੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਮ੍ਮ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ, ਕਸ੍ਮਾ ਮੰ ਅਮ੍ਮ ਰੋਦਸੀ''ਤਿ॥

''ਮਤੰ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਵਾ ਜੀਵੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਯੋ ਚ ਕਾਮੇ ਚਜਿਤ੍ਵਾਨ, ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛਤੇ ਇਧ।
ਤੰ ਵਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਜੀਵੰ ਮਤੋ ਹਿ ਸੋ॥

''ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਾ ਉਬ੍ਭਤੋ ਤਾਤ, ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ੰ [ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ੇ (ਸੀ॰)] ਪਤਿਤੁਮਿਚ੍ਛਸਿ।
ਨਰਕਾ ਉਬ੍ਭਤੋ ਤਾਤ, ਨਰਕੰ ਪਤਿਤੁਮਿਚ੍ਛਸਿ॥

''ਅਭਿਧਾਵਥ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ, ਕਸ੍ਸ ਉਜ੍ਝਾਪਯਾਮਸੇ।
ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਨੀਹਤੰ [ਨਿਬ੍ਭਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰), ਨਿਭਤੰ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਭਣ੍ਡੰ, ਪੁਨ ਡਯ੍ਹਿਤੁਮਿਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ॥

੬. ਪਿਯਙ੍ਕਰਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪੦. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਭਾਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਿਯਙ੍ਕਰਮਾਤਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਪੁਤ੍ਤਕੰ ਏਵੰ

ਤੋਸੇਸਿ –

‘‘ਮਾ ਸਦ੍ਦੂ ਕਰਿ ਪਿਯਙ੍ਕਰ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਭਾਸਤਿ।
ਅਪਿ [ਅਪਿ (ਸੀ॰)] ਚ ਧਮ੍ਮਪਦਂ ਵਿਜਾਨਿਯ, ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਮ ਹਿਤਾਯ ਨੋ ਸਿਯਾ॥

‘‘ਪਾਣੇਸੁ ਚ ਸਂਯਮਾਮਸੇ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਨ ਭਣਾਮਸੇ।
ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਸੁਸੀਲ੍ਯਮਤ੍ਤਨੋ [ਸੁਸੀਲਮਤ੍ਤਨੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਅਪਿ ਮੁਚ੍ਚੇਮ ਪਿਸਾਚਯੋਨਿਯਾ’’ਤਿ॥

੭. ਪੁਨਬ੍ਬਸੁਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੧. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁਮਾਤਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਏਵਂ ਤੋਸੇਸਿ –

‘‘ਤੁਣ੍ਹੀ ਉਤ੍ਤਰਿਕੇ ਹੋਹਿ, ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਹਿ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁ।
ਯਾਵਾਹਂ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਸ੍ਸਾਮਿ ਸਤ੍ਥੁਨੋ॥

‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਭਗਵਾ ਆਹ, ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਥਪ੍ਪਮੋਚਨਂ।
ਅਤਿਵੇਲਾ ਚ ਮੇ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਪਿਯਾਯਨਾ॥

‘‘ਪਿਯੋ ਲੋਕੇ ਸਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਪਿਯੋ ਲੋਕੇ ਸਕੋ ਪਤਿ।
ਤਤੋ ਪਿਯਤਰਾ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਨਾ॥

‘‘ਨ ਹਿ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪਤਿ ਵਾਪਿ, ਪਿਯੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੋਚਯੇ।
ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੋਚੇਤਿ ਪਾਣਿਨਂ॥

‘‘ਲੋਕੇ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤਸ੍ਮਿਂ, ਜਰਾਮਰਣਸਂਯੁਤੇ।
ਜਰਾਮਰਣਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਧਂ।
ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਹਿ ਪੁਨਬ੍ਬਸੂ’’ਤਿ॥

‘‘ਅਮ੍ਮਾ ਨ ਬ੍ਯਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾਯਮੁਤ੍ਤਰਾ।
ਧਮ੍ਮਮੇਵ ਨਿਸਾਮੇਹਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਸੁਖਂ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਾਯ, ਅਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਚਰਾਮਸੇ॥

‘‘ਏਸ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਾਨਂ ਪਭਙ੍ਕਰੋ।
ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤਿਮਸਾਰੀਰੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਨਾਮ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤੋ ਉਰੇਸਯੋ।
ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਿਯਾਯਤਿ॥

‘‘ਪੁਨਬ੍ਬਸੁ ਸੁਖੀ ਹੋਹਿ, ਅਜ੍ਜਾਹਮ੍ਹਿ ਸਮੁਗ੍ਗਤਾ।
ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਪਿ ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ’’ਤਿ॥

੮. ਸੁਦਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਸੀਤਵਨੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਰਾਜਗਹਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ – ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਿਰ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ। ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਅਜ੍ਜ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ। ਸ੍ਵੇ ਦਾਨਾਹਂ ਕਾਲੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਗਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿ। ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਦਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਟ੍ਠਾਸਿ ਪਭਾਤਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਸਿਵਥਿਕਦ੍ਵਾਰਂ [ਸੀਵਥਿਕਦ੍ਵਾਰਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਗਰਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਤਤੋਵ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਿਵਕੋ [ਸੀਵਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਯਕ੍ਖੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸਿ –

‘‘ਸਤਂ ਹਤ੍ਥੀ ਸਤਂ ਅਸ੍ਸਾ, ਸਤਂ ਅਸ੍ਸਤਰੀਰਥਾ।
ਸਤਂ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾ।
ਏਕਸ੍ਸ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ॥

‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ, ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ।
ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਤੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਯਂ ਅਹੋਸਿ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ, ਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਤਤੋਵ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਿਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸਿ –

‘‘ਸਤਂ ਹਤ੍ਥੀ ਸਤਂ ਅਸ੍ਸਾ…ਪੇ॰…
ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ॥

‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ, ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ।
ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਤੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ , ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਯਂ ਅਹੋਸਿ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ, ਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਆਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਤਤੋਵ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਿਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸਿ –

‘‘ਸਤਂ ਹਤ੍ਥੀ ਸਤਂ ਅਸ੍ਸਾ…ਪੇ॰…
ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ॥

‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ, ਅਭਿਕ੍ਕਮ ਗਹਪਤਿ।
ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੰ ਤੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਆਲੋਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਯਂ ਅਹੋਸਿ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ, ਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਸੀਤਵਨਂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਏਹਿ ਸੁਦਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ, ਨਾਮੇਨ ਮਂ ਭਗਵਾ ਆਲਪਤੀਤਿ, ਹਟ੍ਠੋ ਉਦਗ੍ਗੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਚ੍ਚਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸੁਖਮਸਯਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ?

‘‘ਸਬ੍ਬਦਾ ਵੇ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ।
ਯੋ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਕਾਮੇਸੁ, ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਨਿਰੂਪਧਿ॥

‘‘ਸਬ੍ਬਾ ਆਸਤ੍ਤਿਯੋ ਛੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਹਦਯੇ ਦਰਂ।
ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਂ ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਚੇਤਸਾ’’ਤਿ [ਚੇਤਸੋਤਿ (ਸੀ॰)]॥

੯. ਪਠਮਸੁਕ੍ਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੩. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਕ੍ਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਕ੍ਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਰਾਜਗਹੇ ਰਥਿਕਾਯ ਰਥਿਕਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਕਿਂ ਮੇ ਕਤਾ ਰਾਜਗਹੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਮਧੁਪੀਤਾਵ ਸੇਯਰੇ।
ਯੇ ਸੁਕ੍ਕਂ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਦੇਸੇਨ੍ਤਿਂ ਅਮਤਂ ਪਦਂ॥

‘‘ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀਯਂ, ਅਸੇਚਨਕਮੋਜਵਂ।
ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਵਲਾਹਕਮਿਵ ਪਨ੍ਥਗੂ’’ਤਿ [ਵਲਾਹਕਮਿਵਦ੍ਧਗੂਤਿ (ਸੀ॰)]॥

੧੦. ਦੁਤਿਯਸੁਕ੍ਕਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੪. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਉਪਾਸਕੋ ਸੁਕ੍ਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭੋਜਨਂ ਅਦਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਕ੍ਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਰਾਜਗਹੇ ਰਥਿਕਾਯ ਰਥਿਕਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਤ ਪਸਵਿ ਬਹੁਂ, ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਵਤਾਯਂ ਉਪਾਸਕੋ।
ਯੋ ਸੁਕ੍ਕਾਯ ਅਦਾਸਿ ਭੋਜਨਂ, ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਥੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ [ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਯਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

੧੧. ਚੀਰਾਸੁਤ੍ਤਂ

२४५. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਉਪਾਸਕੋ ਚੀਰਾਯ [ਚਿਰਾਯ (ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਚੀਵਰਂ ਅਦਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਚੀਰਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਰਾਜਗਹੇ ਰਥਿਕਾਯ ਰਥਿਕਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਤ ਪਸਵਿ ਬਹੁਂ, ਸਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਵਤਾਯਂ ਉਪਾਸਕੋ।
ਯੋ ਚੀਰਾਯ ਅਦਾਸਿ ਚੀਵਰਂ, ਸਬ੍ਬਯੋਗੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ [ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਯਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]॥

੧੨. ਆਲ਼ਵਕਸੁਤ੍ਤਂ

२४६. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਆਲ਼ਵਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਕ੍ਖਮ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ''ਪਵਿਸ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਾਵਿਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਕ੍ਖਮ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ''ਪਵਿਸ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਾਵਿਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਕ੍ਖਮ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ''ਪਵਿਸ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਾਵਿਸਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਕ੍ਖਮ, ਸਮਣਾ''ਤਿ। ''ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਯਂ ਤੇ ਕਰਣੀਯਂ ਤਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ''ਪਞ੍ਹਂ ਤਂ, ਸਮਣ, ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸਚੇ ਮੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਤੇ ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਦਯਂ ਵਾ ਤੇ ਫਾਲੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਾਦੇਸੁ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਗਙ੍ਗਾਯ ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ, ਯੋ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਖਿਪੇਯ੍ਯ ਹਦਯਂ ਵਾ ਫਾਲੇਯ੍ਯ, ਪਾਦੇਸੁ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਗਙ੍ਗਾਯ ਖਿਪੇਯ੍ਯ। ਅਪਿ ਚ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪੁਚ੍ਛ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ [(ਅਥ ਖੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ।) (ਸੀ॰)]।

''ਕਿਂਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਕਿਂਸੁ ਸੁਚਿਣ੍ਣਂ ਸੁਖਮਾਵਹਾਤਿ।
ਕਿਂਸੁ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ ਰਸਾਨਂ, ਕਥਂਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣੋ ਸੁਖਮਾਵਹਾਤਿ।
ਸਚ੍ਚਂ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ ਰਸਾਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਕਥਂਸੁ ਤਰਤਿ ਓਘਂ, ਕਥਂਸੁ ਤਰਤਿ ਅਣ੍ਣਵਂ।
ਕਥਂਸੁ ਦੁਕ੍ਖਮਚ੍ਚੇਤਿ, ਕਥਂਸੁ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਧਾਯ ਤਰਤਿ ਓਘਂ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਅਣ੍ਣਵਂ।
ਵੀਰਿਯੇਨ ਦੁਕ੍ਖਮਚ੍ਚੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

''ਕਥਂਸੁ ਲਭਤੇ ਪਞ੍ਞਂ, ਕਥਂਸੁ ਵਿਨ੍ਦਤੇ ਧਨਂ।
ਕਥਂਸੁ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਕਥਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਗਨ੍ਥਤਿ।
ਅਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਪਰਂ ਲੋਕਂ, ਕਥਂ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥

''ਸਦ੍ਦਹਾਨੋ ਅਰਹਤਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਸੁਸ੍ਸੂਸਂ [ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਲਭਤੇ ਪਞ੍ਞਂ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ॥

‘‘ਪਤਿਰੂਪਕਾਰੀ ਧੁਰਵਾ, ਉਟ੍ਠਾਤਾ ਵਿਨ੍ਦਤੇ ਧਨਂ।
ਸਚ੍ਚੇਨ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਦਦਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਗਨ੍ਥਤਿ।
ਅਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਪਰਂ ਲੋਕਂ, ਏਵਂ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ॥

‘‘ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਚਤੁਰੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਘਰਮੇਸਿਨੋ।
ਸਚ੍ਚਂ ਦਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ, ਸ ਵੇ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ॥

‘‘ਇਙ੍ਘ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪੁਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ।
ਯਦਿ ਸਚ੍ਚਾ ਦਮ੍ਮਾ ਚਾਗਾ, ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋਧ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਕਥਂ ਨੁ ਦਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ।
ਯੋਹਂ [ਸੋਹਂ (ਸੀ॰), ਸ੍ਵਾਹਂ (ਕ॰)] ਅਜ੍ਜ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ॥

‘‘ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਤ ਮੇ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਾਸਾਯਾਲ਼ਵਿਮਾਗਮਾ [ਮਾਗਤੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)]।
ਯੋਹਂ [ਸੋਹਂ (ਸੀ॰)] ਅਜ੍ਜ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਯਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ॥

‘‘ਸੋ ਅਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਪੁਰਾ ਪੁਰਂ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸੁਧਮ੍ਮਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਯਕ੍ਖਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਇਨ੍ਦਕੋ ਸਕ੍ਕ ਸੂਚਿ ਚ, ਮਣਿਭਦ੍ਦੋ ਚ ਸਾਨੁ ਚ।
ਪਿਯਙ੍ਕਰ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁ ਸੁਦਤ੍ਤੋ ਚ, ਦ੍ਵੇ ਸੁਕ੍ਕਾ ਚੀਰਆਲ਼ਵੀਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ॥

੧੧. ਸਕ੍ਕਸਂਯੁਤ੍ਤਂ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੁਵੀਰਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਵੀਰਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਏਤੇ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰੇ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਹੀ'ਤਿ। 'ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੀਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਾਦੇਸਿ [ਆਹਰੇਸਿ (ਕਤ੍ਥਚਿ) ਨਵਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇਪਿ]। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਵੀਰਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਏਤੇ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰੇ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਹੀ'ਤਿ। 'ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੀਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਾਦੇਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਵੀਰਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਏਤੇ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛ, ਤਾਤ ਸੁਵੀਰ, ਅਸੁਰੇ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਹੀ'ਤਿ । 'ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੀਰੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਾਦੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਵੀਰਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਨੁਟ੍ਠਹਂ ਅਵਾਯਾਮਂ, ਸੁਖਂ ਯਤ੍ਰਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।
ਸੁਵੀਰ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਅਲਸ੍ਵਸ੍ਸ [ਅਲਸ'ਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਅਲਸ੍ਵਾਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਾ, ਨ ਚ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਾਰਯੇ।
ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਂ ਮੇ ਸਕ੍ਕ ਵਰਂ ਦਿਸਾ''ਤਿ॥

''ਯਤ੍ਥਾਲਸੋ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਾ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਸੁਖਮੇਧਤਿ।
ਸੁਵੀਰ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਅਕਮ੍ਮੁਨਾ [ਅਕਮ੍ਮਨਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਦੇਵਸੇਟ੍ਠ, ਸਕ੍ਕ ਵਿਨ੍ਦੇਮੁ ਯਂ ਸੁਖਂ।
ਅਸੋਕਂ ਅਨੁਪਾਯਾਸਂ, ਤਂ ਮੇ ਸਕ੍ਕ ਵਰਂ ਦਿਸਾ''ਤਿ॥

''ਸਚੇ ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਮ੍ਮੇਨ, ਕੋਚਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਜੀਵਤਿ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੁਵੀਰ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ।
ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਕਂ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਉਪਜੀਵਮਾਨੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਧ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਭੇਥ, ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ

ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯਜਾਥ ਘਟੇਯਜਾਥ ਵਾਯਮੇਯਜਾਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ।

੨. ਸੁਸੀਮਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯੰਸੁ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਸੀਮੰ [ਸੁਸਿਮੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)] ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਏਤੇ, ਤਾਤ ਸੁਸੀਮ, ਅਸੁਰਾ ਦੇਵੇ ਅਭਿਯਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛ, ਤਾਤ ਸੁਸੀਮ, ਅਸੁਰੇ ਪਚ੍ਚੁਯ੍ਯਾਹੀ'ਤਿ। 'ਏਵੰ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਸੀਮੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦੰ ਆਪਾਦੇਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਸੀਮੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਮਾਦੰ ਆਪਾਦੇਸਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਸੀਮੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਮਾਦੰ ਆਪਾਦੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਸੀਮੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਅਨੁਟ੍ਠਹੰ ਅਵਾਯਾਮੰ, ਸੁਖੰ ਯਤ੍ਰਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।
ਸੁਸੀਮ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਅਲਸ੍ਵਸ੍ਸ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਾ, ਨ ਚ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਾਰਯੇ।
ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤੰ ਮੇ ਸਕ੍ਕ ਵਰੰ ਦਿਸਾ''ਤਿ॥

''ਯਤ੍ਥਾਲਸੋ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਾ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਸੁਖਮੇਧਤਿ।
ਸੁਸੀਮ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਅਕਮ੍ਮੁਨਾ ਦੇਵਸੇਟ੍ਠ, ਸਕ੍ਕ ਵਿਨ੍ਦੇਮੁ ਯੰ ਸੁਖੰ।
ਅਸੋਕੰ ਅਨੁਪਾਯਾਸੰ, ਤੰ ਮੇ ਸਕ੍ਕ ਵਰੰ ਦਿਸਾ''ਤਿ॥

''ਸਚੇ ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਮ੍ਮੇਨ, ਕੋਚਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਜੀਵਤਿ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੁਸੀਮ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ।
ਮਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਪਯਾ''ਤਿ॥

''ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਕੰ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ ਉਪਜੀਵਮਾਨੋ ਦੇਵਾਨੰ ਤਾਵਤਿੰਸਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚੰ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਧ ਖੋ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਭੇਥ, ਯੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵੰ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯਜਾਥ ਘਟੇਯਜਾਥ ਵਾਯਮੇਯਜਾਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ''ਤਿ।

੩. ਧਜਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ । ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ । ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵੇ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

'ਸਚੇ, ਮਾਰਿਸਾ, ਦੇਵਾਨਂ ਸਙ੍ਗਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਮਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ। ਮਮਞ੍ਹਿ ਵੋ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ'।

'ਨੋ ਚੇ ਮੇ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਥ ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ। ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਹਿ ਵੋ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ'।

'ਨੋ ਚੇ ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਥ ਵਰੁਣਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ। ਵਰੁਣਸ੍ਸ ਹਿ ਵੋ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ'।

'ਨੋ ਚੇ ਵਰੁਣਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਥ ਈਸਾਨਸ੍ਸ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਥ। ਈਸਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵੋ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ।

''ਤਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ, ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ, ਵਰੁਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ, ਈਸਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯੇਥਾਪਿ ਨੋਪਿ ਪਹੀਯੇਥ [ਨੋ ਪਹੀਯੇਥ (ਕ॰)]।

''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਕ੍ਕੋ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਅਵੀਤਦੋਸੋ ਅਵੀਤਮੋਹੋ ਭੀਰੁ ਛਮ੍ਭੀ ਉਤ੍ਰਾਸੀ ਪਲਾਯੀਤਿ।

''ਅਹਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਸਚੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਞ੍ਞਗਤਾਨਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਾਨਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਮਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ – ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਮਮਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਨੋ ਚੇ ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਥ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ – 'ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ'ਤਿ। ਧਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਨੋ ਚੇ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਥ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ – 'ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਸਙ੍ਘਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਂ ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਭਯਂ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾ ਲੋਮਹਂਸੋ ਵਾ, ਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਤं ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹं ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵੀਤਦੋਸੋ ਵੀਤਮੋਹੋ ਅਭੀਰੁ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦं ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰं ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ, ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇਵ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਥ [ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ (ਕ॰) ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਪਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ] ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧं, ਭਯं ਤੁਮ੍ਹਾਕ ਨੋ ਸਿਯਾ॥

‘‘ਨੋ ਚੇ ਬੁਦ੍ਧं ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਲੋਕਜੇਟ੍ਠं ਨਰਾਸਭं।
ਅਥ ਧਮ੍ਮं ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕं ਸੁਦੇਸਿਤं॥

‘‘ਨੋ ਚੇ ਧਮ੍ਮं ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕं ਸੁਦੇਸਿਤं।
ਅਥ ਸਙ੍ਘं ਸਰੇਯ੍ਯਾਥ, ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤं ਅਨੁਤ੍ਤਰं॥

‘‘ਏਵं ਬੁਦ੍ਧं ਸਰਨ੍ਤਾਨं, ਧਮ੍ਮं ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਭਯं ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤं ਵਾ, ਲੋਮਹंਸੋ ਨ ਹੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

੪. ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤं

੨੫੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨं। ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬं , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਅਸੁਰੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਸਚੇ, ਮਾਰਿਸਾ, ਦੇਵਾਨं ਅਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੇ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੇ ਅਸੁਰਾ ਜਿਨੇਯ੍ਯੁं ਦੇਵਾ ਪਰਾਜਿਨੇਯ੍ਯੁं [ਪਰਾਜੇਯ੍ਯੁं (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਯੇਨ ਨं ਸਕ੍ਕं ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦं ਕਣ੍ਠਪਞ੍ਚਮੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਨੇਯ੍ਯਾਥ ਅਸੁਰਪੁਰ’ਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵੇ ਤਾਵਤਿੰਸੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਸਚੇ, ਮਾਰਿਸਾ, ਦੇਵਾਨं ਅਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੇ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੇ ਦੇਵਾ ਜਿਨੇਯ੍ਯੁं ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਿਨੇਯ੍ਯੁं, ਯੇਨ ਨं ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿं ਅਸੁਰਿਨ੍ਦं ਕਣ੍ਠਪਞ੍ਚਮੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਨੇਯ੍ਯਾਥ ਸੁਧਮ੍ਮਸਭ’’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿं ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਦੇਵਾ ਜਿਨਿੰਸੁ , ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਿਨਿੰਸੁ [ਪਰਾਜਿੰਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿं ਅਸੁਰਿਨ੍ਦं ਕਣ੍ਠਪਞ੍ਚਮੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਨੇਸੁं ਸੁਧਮ੍ਮਸਭं। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦं, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਕਣ੍ਠਪਞ੍ਚਮੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਬਦ੍ਧੋ ਸਕ੍ਕं ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦं ਸੁਧਮ੍ਮਸਭं ਪਵਿਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਸਬ੍ਭਾਹਿ ਫਰੁਸਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕं ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦं ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਭਯਾ ਨੁ ਮਘਵਾ ਸਕ੍ਕ, ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾ ਨੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਸਿ।
ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਫਰੁਸं ਵਾਚं, ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਨਾਹं ਭਯਾ ਨ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾ, ਖਮਾਮਿ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨੋ।
ਕਥਞ੍ਹਿ ਮਾਦਿਸੋ ਵਿਞ੍ਞੂ, ਬਾਲੇਨ ਪਟਿਸंਯੁਜੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਭਿਯ੍ਯੋ ਬਾਲਾ ਪਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁं, ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਕੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਭੁਸੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ, ਧੀਰੋ ਬਾਲं ਨਿਸੇਧਯੇ’’ਤਿ॥

‘‘ਏਤਦੇਵ ਅਹं ਮਞ੍ਞੇ, ਬਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਨं।
ਪਰं ਸਙ੍ਕੁਪਿਤं ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਏਤਦੇਵ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਯ, ਵਜ੍ਜਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵਾਸਵ।
ਯਦਾ ਨਂ ਮਞ੍ਞਤਿ ਬਾਲੋ, ਭਯਾ ਮਜਾਯਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਅਜ੍ਝਾਰੁਹਤਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਗੋਵ ਭਿਯਜੋ ਪਲਾਯਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਕਾਮਂ ਮਞ੍ਞਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਭਯਾ ਮਜਾਯਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਸਦਤ੍ਥਪਰਮਾ ਅਤ੍ਥਾ, ਖਨ੍ਤਜਾ ਭਿਯਜੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

‘‘ਯੋ ਹਵੇ ਬਲਵਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਤਮਾਹੁ ਪਰਮਂ ਖਨ੍ਤਿਂ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਖਮਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੋ॥

‘‘ਅਬਲਂ ਤਂ ਬਲਂ ਆਹੁ, ਯਸ੍ਸ ਬਾਲਬਲਂ ਬਲਂ।
ਬਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਟਿਵਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

‘‘ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
ਕੁਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯਂ॥

‘‘ਉਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਪਰਂ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ॥

‘‘ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਜਨਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਬਾਲੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਕਂ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਉਪਜੀਵਮਾਨੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਧ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਭੇਥ ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਖਮਾ ਚ ਭਵੇਯਜਾਥ ਸੋਰਤਾ ਚਾ’’ਤਿ।

੫. ਸੁਭਾਸਿਤਜਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬਜੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਹੋਤੁ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਸੁਭਾਸਿਤੇਨ ਜਯੋ’ਤਿ। ‘ਹੋਤੁ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਸਿਤੇਨ ਜਯੋ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਚ ਅਸੁਰਾ ਚ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇ ਠਪੇਸੁਂ – ‘ਇਮੇ ਨੋ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਭਣ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਗਾਥ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਤੁਮ੍ਹੇ ਖ੍ਵੇਤ੍ਥ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਦੇਵਾ। ਭਣ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਗਾਥ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਭਿਯਜੋ ਬਾਲਾ ਪਭਿਜ੍ਜੇਯੁਂ, ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਕੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਭੁਸੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ, ਧੀਰੋ ਬਾਲਂ ਨਿਸੇਧਯੇ’’ਤਿ॥

''ਭਾਸਿਤਾਯ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਯ ਅਸੁਰਾ ਅਨੁਮੋਦਿੰਸੁ, ਦੇਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਭਣ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਗਾਥ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਏਤਦੇਵ ਅਹੰ ਮਞ੍ਞੇ, ਬਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਨੰ।
ਪਰੰ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤੀ''ਤਿ॥

''ਭਾਸਿਤਾਯ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਯ, ਦੇਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿੰਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿੰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਭਣ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਗਾਥ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਏਤਦੇਵ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਯ, ਵਜ੍ਜੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵਾਸਵ।
ਯਦਾ ਨੰ ਮਞ੍ਞਤਿ ਬਾਲੋ, ਭਯਾ ਮ੍ਯਾਯੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਅਜ੍ਝਾਰੁਹਤਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਗੋਵ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲਾਯਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਭਾਸਿਤਾਯ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਯ ਅਸੁਰਾ ਅਨੁਮੋਦਿੰਸੁ, ਦੇਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਭਣ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਗਾਥ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਕਾਮੰ ਮਞ੍ਞਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਭਯਾ ਮ੍ਯਾਯੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਸਦਤ੍ਥਪਰਮਾ ਅਤ੍ਥਾ, ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

''ਯੋ ਹਵੇ ਬਲਵਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਤਮਾਹੁ ਪਰਮੰ ਖਨ੍ਤਿੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਖਮਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੋ॥

''ਅਬਲੰ ਤੰ ਬਲੰ ਆਹੁ, ਯਸ੍ਸ ਬਾਲਬਲੰ ਬਲੰ।
ਬਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਟਿਵਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

''ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪਿਯੋ, ਯੋ ਕੁਦ੍ਧੰ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ।
ਕੁਦ੍ਧੰ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਜੇਤਿ ਦੁਜ੍ਜਯੰ॥

''ਉਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥੰ ਚਰਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਪਰੰ ਸਙ੍ਕੁਪਿਤੰ ਞਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਸਤੋ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ॥

''ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ।
ਜਨਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਬਾਲੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ''ਤਿ॥

''ਭਾਸਿਤਾਸੁ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਸੁ, ਦੇਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿੰਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਅਸੁਰਾਨਞ੍ਚ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – 'ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨਾ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਯੋ। ਤਾ ਚ ਖੋ

ਸਦਣ੍ਡਾਵਚਰਾ ਸਸਤ੍ਥਾਵਚਰਾ, ਇਤਿ ਭਣ੍ਡਨਂ ਇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਇਤਿ ਕਲਹੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ [ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ (ਸੀ॰)] ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਗਾਥਾਯੋ। ਤਾ ਚ ਖੋ ਅਦਣ੍ਡਾਵਚਰਾ ਅਸਤ੍ਥਾਵਚਰਾ, ਇਤਿ ਅਭਣ੍ਡਨਂ ਇਤਿ ਅਵਿਗ੍ਗਹੋ ਇਤਿ ਅਕਲਹੋ। ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤੇਨ ਜਯੋ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤੇਨ ਜਯੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ।

੬. ਕੁਲਾਵਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ। ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਅਸੁਰਾ ਜਿਨਿਂਸੁ , ਦੇਵਾ ਪਰਾਜਿਨਿਂਸੁ। ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਅਪਾਯਂਸ੍ਵੇਵ ਉਤ੍ਤਰੇਨਮੁਖਾ, ਅਭਿਯਂਸ੍ਵੇਵ ਨੇ ਅਸੁਰਾ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਕੁਲਾਵਕਾ ਮਾਤਲਿ ਸਿਮ੍ਬਲਿਸ੍ਮਿਂ,
ਈਸਾਮੁਖੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਸ੍ਸੁ।
ਕਾਮਂ ਚਜਾਮ ਅਸੁਰੇਸੁ ਪਾਣਂ,
ਮਾਯਿਮੇ ਦਿਜਾ ਵਿਕੁਲਾਵਕਾ [ਵਿਕੁਲਾਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ॥

'''ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਰਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤੋ ਖੋ ਦਾਨਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ । ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਦੇਵਾ ਅਸੁਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਮੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਭੀਤਾ ਅਸੁਰਪੁਰਮੇਵ ਪਾਵਿਸਿਂਸੁ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਨ ਜਯੋ ਅਹੋਸੀ'''ਤਿ।

੭. ਨਦੁਬ੍ਭਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ। ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਯੋਪਿ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਸੁਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਤਸ੍ਸਪਾਹਂ ਨ ਦੁਬ੍ਭੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਯੇਨ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਂ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਤਿਟ੍ਠ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਗਹਿਤੋਸੀ'''ਤਿ।

''ਯਦੇਵ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਵ ਤ੍ਵਂ ਮਾ ਪਜਹਾਸੀ''ਤਿ [ਤਦੇਵ ਤ੍ਵਂ ਮਾਰਿਸ ਪਹਾਸੀਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।

''ਸਪਸ੍ਸੁ ਚ ਮੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਅਦੁਬ੍ਭਾਯਾ''ਤਿ [ਅਦ੍ਰੁਬ੍ਭਾਯ (ਕ॰)]।

''ਯਂ ਮੁਸਾ ਭਣਤੋ ਪਾਪਂ, ਯਂ ਪਾਪਂ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਿਨੋ।
ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁਨੋ ਚ ਯਂ ਪਾਪਂ, ਯਂ ਪਾਪਂ ਅਕਤਞ੍ਞੁਨੋ।
ਤਮੇਵ ਪਾਪਂ ਫੁਸਤੁ [ਫੁਸਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਯੋ ਤੇ ਦੁਬ੍ਭੇ ਸੁਜਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥

੮. ਵੇਰੋਚਨਅਸੁਰਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਰੋਚਨੋ ਚ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਵੇਰੋਚਨੋ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਵਾਯਮੇਥੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਯਾਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਦਾ।
ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੋਭਨੋ [ਸੋਭਿਨੋ (ਸੀ॰), ਸੋਭਣੋ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਅਤ੍ਥੋ [ਅਤ੍ਥਾ (ਸੀ॰)], ਵੇਰੋਚਨਵਚੋ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਵਾਯਮੇਥੇਵ ਪੁਰਿਸੋ, ਯਾਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਦਾ।
ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੋਭਨੋ ਅਤ੍ਥੋ [ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੋਭਿਨੋ ਅਤ੍ਥਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥

''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਜਾਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ।
ਸਂਯੋਗਪਰਮਾ ਤ੍ਵੇਵ, ਸਮ੍ਭੋਗਾ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨਂ।
ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੋਭਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੇਰੋਚਨਵਚੋ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਜਾਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ।
ਸਂਯੋਗਪਰਮਾ ਤ੍ਵੇਵ, ਸਮ੍ਭੋਗਾ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨਂ।
ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸੋਭਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥

੯. ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਇਸਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ । ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਚ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਪਟਲਿਯੋ [ਅਟਲਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਆਟਲਿਯੋ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੦] ਉਪਾਹਨਾ ਆਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਖਗ੍ਗਂ ਓਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤੇਨ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇਨ ਅਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰੇਨ ਅਸ੍ਸਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਪਬ੍ਯਾਮਤੋ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪਟਲਿਯੋ ਉਪਾਹਨਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਖਗ੍ਗਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਛਤ੍ਤਂ ਅਪਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇਨੇਵ ਅਸ੍ਸਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਵਾਤਂ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ''। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿਂਸੁ –

''ਗਨ੍ਧੋ ਇਸੀਨਂ ਚਿਰਦਿਕ੍ਖਿਤਾਨਂ,
ਕਾਯਾ ਚੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਮਾਲੁਤੇਨ।
ਇਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਹਸ੍ਸਨੇਤ੍ਤ,
ਗਨ੍ਧੋ ਇਸੀਨਂ ਅਸੁਚਿ ਦੇਵਰਾਜਾ''ਤਿ॥

''ਗਨ੍ਧੋ ਇਸੀਨਂ ਚਿਰਦਿਕ੍ਖਿਤਾਨਂ,
ਕਾਯਾ ਚੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤੁ [ਗਚ੍ਛਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਮਾਲੁਤੇਨ,
ਸੁਚਿਤ੍ਰਪੁਪ੍ਫਂ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂਵ ਮਾਲਂ।
ਗਨ੍ਧਂ ਏਤਂ ਪਟਿਕਙ੍ਖਾਮ ਭਨ੍ਤੇ,

ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਦੇਵਾ ਪਟਿਕੂਲਸਵ੍ਹਿਨੋ''ਤਿ॥

੧੦. ਸਮੁਦ੍ਦਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ। ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੰ ਇਸੀਨੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨੰ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਖੋ ਦੇਵਾ, ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਅਸੁਰਾ। ਸਿਯਾਪਿ ਨੋ ਅਸੁਰਤੋ ਭਯੰ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਸਮ੍ਬਰੰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਯਦਕ੍ਖਿਣੰ ਯਾਚੇਯ੍ਯਾਮਾ'''ਤਿ। ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਸਮ੍ਬਰਸ੍ਸ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬਰੰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿੰਸੁ –

''ਇਸਯੋ ਸਮ੍ਬਰੰ ਪਤ੍ਤਾ, ਯਾਚਨ੍ਤਿ ਅਭਯਦਕ੍ਖਿਣੰ।
ਕਾਮੰਕਰੋ ਹਿ ਤੇ ਦਾਤੁੰ, ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਯਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ॥

''ਇਸੀਨੰ ਅਭਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਦੁਟ੍ਠਾਨੰ ਸਕ੍ਕਸੇਵਿਨੰ।
ਅਭਯੰ ਯਾਚਮਾਨਾਨੰ, ਭਯਮੇਵ ਦਦਾਮਿ ਵੋ''ਤਿ॥

''ਅਭਯੰ ਯਾਚਮਾਨਾਨੰ, ਭਯਮੇਵ ਦਦਾਸਿ ਨੋ।
ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ ਤੇ ਏਤੰ, ਅਕ੍ਖਯੰ ਹੋਤੁ ਤੇ ਭਯੰ॥

''ਯਾਦਿਸੰ ਵਪਤੇ ਬੀਜੰ, ਤਾਦਿਸੰ ਹਰਤੇ ਫਲੰ।
ਕਲ੍ਯਾਣਕਾਰੀ ਕਲ੍ਯਾਣੰ, ਪਾਪਕਾਰੀ ਚ ਪਾਪਕੰ।
ਪਵੁਤ੍ਤੰ ਤਾਤ ਤੇ ਬੀਜੰ, ਫਲੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇ ਇਸਯੋ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬਰੰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੰ ਅਭਿਸਪਿਤ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਵਮੇਵ – ਸਮ੍ਬਰਸ੍ਸ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬਰੋ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਤੇਹਿ ਇਸੀਹਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਭਿਸਪਿਤੋ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਦੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜੀ''ਤਿ।

ਪਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਸੁਵੀਰੰ ਸੁਸੀਮਞ੍ਚੇਵ, ਧਜਗ੍ਗੰ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਨੋ।
ਸੁਭਾਸਿਤੰ ਜਯਞ੍ਚੇਵ, ਕੁਲਾਵਕੰ ਨਦੁਬ੍ਭਿਯੰ।
ਵੇਰੋਚਨ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ, ਇਸਯੋ ਅਰਞ੍ਞਕਞ੍ਚੇਵ।
ਇਸਯੋ ਚ ਸਮੁਦ੍ਦਕਾਤਿ॥

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵਤਪਦਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ । ‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ [ਵਤ੍ਤਪਦਾਨਿ (ਕ॰)] ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਗਾ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ? ਯਾਵਜੀਵਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯੀ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਣ੍ਹਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸੇਯ੍ਯਂ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਚ੍ਚਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸ੍ਸਂ – ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਂ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ।

‘‘ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰਂ ਜਨ੍ਤੁਂ, ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨਂ।
ਸਣ੍ਹਂ ਸਖਿਲਸਮ੍ਭਾਸਂ, ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ॥

‘‘ਮਚ੍ਛੇਰਵਿਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਚ੍ਚਂ ਕੋਧਾਭਿਭੁਂ ਨਰਂ।
ਤਂ ਵੇ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਆਹੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਇਤੀ’’ਤਿ॥

੨. ਸਕ੍ਕਨਾਮਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਘੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਘਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪੁਰੇ [ਪੁਰੇ ਪੁਰੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਵਸਥਂ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਸਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਜਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਕਞ੍ਞਾ ਪਜਾਪਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚਂ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਗਾ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ? ਯਾਵਜੀਵਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯੀ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਣ੍ਹਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ

ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸੇਯ੍ਯੰ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸੰਵਿਭਾਗਰਤੋ, ਯਾਵਜੀਵੰ ਸਚ੍ਚਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸੰ, ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸ੍ਸੰ – ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨੰ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ, ਯੇਸੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ।

‘‘ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੰ ਜਨ੍ਤੁੰ, ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੰ।
ਸਣ੍ਹੰ ਸਖਿਲਸਮ੍ਭਾਸੰ, ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨੰ॥

‘‘ਮਚ੍ਛੇਰਵਿਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਸਚ੍ਚੰ ਕੋਧਾਭਿਭੁੰ ਨਰੰ।
ਤੰ ਵੇ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ, ਆਹੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਇਤੀ’’ਤਿ॥

੩. ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯੰ। ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਲਿ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਹਾਲਿ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਦਿਟ੍ਠੋ ਖੋ , ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ’’ਤਿ?

‘‘ਦਿਟ੍ਠੋ ਖੋ ਮੇ, ਮਹਾਲਿ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸੋ ਹਿ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕ੍ਕਪਤਿਰੂਪਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਮਹਾਲਿ, ਪਜਾਨਾਮਿ ਸਕ੍ਕਕਰਣੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ, ਯੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਗਾ, ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਘੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਘਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪੁਰੇ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਵਸਥੰ ਅਦਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਸਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ , ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਜਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਕਞ੍ਞਾ ਪਜਾਪਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕੋ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਾਨੰ ਤਾਵਤਿੰਸਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚੰ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਗਾ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ? ਯਾਵਜੀਵਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯੀ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਣ੍ਹਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸੇਯ੍ਯਂ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਸਚ੍ਚਵਾਚੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸ੍ਸਂ – ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਂ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਮਹਾਲਿ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਵਤਪਦਾਨਿ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ।

‘‘ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਭਰਂ ਜਨ੍ਤੁਂ, ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨਂ।
ਸਣ੍ਹਂ ਸਖਿਲਸਮ੍ਭਾਸਂ, ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ॥

‘‘ਮਚ੍ਛੇਰਵਿਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਚ੍ਚਂ ਕੋਧਾਭਿਭੁਂ ਨਰਂ।
ਤਂ ਵੇ ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਆਹੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਇਤੀ’’ਤਿ॥

੪. ਦਲਿਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੦. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਰਾਜਗਹੇ ਮਨੁਸ੍ਸਦਲਿਦ੍ਦੋ [ਮਨੁਸ੍ਸਦਲ਼ਿਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਹੋਸਿ ਮਨੁਸ੍ਸਕਪਣੋ ਮਨੁਸ੍ਸਵਰਾਕੋ। ਸੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸਦ੍ਧਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਸੁਤਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਚਾਗਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਪਞ੍ਞਂ ਸਮਾਦਿਯਿ। ਸੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸਦ੍ਧਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਚਾਗਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ। ਸੋ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਯਸਸਾ ਚ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ – ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ! ਅਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ ਮਨੁਸ੍ਸਕਪਣੋ ਮਨੁਸ੍ਸਵਰਾਕੋ; ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ। ਸੋ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਯਸਸਾ ਚਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵੇ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਮਾ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮਾਰਿਸਾ, ਏਤਸ੍ਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਥ। ਏਸੋ ਖੋ, ਮਾਰਿਸਾ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸਦ੍ਧਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਸੁਤਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਚਾਗਂ ਸਮਾਦਿਯਿ, ਪਞ੍ਞਂ ਸਮਾਦਿਯਿ। ਸੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸਦ੍ਧਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਚਾਗਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ । ਸੋ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਯਸਸਾ ਚਾ’’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵੇ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਅਨੁਨਯਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਤਥਾਗਤੇ, ਅਚਲਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਸੀਲਞ੍ਚ ਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਅਰਿਯਕਨ੍ਤਂ ਪਸਂਸਿਤਂ॥

‘‘ਸਙ੍ਘੇ ਪਸਾਦੋ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ, ਉਜੁਭੂਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਦਲਿਦ੍ਦੋਤਿ ਤਂ ਆਹੁ, ਅਮੋਘਂ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ, ਪਸਾਦਂ ਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਸਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫. ਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੧. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਆਰਾਮਚੇਤ੍ਯਾ ਵਨਚੇਤ੍ਯਾ, ਪੋਕ੍ਖਰਞ੍ਞੋ ਸੁਨਿਮ੍ਮਿਤਾ।
ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਮਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਕਲਂ ਨਾਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ॥

‘‘ਗਾਮੇ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾਰਞ੍ਞੇ, ਨਿਨ੍ਨੇ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਥਲੇ।
ਯਤ੍ਥ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੬. ਯਜਮਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਯਜਮਾਨਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਪੁਞ੍ਞਪੇਕ੍ਖਾਨ ਪਾਣਿਨਂ।
ਕਰੋਤਂ ਓਪਧਿਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਕਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਫਲੇ ਠਿਤਾ।
ਏਸ ਸਙ੍ਘੋ ਉਜੁਭੂਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਸੀਲਸਮਾਹਿਤੋ॥

‘‘ਯਜਮਾਨਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਪੁਞ੍ਞਪੇਕ੍ਖਾਨ ਪਾਣਿਨਂ।
ਕਰੋਤਂ ਓਪਧਿਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਸਙ੍ਘੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

੭. ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਦਨਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੩. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

‘‘ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਵੀਰ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮ,

ਪਨ੍ਨਭਾਰ ਅਨਣ ਵਿਚਰ ਲੋਕੇ।
ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤੇ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ,
ਚਨ੍ਦੋ ਯਥਾ ਪਨ੍ਨਰਸਾਯ ਰਤ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥

''ਨ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਾ ਏਵੰ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਾ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ –

''ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਵੀਰ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮ,
ਸਤ੍ਥਵਾਹ ਅਨਣ ਵਿਚਰ ਲੋਕੇ।
ਦੇਸਸ੍ਸੁ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ,
ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੮. ਗਹਟ੍ਠਵਨ੍ਦਨਾਸੁਤ੍ਤੰ

੨੬੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ। ਤਤ੍ਰ...ਪੇ॰... ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਮਾਤਲਿੰ ਸਙ੍ਗਾਹਕੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਯੋਜੇਹਿ, ਸਮ੍ਮ ਮਾਤਲਿ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੰ ਆਜਞ੍ਞਰਥੰ। ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿੰ ਗਚ੍ਛਾਮ ਸੁਭੂਮਿੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ'ਤਿ। 'ਏਵੰ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੰ ਆਜਞ੍ਞਰਥੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ – 'ਯੁਤ੍ਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ। ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਕਾਲੰ ਮਞ੍ਞਸੀ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਜਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ [ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ (ਪੀ॰), ਪਞ੍ਜਲਿੰ ਕਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਸੁਦੰ ਪੁਥੁਦ੍ਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤੰ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭੁਮ੍ਮਾ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਾ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਤਿਦਸਾ ਚ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ।
ਅਥ ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਸਕ੍ਕ ਨਮਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

''ਮੰ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭੁਮ੍ਮਾ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਾ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਤਿਦਸਾ ਚ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

''ਅਹਞ੍ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਚਿਰਰਤ੍ਤਸਮਾਹਿਤੇ।
ਸਮ੍ਮਾਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਵਨ੍ਦੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਾਯਨੇ॥

''ਯੇ ਗਹਟ੍ਠਾ ਪੁਞ੍ਞਕਰਾ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਉਪਾਸਕਾ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਦਾਰੰ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲੀ''ਤਿ॥

''ਸੇਟ੍ਠਾ ਹਿ ਕਿਰ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਯੇ ਤ੍ਵੰ ਸਕ੍ਕ ਨਮਸ੍ਸਸਿ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੇ ਨਮਸ੍ਸਸਿ ਵਾਸਵਾ''ਤਿ॥

''ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਮਘਵਾ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ।
ਪੁਥੁਦ੍ਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਪਮੁਖੋ ਰਥਮਾਰੁਹੀ''ਤਿ॥

੯. ਸਤ੍ਥਾਰਵਨ੍ਦਨਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੫. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਮਾਤਲਿਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਯੋਜੇਹਿ, ਸਮ੍ਮ ਮਾਤਲਿ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ, ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਾਮ ਸੁਭੂਮਿਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ'ਤਿ। 'ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ – 'ਯੁਤ੍ਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ। ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਦਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਯਞ੍ਹਿ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ, ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾਸਵ।
ਅਥ ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਕ ਨਮਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥

''ਯੋ ਇਧ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਸਦੇਵਕੇ।
ਅਨੋਮਨਾਮਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ, ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲਿ॥

''ਯੇਸਂ ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਰਾਜਿਤਾ।
ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲਿ॥

''ਯੇ ਰਾਗਦੋਸਵਿਨਯਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ।
ਸੇਕ੍ਖਾ ਅਪਚਯਾਰਾਮਾ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਰੇ।
ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲੀ''ਤਿ॥

''ਸੇਟ੍ਠਾ ਹਿ ਕਿਰ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਕ ਨਮਸ੍ਸਸਿ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੇ ਨਮਸ੍ਸਸਿ ਵਾਸਵਾ''ਤਿ॥

''ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਮਘਵਾ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ।
ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਪਮੁਖੋ ਰਥਮਾਰੁਹੀ''ਤਿ॥

੧੦. ਸਙ੍ਘਵਨ੍ਦਨਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੬. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ...ਪੇ... ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਮਾਤਲਿਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਯੋਜੇਹਿ, ਸਮ੍ਮ ਮਾਤਲਿ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ , ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਾਮ ਸੁਭੂਮਿਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ'ਤਿ। 'ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ – 'ਯੁਤ੍ਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ, ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਨਮਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਲਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਤਞ੍ਹਿ ਏਤੇ ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਪੂਤਿਦੇਹਸਯਾ ਨਰਾ।
ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ ਕੁਣਪਮ੍ਹੇਤੇ, ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਸਮਪ੍ਪਿਤਾ॥

‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਤੇਸਂ ਪਿਹਯਸਿ, ਅਨਾਗਾਰਾਨ ਵਾਸਵ।
ਆਚਾਰਂ ਇਸਿਨਂ ਬ੍ਰੂਹਿ, ਤਂ ਸੁਣੋਮ ਵਚੋ ਤਵਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਏਤਂ ਤੇਸਂ ਪਿਹਯਾਮਿ, ਅਨਾਗਾਰਾਨ ਮਾਤਲਿ।
ਯਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖਾ ਵਜਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

‘‘ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਟ੍ਠੇ ਓਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਕੁਮ੍ਭਿ [ਨ ਕੁਮ੍ਭਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਨ ਕਲ਼ੋਪਿਯਂ [ਖਲ਼ੋਪਿਯਂ (ਸੀ॰)]।
ਪਰਨਿਟ੍ਠਿਤਮੇਸਾਨਾ [ਪਰਨਿਟ੍ਠਿਤਮੇਸਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਤੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ ਸੁਬ੍ਬਤਾ॥

‘‘ਸੁਮਨ੍ਤਮਨ੍ਤਿਨੋ ਧੀਰਾ, ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਸਮਞ੍ਚਰਾ।
ਦੇਵਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਸੁਰੇਹਿ, ਪੁਥੁ ਮਚ੍ਚਾ ਚ ਮਾਤਲਿ॥

‘‘ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁ, ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ।
ਸਾਦਾਨੇਸੁ ਅਨਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲੀ’’ਤਿ॥

‘‘ਸੇਟ੍ਠਾ ਹਿ ਕਿਰ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਕ ਨਮਸ੍ਸਸਿ।
ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ, ਯੇ ਨਮਸ੍ਸਸਿ ਵਾਸਵਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਮਘਵਾ, ਦੇਵਰਾਜਾ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ।
ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਪਮੁਖੋ ਰਥਮਾਰੁਹੀ’’ਤਿ॥

ਦੁਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦੇਵਾ ਪਨ [ਵ ਤਪਦੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਤਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਦਲਿਦ੍ਦਞ੍ਚ ਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ।
ਯਜਮਾਨਞ੍ਚ ਵਨ੍ਦਨਾ, ਤਯੋ ਸਕ੍ਕਨਮਸ੍ਸਨਾਤਿ॥

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਛੇਤ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜੇਤਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

‘‘ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕਿਂਸੁ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕਿਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵਧਂ ਰੋਚੇਸਿ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੇਤਿ, ਕੋਧਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਸਮੂਲਸ੍ਸ, ਮਧੁਰਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾਸਵ।

ਵਧੰ ਅਰਿਯਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥

੨. ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੨੬੮. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਜੇਤਵਨੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ...ਪੇ॰... ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਯਕ੍ਖੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ – 'ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ ਵਤ, ਭੋ! ਅਯੰ ਯਕ੍ਖੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ'''ਤਿ! ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਭਿਰੂਪਤਰੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਰੋ ਚ ਪਾਸਾਦਿਕਤਰੋ ਚ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਯੇਨ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – 'ਇਧ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਯਕ੍ਖੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ, ਮਾਰਿਸ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ – ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ ਵਤ, ਭੋ! ਅਯੰ ਯਕ੍ਖੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਦੇਵਾ ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਅਭਿਰੂਪਤਰੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਰੋ ਚ ਪਾਸਾਦਿਕਤਰੋ ਚਾਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਨੂਨ, ਮਾਰਿਸ, ਕੋਧਭਕ੍ਖੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਸੋ ਕੋਧਭਕ੍ਖੋ ਯਕ੍ਖੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲੰ ਪਥਵਿਯੰ ਨਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸੋ ਕੋਧਭਕ੍ਖੋ ਯਕ੍ਖੋ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਨਾਮੰ ਸਾਵੇਤਿ – 'ਸਕ੍ਕੋਹੰ ਮਾਰਿਸ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ, ਸਕ੍ਕੋਹੰ, ਮਾਰਿਸ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ'ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮੰ ਸਾਵੇਸਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰੋ ਚੇਵ ਅਹੋਸਿ ਓਕੋਟਿਮਕਤਰੋ ਚ। ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰੋ ਚੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਕੋਟਿਮਕਤਰੋ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਕੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਵਤਿੰਸੇ ਅਨੁਨਯਮਾਨੋ ਤਾਯੰ ਵੇਲਾਯੰ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ –

''ਨ ਸੂਪਹਤਚਿਤ੍ਤੋਮ੍ਹਿ, ਨਾਵਤ੍ਤੇਨ ਸੁਵਾਨਯੋ।
ਨ ਵੋ ਚਿਰਾਹੰ ਕੁਜ੍ਝਾਮਿ, ਕੋਧੋ ਮਯਿ ਨਾਵਤਿਟ੍ਠਤਿ॥

''ਕੁਦ੍ਧਾਹੰ ਨ ਫਰੁਸੰ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਨ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤਯੇ।
ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸੰ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ''ਤਿ॥

੩. ਸਮ੍ਬਰਿਮਾਯਾਸੁਤ੍ਤੰ

੨੬੯. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ...ਪੇ॰... ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਆਬਾਧਿਕੋ ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਗਿਲਾਨਪੁਚ੍ਛਕੋ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਤਿਕਿਚ੍ਛ ਮੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਾ'ਤਿ। 'ਵਾਚੇਹਿ ਮੰ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਬਰਿਮਾਯ'ਨ੍ਤਿ। 'ਨ ਤਾਵਾਹੰ ਵਾਚੇਮਿ, ਯਾਵਾਹੰ, ਮਾਰਿਸ, ਅਸੁਰੇ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਮੀ'''ਤਿ। ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਅਸੁਰੇ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿ – 'ਵਾਚੇਮਹੰ, ਮਾਰਿਸਾ, ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ

ਸਮ੍ਬਰਿਮਾਯ'ਨ੍ਤਿ? 'ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵ਀ਂ, ਮਾਰਿਸ, ਵ਀ਾਚੇਸਿ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵ਀ਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਸਮ੍ਬਰਿਮਾਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਵ਀ੇਪਚਿਤ੍ਤਿ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵ਀ਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਮਾਯਾਵ਀ੀ ਮਘਵ਀ਾ ਸਕ੍ਕ, ਦੇਵਰਾਜ ਸੁਜਮ੍ਪਤਿ।
ਉਪੇਤਿ ਨਿਰਯਂ ਘੋਰਂ, ਸਮ੍ਬਰੋਵ ਸਤਂ ਸਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੪. ਅਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ...ਪੇ॰... ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਦ੍ਵ਀ੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਪਯੋਜੇਸੁਂ। ਤਤ੍ਰੇਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਚਸਰਾ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦੇਸੇਤਿ; ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵ਀ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ਀ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ਀ਾਦੇਤ੍ਵ਀ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ਀ੋਚੁਂ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦ੍ਵ਀ੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਪਯੋਜੇਸੁਂ, ਤਤ੍ਰੇਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਚਸਰਾ । ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦੇਸੇਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ।

''ਦ੍ਵ਀ੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਬਾਲਾ। ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਚਯਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਦ੍ਵ਀ੇ ਬਾਲਾ। ''ਦ੍ਵ਀ੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਪਣ੍ਡਿਤਾ। ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਅਚ੍ਚਯਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਦ੍ਵ਀ੇ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।

''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵ਀ਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਧਮ੍ਮਾਯਂ ਸਭਾਯਂ ਦੇਵ਀ੇ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਅਨੁਨਯਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵ਀ੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਕੋਧੋ ਵ਀ੋ ਵਸਮਾਯਾਤੁ, ਮਾ ਚ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵ਀ੋ ਜਰਾ।
ਅਗਰਹਿਯਂ ਮਾ ਗਰਹਿਤ੍ਥ, ਮਾ ਚ ਭਾਸਿਤ੍ਥ ਪੇਸੁਣਂ।
ਅਥ ਪਾਪਜਨਂ ਕੋਧੋ, ਪਬ੍ਬਤੋਵ਀ਾਭਿਮਦ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥

੫. ਅਕ੍ਕੋਧਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭੧. ਏਵ਀ਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵ਀ਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵ਀ਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵ਀ਾ ਭਿਕ੍ਖੂ...ਪੇ॰... ਭਗਵ਀ਾ ਏਤਦਵ਀ੋਚ – ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ਀ੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵ਀ਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸੁਧਮ੍ਮਾਯਂ ਸਭਾਯਂ ਦੇਵ਀ੇ ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਅਨੁਨਯਮਾਨੋ ਤਾਯਂ ਵ਀ੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ –

''ਮਾ ਵ਀ੋ ਕੋਧੋ ਅਜ੍ਝਭਵ਀ਿ, ਮਾ ਚ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ ਕੁਜ੍ਝਤਂ।
ਅਕ੍ਕੋਧੋ ਅਵ਀ਿਹਿਂਸਾ ਚ, ਅਰਿਯੇਸੁ ਚ ਪਟਿਪਦਾ [ਵਸਤੀ ਸਦਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]।
ਅਥ ਪਾਪਜਨਂ ਕੋਧੋ, ਪਬ੍ਬਤੋਵ਀ਾਭਿਮਦ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥

ਤਤਿਯੋ ਵ਀ਗ੍ਗੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਛੇਤ੍ਵ਀ਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਿਯਮਾਯਾ, ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਕੋਧਨੋ।

ਦੇਸਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੇਨ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ॥

ਸਕ੍ਕਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੰ।

ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਦੇਵਤਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਰਾਜਾ ਮਾਰੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ।
ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵਙ੍ਗੀਸੋ, ਵਨਯਕ੍ਖੇਨ ਵਾਸਵੋਤਿ॥

ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।